

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 11.9.2013.
COM(2013) 627 final

2013/0309 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o utvrđivanju mjera u vezi s europskim jedinstvenim tržištem elektroničkih komunikacija i ostvarenju „Povezanog kontinenta” te o izmjeni direktiva 2002/20/EZ, 2002/21/EZ i 2002/22/EZ i uredbi (EZ) br. 1211/2009 i (EU) br. 531/2012

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2013) 331 final}

{SWD(2013) 332 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1.1. Ciljevi prijedloga

Kako bi opet postala konkurentna, pokrenula inovacije i otvorila nova radna mjesta, Europa mora posegnuti za novim izvorima rasta. Svjetsko gospodarstvo razvija se u smjeru internetskog gospodarstva, a u IKT-ju treba u potpunosti vidjeti izvor pametnog, održivog i uključivog rasta. Europa si ne može dopustiti odricanje od koristi povezanih tehnologija koje su proteklih godina zaslužne za 50 % rasta produktivnosti u svim sektorima, zahvaljujući kojima se za dva izgubljena radna mjesta otvara pet novih i koje su pokretač inovativnih novih usluga koje bi, kad bi im se omogućio rast, vrlo brzo mogle dosegnuti globalne razmjere. Te su tehnologije ključne kako bi Europa iz krize izašla jača, uz uvjet da se otklone prepreke za rast koje su rezultat postojeće rascjepkanosti. Navedeno je potvrđeno u proljeće 2013. na Europskom vijeću u čijim je zaključcima predviđeno da Komisija do listopada 2013. podnese izvješće o preostalim preprekama za dovršenje potpuno funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta i što prije predstavi konkretne mjere za uspostavu jedinstvenog tržišta informacijske i telekomunikacijske tehnologije.

Opći je cilj ovog prijedloga napredovanje ka jedinstvenom tržištu elektroničkih komunikacija na kojem:

- građani i poduzeća mogu elektroničkim komunikacijskim uslugama pristupiti s bilo kojeg mjesta u Uniji, bez prekograničnih ograničenja ili neopravdanih dodatnih troškova,
- poduzeća koja pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge mogu vršiti djelatnost i pružati mreže i usluge bez obzira na mjesto njihova poslovnog nastana ili mjesto u EU-u na kojem se nalaze njihovi korisnici.

Taj je ambiciozni cilj sam po sebi važan jer su se ta tržišta više od desetljeća nastojala liberalizirati i integrirati zakonodavstvom Unije. Hitne i odlučne mjere u tom cilju, utvrđene u ovom prijedlogu, od ključne su važnosti jer će za neke od njih, nakon donošenja, trebati više vremena da proizvedu sve učinke. Jedinstvenim tržištem elektroničkih komunikacija promicalo bi se tržišno natjecanje, ulaganje i inovacije u području mreža i usluga poticanjem tržišne integracije i prekograničnog ulaganja u mreže i pružanje usluga. Posebne predložene mjere trebale bi dovesti do veće razine tržišnog natjecanja u kvaliteti infrastrukture te cijenama, većih inovacija i razlika, uključujući u smislu poslovnih modela, te lakšeg planiranja trgovinskih i tehničkih elemenata odluka o ulaganju u pogledu ulaska na tržište bežičnih ili nepokretnih tehnologija ili širenja na njima. Time će se poduprijeti ostale mjere poduzete radi promicanja ambicioznih ciljeva širokopojasnog pristupa utvrđenih u Digitalnoj agendi za Europu te uspostave istinskog jedinstvenog digitalnog tržišta na kojem se sadržaji, aplikacije i ostale digitalna usluge mogu slobodno kretati. Zbog povećanih razina tržišnog natjecanja i integracije u području infrastrukture diljem Unije trebalo bi doći do uklanjanja zastoja te je stoga potrebno predvidjeti *ex ante* regulaciju elektroničkih komunikacijskih tržišta te ih s vremenom oblikovati u sektor kao bilo koji drugi gospodarski sektor na kojem vrijede horizontalna regulacija i pravila tržišnog natjecanja.

Zahvaljujući sve većoj dostupnosti digitalnih infrastruktura i usluga s druge strane povećao bi se potrošački izbor i kvaliteta usluga, pridonijelo bi se teritorijalnoj i socijalnoj koheziji te olakšala mobilnost diljem EU-a; i istovremeno bi općenito u smislu digitalne tehnologije zbog boljeg funkcioniranja elektroničkog komunikacijskog sektora diljem Unije trebalo doći do većeg izbora i kvalitete poslovnih ulaznih proizvoda te omogućiti rast produktivnosti povezan

s uporabom IKT-a i osuvremenjenih javnih usluga. Krajnji je cilj poduprijeti europsku konkurentnost u svijetu koji, da bi funkcionirao i rastao, sve više ovisi o digitalnom gospodarstvu.

Postojeći izazovi za integraciju jedinstvenog tržišta uključuju: prvo, treba otkloniti nepotrebne prepreke u sustavu odobravanja i pravilima koja se primjenjuju na pružanje usluga tako da odobrenje dobiveno u jednoj državi članici vrijedi u svim ostalim državama članicama te da operateri mogu pružati usluge na temelju dosljedne i stabilne provedbe regulatornih obveza. Drugo, treba osigurati bolju usklađenost za pristup osnovnim ulaznim proizvodima: davanjem jamstava operaterima pokretnih mreža u pogledu uvjeta dodjele i usklađenih rokova za pristup spektru za bežični širokopojasni pristup diljem EU-a; usklađivanjem pristupa europskim nepokretnim mrežama kako bi na cijelom jedinstvenom tržištu davatelji mogli jednostavnije pružati svoje usluge. Treće, treba zajamčiti zajedničke visoke razine zaštite potrošača diljem Unije te u tom smislu zajedničke trgovinske uvjete, uključujući mjere postupnog ukidanja dodatnih naknada za pozive u *roamingu* i mjere zaštite pristupa otvorenom internetu. To su jasni izazovi na koje se u ovom prijedlogu daju jasna rješenja, svi su oni važni u postupku donošenja trgovinskih odluka i odluka o ulaganjima u ovom sektoru te u korist potrošača, sve treba rješavati zajedno i odmah kao bi se pokrenulo jedinstveno tržište. Uz njih su i širi izazovi izgradnje jedinstvenog digitalnog tržišta, poput pravila koja se primjenjuju na internetske sadržaje.

Potrebno je ubrzati ulaganje u infrastrukture sljedeće generacije kako bi se Europljani mogli koristiti novim inovativnim uslugama visoke kvalitete. Ispravno regulatorno okružje ključno je za davanje doprinosa dinamičnom i konkurentnom tržištu. U njemu se mora osigurati istinska ravnoteža rizika i dobiti za one koji su spremni ulagati. Takvo okružje može pogodovati okončanju rascjepkanosti pružanja usluga tako da sve industrije i korisnici diljem EU-a mogu iskoristiti sve njihove prednosti. U cilju potpore tim ciljevima Komisija uz ovaj prijedlog donosi Preporuku o obvezama dosljedne nediskriminacije i troškovnim metodologijama u cilju promicanja tržišnog natjecanja i poboljšanja ulagačkog okruženja u području širokopojasnog pristupa¹. Ovom će se Uredbom promicati tržišno natjecanje i poticati ulaganja u brze mreže osiguranjem dugoročne stabilnosti cijena pristupa bakrenom paricom, čime se tražiteljima pristupa omogućava istovjetan pristup mrežama operatera što rezultira ravnopravnom tržišnom utakmicom, i utvrđivanjem uvjeta prema kojima se više ne jamči reguliranje cijena NGA mreža kako bi ulagači u te mreže imali veću slobodu otkrivanja odgovarajućih strategija u utvrđivanju cijena radi rentabilnosti njihovih ulaganja s obzirom na konkurentne infrastrukture kao što su reguliranje mreža za pristup bakrenom paricom, te u nekim dijelovima kablovskih mreža i, sve više, pokretne mreže četvrte generacije.

Ovaj prijedlog treba razmatrati i u kontekstu ostalih nedavnih ili predstojećih inicijativa u tom području. Prijedlog se nastavlja na glavne direktive iz 2002. kojima se uređuje pružanje elektroničkih komunikacije, kako su izmijenjene 2009., te ih unaprjeđuje uvođenjem izravno primjenjivih zakonskih odredaba koje će se primjenjivati u vezi s odredbama direktiva o odobravanju, dodjeli spektra i pristupa mrežama. Prijedlog se donosi u kontekstu Komisijina prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama za smanjivanje troškova uvođenja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina², u kojem je već zauzet pristup da se u jednom aktu riješi niz jasnih elemenata regulatornih troškova na raznim razinama procesa ulaganja u mreže čime se, gledajući skupno, troškovi uvođenja širokopojasnog pristupa mogu smanjiti za do 30 %. Ovaj prijedlog donosi se i znajući da Uredbu Komisije o

¹ COM [unijeti konačno upućivanje]

² COM(2013) 147.

relevantnim tržištima³ treba preispitati 2014. i da su pripremni radovi dosta uznapredovali; brzim donošenjem i provedbom ovog prijedloga omogućilo bi se smanjenje broja ili djelokruga tržišta na koje se odnosi *ex ante* regulacija kao dio očekivane analize razvoja natjecanja na jedinstvenom tržištu.

1.2. Opći kontekst

U današnjem svijetu mnoge nove digitalne usluge i aplikacije dostupne su na internetu na jedinstvenom tržištu EU-a. Današnje mogućnosti inovacija i rasta često su digitalne u gotovo svim sektorima gospodarstva, od automobilske industrije (povezana vozila) do energetike (pametne mreže), od javnih uprava (e-vlada) do općih usluga (e-zdravlje). Za vođenje gotovo bilo kakvog posla, od malih novih do velikih poduzeća, potreban je pristup najsuvremenijim uslugama i infrastrukturi. Cijeli ekosustav ovisi o povezivanju koje omogućuju elektroničke komunikacijske mreže.

Danas je Europa rascjepkana u 28 odvojenih nacionalnih komunikacijskih tržišta s ograničenim brojem sudionika. Kao posljedica, nijedan operator nije zastupljen u više od polovice država članica, većina ih je zastupljena u mnogo manjem broju država članica, a općenito govoreći više od 200 operatera opslužuje tržište koje broji 510 milijuna korisnika. Primjerice, pravila EU-a o odobravanju, regulatornim uvjetima, dodjeli spektra i zaštiti potrošača različito se provode. Zbog te neujednačenosti stvaraju se prepreke za ulaz i povećavaju se troškovi za operatere koji žele pružati prekogranične usluge čime im se onemogućava širenje. To je u potpunoj suprotnosti sa SAD-om ili Kinom, čija jedinstvena tržišta broje 330 tj. 1400 milijuna korisnika koje opslužuje četiri ili pet velikih operatera, za koje vrijedi jedno zakonodavstvo, jedan sustav izdavanja odobrenja i jedna politika spektra.

Ekonomijama razmjera i novim mogućnostima rasta može se poboljšati povrat ulaganja u brze mreže te se istovremeno može poticati tržišno natjecanje i globalnu konkurentnost. Međutim, operateri u EU-u ne mogu ih dovoljno iskoristiti. U ostalim dijelovima svijeta poduzimaju se znatni digitalni naponi i vrše se ulaganja – ta su ulaganja isplativa za ulagače i potrošače, no u Europi se napredak ne odvija dovoljno brzo.

Istovremeno je zbog rascjepkanih nacionalnih tržišta korisnicima sužen izbor, nisu im dostupne inovativne usluge, već usluge loše kvalitete i oni još uvijek plaćaju visoku cijenu za pozive preko državnih granica ili za *roaming* unutar EU-a. To znači da ne mogu u potpunosti iskoristiti digitalne usluge koje su danas potencijalno dostupne.

Zbog toga Europa gubi jedan od velikih potencijalnih izvora rasta. U svijetu u kojem je IKT rasprostranjen, rascjepkano elektroničko komunikacijsko tržište potkopava učinkovitost i produktivnost cijeloga gospodarstva. Procjenjuje se da neiskorišteni potencijal jedinstvenog tržišta EU-a iznosi do 0,9 % BDP-a, tj. 110 milijardi eura godišnje⁴. Koristi jedinstvenog tržišta samo za poslovne komunikacijske usluge iznose gotovo 90 milijardi eura godišnje.⁵

Pouzdan telekomunikacijsko tržište okosnica je šireg digitalnog gospodarstva, čija se dinamika ogleda u njegovu održivom rastu zapošljavanja. U cilju prikazivanja razmjera i snage tog šireg gospodarstva, u području IKT-a u EU-u radi više od 4 milijuna stručnjaka, a taj broj unatoč recesiji i dalje raste. U gospodarstvu općenito, povećanjem ulaganja u IKT, poboljšanjem računalnih vještina radne snage i reformom uvjeta za internetsko gospodarstvo

³ SL L 344, 28.12.2007., str. 65.

⁴ *Steps towards a truly internal market for e-communications in the run-up to 2020*, Ecorys, TU Delft and TNO, 2012.

⁵ *Business communications, economic growth and the competitive challenge*, WIK, 2012.

može se potaknuti rast BDP-a do 2020. za dodatnih 5 %⁶, i otvoriti 3,8 milijuna radnih mjesta⁷.

Tržišnim preprekama za elektroničke komunikacije sprečavaju se koristi transeuropskih usluga: bolja kvaliteta, ekonomije razmjera, veća ulaganja, povećana učinkovitost i jači pregovarački položaj. To negativno utječe na širi digitalni ekosustav uključujući proizvođače opreme u EU-u te davatelje sadržaja i aplikacija, od novih poduzeća do vlada. To utječe i na gospodarske sektore poput bankarstva, automobilske industrije, logistike, maloprodaje, zdravstva, energetike ili prometa jer se za povećanje produktivnosti, primjerice s pomoću računalstva u oblaku, povezanih objekata i pružanja integriranih usluga, ti sektori oslanjaju na povezivanje.

1.3. Politička pozadina

IKT-u i mrežnom povezivanju već je dana ključna uloga u Digitalnoj agendi za Europu (DAE), središnjoj inicijativi strategije EU-a Europa 2020. Kako bi se svim Europljanima omogućio pristup brzim širokopojasnim uslugama, u njoj se iznose mnoge inicijative za promicanje ulaganja, jačanje tržišnog natjecanja i smanjivanje troška uvođenja brzih mreža. Kako bi se potaknulo zapošljavanje u tom sektoru, Komisija je pokrenula i veliku koaliciju za radna mjesta u digitalnom sektoru.

Komisija provodi i inicijative u cilju uspostavljanja „jedinstvenog digitalnog tržišta” te promicanja internetskih sadržaja, uključujući e-trgovinu i e-vladu. Kako bi se zaštitila privatnost građana, a istovremeno omogućile inovacije i poslovanje na jedinstvenom tržištu, Komisija predlaže i reformu Uredbe EU-a o zaštiti podataka te strategiju promicanja kibernetičke sigurnosti i obrane kritičnih infrastruktura i mreža EU-a, uključujući nacrt Direktive o mrežnoj i informacijskog sigurnosti⁸, što je od ključne važnosti za povjerenje građana i potrošača u internetskom okruženju.

Napredovanjem ka jedinstvenom tržištu elektroničkih komunikacija podupro bi se ekosustav jedinstvenog digitalnog tržišta. Takvo tržište ne bi podrazumijevalo samo modernu infrastrukturu, već i inovativne i sigurne digitalne usluge.

Uzevši u obzir sve navedeno, na Europskom vijeću u proljeće 2013. naglašena je važnost jedinstvenog digitalnog tržišta za rast te je Komisija pozvana da (na vrijeme za Europsko vijeće u listopadu) predstavi konkretne mjere za što skoriju uspostavu jedinstvenog tržišta IKT-a. Ovaj prijedlog, uz Preporuku Komisije o obvezama dosljedne nediskriminacije i troškovnim metodologijama u cilju promicanja tržišnog natjecanja i poboljšanja ulagačkog okruženja u području širokopojasnog pristupa, čini skup uravnoteženih mjera kojima se želi napredovati ka jedinstvenom telekomunikacijskom tržištu i poticati ulaganja.

2. REZULTATI SAVJETOVANJA SA ZAINTERESIRANIM STRANAMA I PROCJENA UČINKA

2.1. Stajališta dionika

S obzirom na to da je u zaključcima Europskog vijeća održanog u proljeće navedena potreba za konkretnim prijedlozima koje treba predstaviti prije Europskog vijeća u listopadu, trebalo je u tom izazovnom roku održati javno savjetovanje. Pored održanih konkretnih formalnih

⁶ *Capturing the ICT dividend*, Oxford Economics Research, 2011.

⁷ *Quantitative estimates of the demand for cloud computing in Europe and the likely barriers to takeup*, IDC, 2012.

⁸ COM(2013) 48.

savjetovanja i savjetodavnih skupova, Komisija se usko povezala s velikim brojem organizacija dionika kako bi se ocijenilo opće stanje tržišta elektroničkih komunikacija i predvidio način uspostavljanja jedinstvenog tržišta. Sastala se s dionicima iz svih segmenata industrije, iz organizacija za zaštitu potrošača, civilnog društva te nacionalnih regulatornih tijela i vlada te saslušala njihove prijedloge.

Povrh toga Komisija je organizirala nekoliko savjetodavnih skupova na kojima su sudjelovali dionici iz svih segmenata industrije, potrošača i civilnog društva⁹. Na savjetovanjima je ustanovljeno da se velika većina dionika slaže s analizom problema koju je izvršila Komisija i potrebom za hitnim djelovanjem.

Nadalje, održane su rasprave u Europskom parlamentu i Vijeću ministara (Vijeće za TTE). U Vijeću, većina se delegacija složila s analizom problema i potrebom za poduzimanjem mjera za napredovanje ka jedinstvenom tržištu, u cilju očuvanja ili poboljšanja tržišnog natjecanja i potrošačkog izbora, za rješavanje neutralnosti mreže i *roaminga* i za izbjegavanje regulatorne arbitrarnosti uz istovremeno osiguranje bolje regulatorne dosljednosti, uključujući u pogledu upravljanja spektrom, i izbjegavanje pretjerane centralizacije nadležnosti. Na raspravama u Europskom parlamentu iskazana je snažna potpora glavnim idejama prijedloga Komisije i osobito naglašena hitnost ukidanja *roaminga* kao dijela jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija te uvođenja visoke razine zaštite potrošača i jasnih pravila o neutralnosti mreže.

2.2. Stručno znanje

Godine 2012. dovršena je velika studija o „Putu prema istinski jedinstvenom tržištu elektroničkih komunikacija”, poznatu i pod nazivom „troškovi ne-Europe na telekomunikacijskom tržištu”¹⁰. U studiji je dana ocjena jedinstvenog tržišta EU-a za elektroničke komunikacije i procjena gospodarskog potencijala jedinstvenog tržišta.

Komisija se služila i mnogim ostalim pokazateljima, kao što su Tablica pokazatelja Digitalne agende i gospodarske studije GU ECFIN-a, primjerice o rascjepkanosti telekomunikacijskog tržišta u Europi¹¹. S pomoću europskog mehanizma savjetovanja u skladu s regulatornim okvirom ukazano je na nedosljednu praksu državnih regulatornih tijela (NRT) u uređivanju relevantnih tržišta. Nadalje, u kontekstu programa za politiku radiofrekvencijskog spektra, Komisija je ustanovila da su države članice znatno nedosljedne u pogledu odobravanja i otvaranja pojaseva spektra za tehnološki neutralnu uporabu osobito u vezi s povezanim uvjetima i rokovima.

2.3. Procjena učinka prijedloga Uredbe

U skladu s politikom „boljeg zakonodavnog uređenja”, službe Komisije provele su procjenu učinka alternativnih politika.

Glavni uzroci regulatorne rascjepkanosti povezani su s glavnim zahtjevima u sektoru za pružanje elektroničkih komunikacija na koje se primjenjuje prava EU-a (odobrenje, pristup nepokretnim i bežičnim ulaznim proizvodima, sukladnost s pravilima o zaštiti krajnjih korisnika). Iako svaki od tih elementa ima vrlo jasne značajke, te će morati razlikovati i rješenja za rascjepkanost, svi su oni važni ako se trebaju svladati glavne prepreke integriranom pružanju elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga u Uniji. Izvršena je

⁹ Osobito, u Bruxellesu je 17. lipnja 2013. održan skup za informiranje javnosti. Potom je 19. lipnja u Dublinu, kao dio Godišnje skupštine o Digitalnoj agendi, održan drugi skup.

¹⁰ *Steps towards a truly internal market for e-communications in the run-up to 2020*, Ecorys, TU Delft and TNO, 2012.

¹¹ *European Commission, European Economy Occasional Papers 129: Market Functioning in Network Industries - Electronic Communications, Energy and Transport*, 2013.

podjela procjene rješenja na temelju: (a) prepreka nastalih zbog nacionalnih sustava odobravanja povezanih s nedosljednošću regulatornih pristupa koje provode državna regulatorna tijela, (b) nedostatka koordinacije u dodjeli i uvjetima spektra te na temelju regulatorne neizvjesnosti u pogledu dostupnosti frekvencija, (c) nedostatka veleprodajnih proizvoda s pomoću kojih se usluge pružaju uz uporabu mreže drugog operatera s dosljednim razinama interoperabilnosti usluga, u okviru korektivnih tržišnih mjera ili uzajamnih pregovora i (d) rascjepkanosti pravila o zaštiti potrošača što dovodi do neujednačenih razina zaštite potrošača i različitih trgovinskih uvjeta, uključujući visoke troškove usluga *roaminga* i međunarodnih poziva te blokiranja ili ograničavanja usluga.

Kako bi se otklonili uzroci rascjepkanosti, za daljnju analizu odabrane su tri mogućnosti politike. Prva je mogućnost utemeljena na postojećem regulatornom okviru za elektroničke komunikacije. Druga je razmatrana mogućnost donošenje jedinstvenog zakonodavnog instrumenta (Uredba) o prilagodbi regulatornog okvira samo gdje je to potrebno za tržište EU-a za elektroničke komunikacije, na temelju pojačane koordinacije na razini EU-a. Treća mogućnost temelji se na drugoj mogućnosti, ali se postojeća upravljačka struktura zamjenjuje jedinstvenim regulatornim tijelom na razini EU-a kako bi se postigla potpuna regulatorna usklađenost.

Svaka mogućnost ocijenjena je na temelju učinkovitosti u ostvarenju ciljeva politike, pri čemu su se u obzir uzimali troškovi i koristi u pogledu potražnje i ponude, uključujući učinak na strukture elektroničke komunikacijske industrije EU-a, gospodarstvo, radna mjesta, korist za potrošače i okoliš.

U izvješću o procjeni učinka zaključeno je da je druga mogućnost najbolja od ponuđenih. Prije svega, jedinstvenim europskim odobrenjem želi se smanjiti administrativno opterećenje za europske operatore, a i osigurala bi se dosljednost regulatornog postupanja.

Koordinacijom uporabe radiofrekvencijskog spektra na jedinstvenom tržištu osigurat će se usklađena dostupnost spektra i primjena dosljednih uvjeta za njegovu uporabu diljem Europe te tako osigurati njegova učinkovita uporaba. Istovremeno bi se time podupiralo predvidljivo ulagačko okruženje za brze mreže, uključujući njihovu veliku teritorijalnu pokrivenost, što je također u dugoročnom interesu krajnjih korisnika.

S pomoću dostupnosti standardiziranih proizvoda za veleprodajni pristup na razini EU-a, kao potencijalne mjere za znatnu tržišnu snagu, operaterima nepokretnih mreža omogućit će se pružanje usluga povezivanja njihovim korisnicima diljem Unije uz visoku kvalitetu usluge. Očekuje se da će takva dostupnost pozitivno utjecati na ulaganja, osobito preko granica država članica, a poduzeća će lakše ulaziti na nova tržišta na temelju potražnje korisnika te će im se to omogućiti proizvodima za pristup visoke kvalitete, što će pojačati tržišno natjecanje i potaknuti operatore da unaprijede svoju ponudu ulaganjem u infrastrukture i usluge.

Zajedničkim pravilima o kvaliteti usluga osigurat će se sloboda korisnika da pristupe uslugama i aplikacijama po svom izboru na temelju jasnih ugovornih uvjeta diljem Unije, a da se njihov pristup internetu nepotrebno ne ograničava ili blokira. Njima će se istovremeno osigurati mogućnost kupnje specijaliziranih usluga za pružanje posebnih sadržaja, aplikacija ili usluga s poboljšanom kvalitetom usluga. Povećanom transparentnošću i poboljšanim ugovornim pravima osigurao bi se interes korisnika u pouzdanim uslugama visoke kvalitete te bi se povećala konkurentna dinamika tržišta.

Naposljetku, mjerama u pogledu neopravdanih razlika u cijeni između domaćih poziva i poziva unutar EU-a te onima kojima se omogućuju ponude izjednačavanja troškova usluge *roaminga* i domaćih poziva ugovorima o *roamingu* žele se ukinuti neopravdani dodatni troškovi elektroničkih komunikacijskih usluga koje se pružaju preko državnih granica.

Kao zaključak, tako bi se na najučinkovitiji i najpravodobniji način povećala pravna predvidljivost i transparentnost. Posebno bi zahvaljujući većoj osporljivosti tržišta, zajedničkim operativnim uvjetima (ulazni pristup, pravila za potrošače) te prijelazu prelijevanju prednosti ekonomije razmjera zbog prilagodljivosti korisničkih cijena ili natjecateljskog pritiska trebalo doći do veće konvergencije. Zbog većeg natjecateljskog pritiska, koji rezultira poticanjem razlika, i veće prednosti ekonomije razmjera, veće regulatorne predvidljivosti i boljeg okruženja za masovnu distribuciju inovativnih usluga trebalo bi se u dogledno vrijeme unaprijediti ulagačko okruženje. Iako se očekuje da će ti prijedlozi imati pozitivna učinka na otvaranje novih radnih mjesta, u ovoj je fazi teško predvidjeti socijalne učinke i učinke na zapošljavanje. Tijekom praćenja i evaluacije zakonodavstva Komisija će tom aspektu posvetiti posebnu pozornost.

U odnosu na preporučenu opciju, kad bi se odabrala prva opcija (prema kojoj se primjenjuje postojeći okvir) i treća (potpuna izmjena regulatornog upravljanja za usluge na razini EU-a), bilo bi potrebno 3 do 5 godina više za ostvarenje željenog rezultata uz odricanje od potencijalnog dodatnog BDP-a do 3,7 % u razdoblju 2015. – 2020.

U odnosu na ostale mogućnosti, u ovom bi se slučaju najbrže ostvarili njeni učinci i svi posebni ciljevi te time postigle najveće moguće gospodarske i društvene koristi.

Odbor za procjenu učinka donio je 6. rujna 2013. mišljenje o nacrtu procjene učinka.

Izvješće i njegov sažetak objavljuju se uz prijedlog.

3. PRAVNI ELEMENTI PRIJEDLOGA

3.1. Pravna osnova

Prijedlog se temelji na članku 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije jer se on odnosi na unutarnje tržište za elektroničke komunikacije i njegovo funkcioniranje.

3.2. Načelo supsidijarnosti

Na temelju postojećeg regulatornog okvira nije bilo moguće u potpunosti ostvariti cilj uspostavljanja jedinstvenog tržišta za elektroničke komunikacije. Razlikama u nacionalnim pravilima, iako u skladu s postojećim regulatornim okvirom EU-a, ipak se stvaraju prepreke pružanju i korištenju usluga preko državnih granica, čime se ograničava sloboda pružanja elektroničkih komunikacija zajamčena pravom EU-a. To ima izravan učinak na funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Države članice nemaju ni mogućnost ni poticaj za promjenu postojećeg regulatornog stanja.

Kako bi se otklonili uzroci problema, potrebno je uvesti mjere na razini EU-a. Prvo, uvođenjem jedinstvenog europskog odobrenja kompenzira se postojeća rascjepkanost nastala zbog nacionalne dimenzije sustava općeg ovlaštenja. Mehanizmom jedinstvenog europskog odobrenja i kontrolom trajnog i/ili privremenog oduzimanja te odobrenja u matičnim državama članicama omogućila bi se registracija europskih operatera i koordinacija najozbiljnijih provedbenih mjera koje se na njih primjenjuju. U prijedlogu se Komisiji daje ovlast da od državnih regulatornih tijela zahtijeva povlačenje predloženih pravnih mjera koje nisu u skladu s pravom EU-a te se na taj način za takva društva jamči veća regulatorna dosljednost i predvidljivost. Prijedlogom bi se osigurala mnogo veća konvergencija reguliranih uvjeta za pristup nepokretnim i bežičnim ulaznim proizvodima kojima se omogućuje pružanje usluga na razini EU-a. Punim usklađivanjem prava krajnjih korisnika građanima i davateljima usluga diljem EU-a omogućuju se slična prava i obveze, osobito mogućnost stavljanja na tržište i korištenja usluga preko državnih granica uz iste uvjete.

Poštuje se načelo supsidijarnosti jer će se djelovanje EU-a ograničiti samo na aktivnosti neophodne za otklanjanje posebnih prepreka na unutarnjem tržištu.

Prije svega, jedinstveno europsko odobrenje dostupno je operaterima koji planiraju vršiti svoje djelatnosti na razini EU-a, a o regulatornim obvezama povezanim s mjestom na kojem je smještena mreža ili na kojem se pruža usluga odlučit će državna regulatorna tijela država članica. Prihode od dodjele spektra zadržati će predmetne države članice, a detaljnija regulatorna načela o uporabi spektra kojima se dopunjuju visoki ciljevi navedeni u regulatornom okviru EU-a ostavljaju veliko diskrecijsko pravo državama članicama u pogledu detalja. Slično tomu, kad je riječ o postupku obavješćivanja Komisije o spektru, to se temelji na provjeri pravne usklađenosti, a ne na zamjeni prava država članica diskrecijskim pravom Komisije, te podliježe daljnjim mjerama poput postupka ispitivanja ili u okviru komitologije. Proširenje pogodnosti općeg ovlaštenja na korištenje bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom ograničeno je na neupadljive uređaje male snage koji su izričito utvrđeni provedbenim mjerama. Naposljetku, propisivanje europskih virtualnih proizvoda za pristup u nadležnosti je državnih regulatornih tijela države članice u kojoj je smještena mreža, nakon analize tržišta koja se temelji na postojećem okviru; istovremeno, pri usklađivanju virtualnih proizvoda za pristup koristi se isti mehanizam za fizičke proizvode za veleprodajni pristup koji su već predviđeni u postojećem okviru.

3.3. Načelo proporcionalnosti

Djelovanje EU-a ograničeno je samo na aktivnosti potrebne za postizanje utvrđenih ciljeva. Mjere će se usmjeriti na rješavanje jasnih zastoja na jedinstvenom tržištu uz najmanje neophodne izmjene postojećeg regulatornog okvira potrebne radi stvaranja uvjeta za razvoj novih prekograničnih tržišta elektroničkih komunikacija na razini EU-a. Tako bi se postigao dvostruki cilj jedinstvenog tržišta u smislu slobode pružanja i slobode korištenja elektroničkih komunikacijskih usluga. Istovremenom, zadržavanjem velikog dijela postojećeg regulatornog okvira, uključujući u pogledu načina na kojih državna regulatorna tijela nadziru tržišta, izbjegava se prekid djelatnosti onih davatelja koji žele zadržati nacionalni (ili područni) otisak.

Osim toga, razvoj novih prekograničnih tržišta trebao bi se odvijati prema načelu „boljeg zakonodavnog uređenja”, tj. stalnim smanjenjem regulatornog pritiska ako su tržišta dokazano konkurentna u širem integriranom europskom kontekstu, ali u skladu s kontrolnim nadležnostima državnih regulatornih tijela i uz uvjet *ex post* kontrole tržišnog natjecanja. To je korisno jer bi državna regulatorna tijela najlakše mogla uzeti u obzir nacionalne posebnosti kad (i) uređuju pristup fizičkim infrastrukturama koje po prirodi ostaju geografski ograničene na nacionalnu ili regionalnu razinu i (ii) rješavanju pitanja potrošača u nacionalnom kontekstu (na svojem jeziku).

Prema tome, predložene mjere neće uključivati znatne izmjene u upravljanju ili prenošenju nadležnosti na europsku razinu primjerice s pomoću europskog regulatornog tijela ili europskog mehanizma za dodjelu spektra.

Zahvaljujući tim rješenjima relevantni dionici moći će iskoristiti sinergiju velikog jedinstvenog tržišta te umanjiti neučinkovitost njihova rada i ulaganja, u najpravednije vrijeme i na najučinkovitiji način. Istovremeno, svim što je predloženo, za one operatere koji žele pružati usluge u jednoj državi članici omogućuje se održavanje postojećih pravila i koristi unaprijeđenih i jasnijih pravila o pravima krajnjih korisnika te predvidljivije okruženje za pristup spektru i proizvodima za pristup nepokretnim mrežama visoke kvalitete.

3.4. Temeljna prava

Analiziran je učinak prijedloga na temeljna prava poput slobode izražavanja i informiranja, slobode poduzetništva, zabrane diskriminacije, zaštite potrošača te zaštite osobnih podataka. Uredbom će se osobito štititi pristup otvorenom internetu; postavljaju se visoki standardi za potpuno usklađivanje prava krajnjih korisnika, proširuje se sloboda poduzetništva na europskoj razini, a s vremenom bi trebalo doći i do smanjenja zakonodavne regulative sektora.

3.5. Odabir instrumenta

Komisija podnosi prijedlog Uredbe kojom se dopunjuje postojeći regulatorni okvir za elektroničke komunikacije i time osigurava uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu. To uključuje posebna, izravno primjenjiva prava i obveze za davatelje i krajnje korisnike; uključuje i mehanizme usklađivanja u pogledu određenih ulaznih proizvoda na europskoj razini radi lakšeg pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga preko državnih granica. Uredba je važna, primjerice, u području kao što je otvoreni internet i upravljanje prometom, u kojima je potreban istinski zajednički pristup kako bi se od samog početka izbjegle postojeće razlike u nacionalnim rješenjima te omogućilo integrirano upravljanje mrežom i razvoj internetskih sadržaja, aplikacija i usluga koje se mogu na jedinstven način staviti na raspolaganje diljem Unije.

3.6. Struktura prijedloga i glavna prava i obveze

Opće odredbe (poglavlje I. članci 1. i 2.)

Poglavlje I. sadržava opće odredbe, uključujući relevantne definicije. U njemu se utvrđuju regulatorna načela na temelju kojih regulatorna tijela postupaju prilikom primjene ove Uredbe u vezi s odredbama postojećeg okvira.

Jedinstveno europsko odobrenje (poglavlje II. članci 3. do 7.)

Prema postojećim pravilima operateri koji žele pružati usluge u nekoliko država članica moraju dobiti ovlaštenje u svakoj od njih. Uredbom se uvodi jedinstveno europsko odobrenje na temelju jedinstvenog sustava obavješćivanja u državi članici u kojoj europski davatelj elektroničkih komunikacija ima glavni poslovni nastan (matična država) te se utvrđuju uvjeti koji se na njega primjenjuju. Trajno i/ili privremeno oduzimanje jedinstvenog europskog odobrenja u nadležnosti je matične države. Nositelji jedinstvenog europskog odobrenja imaju pravo na jednako regulatorno postupanje u sličnim situacijama u državi članici i državama članicama, a novi operateri i manji prekogranični operateri oslobađaju se plaćanja administrativnih naknada i doprinosa za financiranje univerzalne usluge u državi članici koja nije njegova matična država (država domaćin). Nositelji jedinstvenog europskog odobrenja i dalje će moći pružati usluge diljem Europe na temelju dosljednije primjene regulatornih obveza.

Time će se zahvaljujući jedinstvenom europskom odobrenju smanjiti nepotrebne administrativne prepreke te europskim davateljima u radu diljem EU-a jamčiti dosljednija prava i obveze i postizanje ekonomije razmjera.

Europski ulazni proizvodi (poglavlje III.)

Odjeljak 1. (članci 8. do 16.)

Danas u Europi operaterima pokretnih mreža nedostaje predvidljivost u pogledu dostupnosti spektra diljem EU-a te se oni suočavaju s različitim uvjetima za dodjelu spektra. Stoga je teže planirati dugoročno, ulagati preko državnih granica i konačno postići ekonomiju razmjera. Takva neujednačenost znači da proizvođači uređaja svoje proizvode izrađuju za ostala tržišta na kojima je omogućena veća ekonomija razmjera i potencijal rasta. Kako bi se okončalo to neodrživo stanje, potrebno je osigurati usklađivanje ulaznih proizvoda spektra:

- utvrđivanjem zajedničkih regulatornih načela koja se primjenjuju na države članice pri utvrđivanju uvjeta za uporabu spektra usklađenog za bežične širokopojasne komunikacije,
- davanjem ovlasti Komisiji da donosi provedbene akte za usklađivanje dostupnosti spektra, vremenski raspored dodjela i trajanje prava njegova korištenja,
- mehanizmom savjetovanja na temelju kojeg Komisija može preispitati predložene nacionalne mjere o dodjeli i uporabi spektra, i
- pojednostavnjivanjem uvjeta za uvođenje i pružanje bežičnog širokopojasnog pristupa male snage („Wi-Fi”, male ćelije) u cilju jačanja tržišnog natjecanja i smanjenja zagušenja mreže.

Odjeljak 2. (članci 17. do 20.)

Usklađenim kvalitetnim virtualnim pristupom nepokretnim mrežama krajnjim korisnicima i poduzećima omogućio bi se ulazak na tržište i pružanje prekograničnih usluga te bi se potaklo tržišno natjecanje i ulaganja. Danas se virtualni proizvodi za nepokretni pristup diljem EU-a definiraju na različite načine. Virtualni pristup nepokretnim mrežama za pružanje prekograničnih usluga usklađuje se:

- utvrđivanjem zajedničkih obilježja virtualnih proizvoda za širokopojasni pristup usklađenih na razini EU-a (virtualno izdvajanje, *bitstream* na IP razini i terminalni segmenti iznajmljenih vodova) ako su propisani operaterima sa znatnom tržišnom snagom,
- u skladu s tim, od državnih regulatornih tijela traži se da, pri propisivanju regulatornih pravnih mjera, uzmu u obzir uvođenje takvih usklađenih proizvoda za pristup vodeći računa o postojećem natjecanju i ulaganjima na temelju infrastrukture i glavnim uvjetima proporcionalnosti. U prijedlogu se oslikava i praksa donošenja odluka, u odredbi kojom se povezuje razmatranje kontrole veleprodajnih cijena koju su obvezne provoditi NGA mreže s natjecateljskim ograničenjima iz alternativnih infrastrukture, učinkovitih jamstava o nediskriminirajućem pristupu i razine maloprodajnog natjecanja u pogledu cijene, izbora i kvalitete,
- pravo davatelja elektroničkih komunikacija da pod razumnim uvjetima nude usklađene proizvode za povezivanje i da im pristupaju s osiguranom kvalitetom usluge u cilju razvoja novih vrsta internetskih usluga.

Prava krajnjih korisnika (poglavlje IV. članci 21. do 29.)

U Europi se davatelji elektroničkih komunikacija i krajnji korisnici suočavaju s nedosljednim pravilima u pogledu prava krajnjih korisnika, što dovodi do nejednakih razina zaštite i različitih pravila koje treba poštovati u različitim državama članicama. Ta je rascjepkanost za operatere skupa, za krajnje korisnike nezadovoljavajuća te je konačno uzrok sprečavanju pružanja usluga preko državnih granica i negativnog učinka na spremnost krajnjih korisnika da se njima koriste. Radi postizanja odgovarajuće razine zaštite potrošača diljem EU-a, usklađena su pravila kojima se utvrđuju prava krajnjih korisnika, uključujući:

- nediskriminaciju između određenih domaćih komunikacija i komunikacija koje se pružaju unutar EU-a (međunarodne komunikacije) (osim ako su razlike objektivno opravdane),
- obvezne informacije prije potpisivanja ugovora i za potrebe ugovora,
- povećanu transparentnost i sredstva kako bi se izbjegli „šokantni računi”,

- pravo na raskid ugovora nakon šest mjeseci bez troškova (isključujući preostalu vrijednost bilo koje subvencionirane opreme ili ostalih promotivnih ponuda),
- obvezu davatelja da krajnjim korisnicima osiguraju neometan pristup svim sadržajima, aplikacijama ili uslugama – što se naziva i „neutralnost mreže” – a da istovremeno reguliraju korištenje mjera za upravljanje prometom u pogledu općeg pristupa internetu. Istovremeno je razjašnjen pravni okvir za posebne usluge s povećanom kvalitetom.

Lakša promjena davatelja (poglavlje V. članak 30.)

Usavršenim pravilima za promjenu davatelja promiče se ulazak na tržište i natjecanje među davateljima elektroničkih komunikacija te se krajnjim korisnicima omogućuje da lakše odaberu davatelja koji najbolje zadovoljava njihove posebne potrebe. Za postupak prelaska osigurana su usklađena načela, poput usmjerenosti na troškove, postupka koji vodi novi davatelj i automatskog raskida ugovora sa zamijenjenim davateljem.

Organizacijske i završne odredbe (poglavlje VI. članci 31. do 40.)

U tom su poglavlju sadržane prve opće odredbe o ovlastima sankcioniranja danih nadležnim državnim tijelima i pravila o ovlastima Komisije da donosi delegirane ili provedbene akte.

Iznesene su i izmjene okvirnih direktiva te uredba o uslugama *roaminga* i BEREC-u. U pogledu reguliranja tržišta *ex ante* i s obzirom na to da su sva državna regulatorna tijela još uvijek nadležna za svoja (nacionalna) tržišta, promjenama se osobito želi potaknuti veća dosljednost i stabilnost diljem EU-a u vezi s ocjenjivanjem tržišta koje provode državna regulatorna tijela i propisivanjem regulatornih obveza nositeljima jedinstvenog europskog odobrenja kako bi se izbjegli slučajevi u kojima vrijede različite obveze za isti tržišni nedostatak u svim državama članicama u kojima su zastupljeni. U tu svrhu u odredbama se predlaže davanje ovlasti Komisiji da zahtijeva povlačenje pravnih mjera propisanih za poduzeća koja imaju jedinstveno europsko odobrenje te se predviđa pravna sigurnost u pogledu kriterija odabira tržišta na kojima se primjenjuju takve pravne mjere *ex ante*, uzimajući u obzir natjecateljska ograničenja za istovjetne usluge koje pružaju operateri OTT (eng. *over-the-top*) usluga.

Iako će sa svojim strukturnim mjerama Uredba o *roamingu* III. izazvati snažnije natjecanje na tržištu, ne očekuje se da će spontano doći do situacije u kojoj korisnici mogu samouvjereno održati svoje potrošačko ponašanje u matičnoj državi članici kad putuju u inozemstvo do ukidanja dodatnih naknada za *roaming* diljem Europe. Stoga se člankom 33. dopunjuje Uredba o *roamingu* te se operateri dodatno potiču na pružanje usluga *roaminga* po domaćim razinama cijena. Prijedlogom se za operatere pokretnih mreža uvodi dobrovoljni mehanizam pristupanja dvostranim ili višestranim ugovorima o *roamingu* na temelju kojih mogu internalizirati veleprodajne troškove *roaminga* i do lipnja 2016. postupno uvesti usluge *roaminga* po domaćim razinama cijena uz ograničenje rizika od arbitrarnosti cijena. Takvi ugovori o *roamingu* nisu novost na tržištu. Oni već postoje i svojim potpisnicima omogućuju (uz uvjet sukladnosti s pravom tržišnog natjecanja) stvaranje ekonomije razmjera u pružanju usluga *roaminga* kao među ugovornim strankama. Međutim, u cilju povećanja njihove transparentnosti, u prijedlogu se zahtijeva njihovo objavljivanje. Predloženi dobrovoljni sustav osmišljen je kako bi se potaknulo prelijevanje takvih legitimnih ekonomija razmjera na potrošače pružanjem usluga *roaminga* po domaćim cijenama, uz uvjete kojima se jamči da je obuhvaćen *roaming* diljem Unije i da potrošači diljem Unije pravovremeno imaju koristi od takvih ponuda. Istovremeno se prijedlogom osigurava potrebna ravnoteža kao bi operateri mogli prilagoditi svoje maloprodajne ponude i osigurati da korisnici postupno od toga imaju koristi. Bez dvostranih ili višestranih ugovora o *roamingu* nerealno je očekivati da bi sam

operater mogao pružati usluge *roaminga* po domaćim cijenama diljem Unije u predviđenom roku.

Konačno, potrebno je izmijeniti Uredbu o BEREC-u u cilju veće stabilnosti tog tijela i kako bi mu se omogućilo da preuzme stratešku ulogu, osobito imenovanjem predsjednika iz struke koji se bira na tri godine.

4. POSLJEDICE ZA PRORAČUN

Prijedlog Uredbe ne utječe na proračun Unije.

Prijedlog izmjene Uredbe (EZ) br. 1211/2009 osobito ne utječe na broj radnih mjesta na temelju plana radnih mjesta, a ni na financijski doprinos EU-a Uredu BEREC-a te je u skladu s podacima utvrđenima u Komunikaciji Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2013)519 završna verzija).

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o utvrđivanju mjera u vezi s europskim jedinstvenim tržištem elektroničkih komunikacija i ostvarenju „Povezanog kontinenta” te o izmjeni direktiva 2002/20/EZ, 2002/21/EZ i 2002/22/EZ i uredbi (EZ) br. 1211/2009 i (EU) br. 531/2012

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹²,
uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija¹³,
u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
budući da:

- (1) Za izlazak iz krize, otvaranje radnih mjesta i jačanje konkurentnosti Europa mora iskoristiti sve mogućnosti rasta. Nastavak rasta i otvaranje radnih mjesta u Uniji cilj je strategije Europa 2020. Na Europskom vijeću u proljeće 2013. naglašena je važnost jedinstvenog digitalnog tržišta za rast te su se zatražile konkretne mjere za što skoriju uspostavu jedinstvenog tržišta informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT). U skladu s ciljevima strategije Europa 2020. i tim pozivom, ovom se Uredbom želi uspostaviti jedinstveno tržište elektroničkih komunikacija dovršenjem i prilagodbom postojećeg regulatornog okvira Unije za elektroničke komunikacije.
- (2) U Digitalnoj agendi za Europu (DAE), jednoj od glavnih inicijativa strategije Europa 2020., već je prepoznata uloga IKT-a i mrežne povezanosti kao prijeko potrebnog temelja za razvoj našeg gospodarstva i društva. Kako bi Europa iskoristila pogodnosti digitalne transformacije, Uniji je potrebno dinamično jedinstveno tržište elektroničkih komunikacija za sve sektore i diljem Europe. To će istinsko jedinstveno tržište komunikacija biti okosnica inovacijskog i „pametnog” digitalnog gospodarstva i temelj jedinstvenog digitalnog tržišta na kojem se internetske usluge mogu pružati slobodno bez obzira na državne granice.
- (3) Na integriranom jedinstvenom tržištu elektroničkih komunikacija treba omogućiti slobodu pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga svim korisnicima u Uniji i osigurati pravo svim krajnjim korisnicima da biraju najbolju ponudu dostupnu

¹² SL C, , str. .

¹³ SL C, , str. .

na tržištu, a ne ih sprečavati rascjepkanošću tržišta na temelju državnih granica. Postojeći regulatorni okvir za elektroničke komunikacije ne bavi se u potpunosti tom rascjepkanošću, s nacionalnim sustavima za odobrenje, umjesto općih sustava za odobrenje na razini Unije, nacionalnim programima dodjele spektra, razlikama u proizvodima za pristup koji su na raspolaganju davateljima elektroničkih komunikacija u raznim državama članicama i raznim nizovima primjenjivih potrošačkih pravila u tom sektoru. U mnogim slučajevima pravilima Unije utvrđuju se samo temelji, a pravila se u državama članicama često različito provode.

- (4) Istinskim jedinstvenim tržištem elektroničkih komunikacija trebalo bi se promicati natjecanje, ulaganje i inovacije za nove i poboljšane mreže i usluge poticanjem tržišne integracije i pružanja prekograničnih usluga. To bi trebalo pomoći u ostvarenju ambicioznih ciljeva brzog širokopojsnog pristupa utvrđenih u DAE-u. Sve veća dostupnost digitalnih infrastruktura i usluga trebala bi s druge strane povećati potrošački izbor, kvalitetu usluga i raznolikost sadržaja, pridonijeti teritorijalnoj i socijalnoj koheziji te olakšati mobilnost u Uniji.
- (5) Koristima jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija trebao bi se obuhvatiti širi digitalni ekosustav koji uključuje proizvođače opreme u Uniji, davatelje sadržaja i aplikacija te šire gospodarstvo, koje obuhvaća sektore poput bankarstva, automobilske industrije, logistike, maloprodaje, energetike i prometa, koji se u cilju povećanja produktivnosti oslanjaju na povezivanje, primjerice rasprostranjenim aplikacijama u oblaku, povezanim objektima i mogućnostima pružanja integriranih usluga za različite dijelove poduzeća. I tijela javne uprave i zdravstveni sektor trebali bi imati koristi od šire dostupnosti usluga e-vlada i e-zdravstvo. Na jedinstvenom tržištu elektroničkih komunikacija može se povećati i ponuda kulturnih sadržaja i usluga te kulturna raznolikost općenito. Omogućivanje povezanosti preko elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga toliko je važno za šire gospodarstvo i društvo da treba izbjegavati regulatorna ili ostala neopravdana opterećenja tog sektora.
- (6) Cilj je ove Uredbe dovršenje jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija provođenjem mjera u trima širokim, međusobno povezanim osovinama. Prvo, treba osigurati slobodu pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga i mreža preko državnim granica u raznim državama članicama, polazeći od načela izdavanja jedinstvenog europskog odobrenja kojim se uvode uvjeti za postizanje veće dosljednosti i predvidljivosti u sadržaju i provedbi regulative povezane s tim sektorom diljem Unije. Drugo, potrebno je omogućiti pristup osnovnim ulaznim proizvodima za prekogranično pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga uz konvergentne uvjete, ne samo za bežične širokopojsne komunikacije, za koje je ključan licencirani i nelicencirani spektar, već i za povezanost nepokretnih linija. Treće, u interesu usklađivanja poslovnih uvjeta i izgradnje digitalnog povjerenja građana ovom bi se Uredbom trebala uskladiti pravila za zaštitu krajnjih korisnika, osobito potrošača. Pored pravila pristupa mrežnom sadržaju, aplikacijama i uslugama te pravila upravljanja prometom kojima se ne štite samo krajnji korisnici, već se istovremeno jamči nesmetano funkcioniranje internetskog ekosustava kao pokretača inovacija, to uključuje pravila nediskriminacije, informacija u ugovorima, raskida ugovora i promjene davatelja. Pored toga, daljnje reforme u području *roaminga* trebale bi vremenom postati pokretač konvergencije cijena i ostalih uvjeta u Uniji te krajnje korisnike ohrabriti da ostanu povezani na mrežu kad putuju Unijom.

- (7) Stoga ovom Uredbom treba dopuniti postojeći regulatorni okvir Unije (Direktiva 2002/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴, Direktiva 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵, Direktiva 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁶, Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷, Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸, Direktiva Komisije 2002/77/EZ¹⁹, Uredba (EZ) br. 1211/2009 Europskog parlamenta i Vijeća²⁰, Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća²¹ te Odluka br. 243/2012/EU Europskog parlamenta²²) i primjenjivo nacionalno zakonodavstvo doneseno u skladu s pravom Unije, utvrđivanjem posebnih prava i obveza za davatelje elektroničkih komunikacija i krajnje korisnike, uvođenjem odgovarajućih izmjena postojećih direktiva i Uredbe (EU) br. 531/2012 u cilju veće konvergencije i unosa izvjesnih korjenitih promjena u skladu s konkurentnijim jedinstvenim tržištem.
- (8) Mjere iz ove Uredbe u skladu su s načelom tehnološke neutralnosti, tj. njima se ne nameće i ne diskriminira uporaba određene vrste tehnologije.
- (9) Pružanje prekograničnih elektroničkih komunikacijskih usluga još uvijek ometaju ograničenja veća od onih unutar državnih granica. Prekogranični davatelji usluga još uvijek moraju obavješćivati pojedinačne države članice i u njima plaćati pristojbe. Na nositelje jedinstvenog europskog odobrenja primjenjivao bi se jedinstveni sustav obavješćivanja u državi članici u kojoj imaju glavni poslovni nastan (matična država članica), što će umanjiti administrativno opterećenje prekograničnih operatera. Sustav jedinstvenog europskog odobravanja trebao bi se primjenjivati na sva poduzeća koja pružaju ili planiraju pružati elektroničke komunikacijske usluge i mreže u više od jedne države članice, jer bi tako u svim državama članicama mogla uživati prava slobode pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga i mreža u skladu s ovom Uredbom. Mehanizmom jedinstvenog europskog odobrenja kojim se utvrđuje pravni okvir koji se primjenjuje na operatere elektroničkih komunikacija koji pružaju usluge diljem država članica na temelju općeg ovlaštenja u matičnoj državi članici trebalo bi omogućiti učinkovitost slobode pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga i mreža u cijeloj Uniji.

¹⁴ Direktiva 2002/19/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme (Direktiva o pristupu) (SL L 108, 24.4.2002., str. 7.).

¹⁵ Direktiva 2002/20/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju u području elektroničkih komunikacija i mreža (Direktiva o ovlaštenju) (SL L 108, 24.4.2002., str. 21.).

¹⁶ Direktiva 2002/21/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL L 108, 24.4.2002., str. 33.).

¹⁷ Direktiva 2002/22/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL L 108, 24.4.2002., str. 51.).

¹⁸ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

¹⁹ Direktiva Komisije 2002/77/EZ od 16. rujna 2002. o tržišnom natjecanju na tržištima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (SL L 249, 17.9.2002., str. 21.).

²⁰ Uredba (EZ) br. 1211/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) i Ureda (SL L 337, 18.12.2009., str. 1.).

²¹ Uredba (EZ) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 172, 30.6.2012., str. 10.).

²² Odluka (EZ) br. 243/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 81, 21.3.2012., str. 7.).

- (10) Elektroničke komunikacijske usluge ili mreže mogu se pružati preko državnih granica u mnogim oblicima, ovisno o nekoliko čimbenika, primjerice vrsti mreže ili usluge, razvijenosti potrebne fizičke infrastrukture ili broju pretplatnika u raznim državama članicama. Namjera pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga preko državnih granica ili upravljanja elektroničkom komunikacijskom mrežom u više od jedne države članice može se dokazati aktivnostima poput pregovaranja o sporazumima o pristupu mrežama u određenoj državi članici ili oglašavanja na internetskim stranicama na jeziku ciljane države članice.
- (11) Neovisno o odabranom načinu upravljanja elektroničkim komunikacijskim mrežama ili pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga preko državnih granica, regulatorni mehanizam primjenjiv na europske davatelje elektroničkih komunikacija mora biti neutralan u odnosu na komercijalne mogućnosti organiziranja funkcija i aktivnosti diljem država članica. Stoga, bez obzira na organizacijsku strukturu poduzeća, za matičnu državu članicu europskog davatelja elektroničkih komunikacija treba se smatrati državu članicu u kojoj se donose strateške odluke o pružanju elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga.
- (12) Jedinstveno europsko odobrenje mora se temeljiti na općem ovlaštenju u matičnoj državi članici. Davanje tog odobrenja ne smije ovisiti o uvjetima koji se već primjenjuju na temelju ostalog postojećeg nacionalnog prava koje se ne odnosi na sektor elektroničkih komunikacija. Osim toga, odredbe ove Uredbe i Uredbe (EU) br. 531/2012 moraju se primjenjivati i na europske davatelje elektroničkih komunikacija.
- (13) Većina uvjeta u ovom sektoru, primjerice uvjeta pristupa mrežama ili njihove sigurnosti i integriteta ili pristupa hitnim uslugama, čvrsto je povezana s mjestom na kojem je ta mreža smještena ili iz kojeg se pružaju usluge. Shodno tome, na europskog davatelja elektroničkih komunikacija mogu se primjenjivati uvjeti države članice u kojoj radi ako ovom Uredbom nije određeno drugačije.
- (14) Ako je državama članicama za financiranje obveza univerzalne usluge ili obveza plaćanja administrativnih troškova državnim regulatornim tijelima potreban doprinos sektora, kriteriji i postupci raspodjele doprinosa moraju biti razmjerni i nediskriminirajući u odnosu na europske davatelje elektroničkih komunikacija kako se ne bi sprečavao prekogranični ulazak na tržište, osobito kad je riječ o novim davateljima i malim operaterima; za doprinose pojedinačnih poduzeća stoga se mora uzimati obzir tržišni udio poduzeća u smislu prometa ostvarenog u odgovarajućoj državi članici te bi se na njih trebao primjenjivati prag *de minimis*.
- (15) Potrebno je osigurati da u različitim državama članicama u sličnim okolnostima nema razlike u postupanju prema europskim davateljima elektroničkih komunikacija te da se na jedinstvenom tržištu primjenjuje dosljedna regulatorna praksa, osobito kad je riječ o mjerama iz područja primjene članaka 15. ili 16. Direktive 2002/21/EZ ili članaka 5. ili 8. Direktive 2002/19/EZ. Europski davatelji elektroničkih komunikacija stoga bi u različitim državama članicama trebali imati pravo na jednako postupanje u objektivno jednakim situacijama u cilju bolje integriranih operacija na više državnih područja. Osim toga, u takvim bi slučajevima na razini Unije trebali postojati posebni postupci preispitivanja nacrta odluka o pravnim mjerama u smislu članka 7.a Direktive 2002/21/EZ kako bi se izbjegla neopravdana odstupanja od obveza europskih davatelja elektroničkih komunikacija u različitim državama članicama.
- (16) Između matične države članice i bilo koje države članice domaćina moraju se utvrditi regulatorne i kontrolne nadležnosti za europske davatelje elektroničkih komunikacija u

cilju uklanjanja prepreka za ulazak na tržište, dok im se istovremeno jamči pravilna provedba odgovarajućih uvjeta za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga i mreža. Stoga, dok bi svako državno regulatorno tijelo trebalo nadzirati poštovanje uvjeta primjenjivih na njegovom državnom području u skladu sa zakonodavstvom Unije, uključujući primjenu sankcija i privremenih mjera, samo državna regulatorna tijela u matičnim državama članicama imaju pravo privremeno ili trajno oduzeti pravo europskim davateljima elektroničkih komunikacija da pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge i cijeloj Uniji ili njenom dijelu.

- (17) Radiofrekvencijski spektar javno je dobro i temeljni resurs za unutarnje tržište pokretnih, bežičnih širokopojasnih i satelitskih komunikacija u Uniji. Razvojem bežičnih širokopojasnih komunikacija pridonosi se provedbi Digitalne agende za Europu, a osobito omogućivanju pristupa širokopojasnim uslugama brzine od najmanje 30 Mbps do 2020. svim građanima Unije i omogućivanju najveće brzine i kapaciteta širokopojasnih usluga u Uniji. Međutim, Unija kaska za ostalim velikim područjima u svijetu – Sjeverna Amerika, Afrika i dijelovi Azije – u smislu uvođenja i prodora najnovije generacije bežičnih širokopojasnih tehnologija potrebnih za ostvarenje tih ciljeva politike. Nesustavan postupak odobravanja i stavljanja na raspolaganje pojasa od 800 MHz za bežične širokopojasne komunikacije, dok polovina država članica traži odstupanje ili ne poštuje rok utvrđen u Odluci br. 243/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o programu za politiku radiofrekvencijskog spektra (RSPP)²³, potvrđuje nužnost hitnog djelovanja čak i na temelju postojećeg RSPP-a. Mjere Unije za usklađivanje uvjeta dostupnosti i učinkovite uporabe radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopojasne komunikacije u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁴ nisu dovoljne za rješavanje tog problema.
- (18) Primjenom raznih nacionalnih politika stvaraju se nedosljednosti i rascjepkava se unutarnje tržište čime se sprečava uvođenje usluga na razini Unije i dovršenje unutarnjeg tržišta za bežične širokopojasne komunikacije. To bi osobito moglo stvoriti nejednake uvjete za pristup takvim uslugama, spriječiti tržišno natjecanje poduzeća osnovanih u različitim državama članicama te zakočiti ulaganja u naprednije mreže i tehnologije i razvoj inovativnih usluga, čime bi se građanima i poduzećima onemogućio pristup rasprostranjenim integriranim visokokvalitetnim uslugama, a operaterima bežičnog širokopojasnog pristupa uskratila korist povećane učinkovitosti bolje integriranih operacija širokih razmjera. Stoga bi se djelovanje na razini Unije u pogledu određenih aspekata dodjele radiofrekvencijskog spektra trebao pratiti razvoj široke integrirane pokrivenosti naprednih bežičnih širokopojasnih komunikacijskih usluga diljem Unije. Istovremeno bi države članice trebale zadržati prvo donošenje mjera za organiziranje svojih radiofrekvencijskih spektara za potrebe javnog reda, sigurnosti i obrane.
- (19) Davatelji elektroničkih komunikacijskih usluga, uključujući operatere pokretnih mreža ili njihova udruženja, trebali bi moći zajedno organizirati učinkovitu i ekonomičnu pokrivenost velikog dijela područja Unije u cilju dugoročne koristi za krajnje korisnike te stoga koristiti radiofrekvencijski spektar kojim je obuhvaćeno nekoliko

²³ Odluka (EZ) br. 243/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra, SL L 81 od 21.3.2012.

²⁴ Odluka br. 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra u Europskoj zajednici (Odluka o radiofrekvencijskom spektru) (SL L 108, 24.4.2002., str. 1.).

država članica uz slične uvjete, postupke, troškove, vremenski raspored, trajanje usklađenih pojaseva te uz komplementarne pakete radiofrekvencijskog spektra, poput spajanja nižih i viših frekvencija za pokrivanje gusto naseljenih i slabije naseljenih područja. Inicijativama u korist boljeg usklađivanja i dosljednosti mogla bi se i poboljšati predvidljivost okruženja za ulaganje u mreže. U prilog toj predvidljivosti išla bi i jasna politika u korist dugotrajnih prava uporabe povezanog radiofrekvencijskog spektra, ne dovodeći u pitanje neograničenu prirodu tih prava u nekim državama članicama, a predvidljivost bi bila povezana s jasnim uvjetima za prijenos, davanje u najam ili za zajedničku uporabu dijela svog radiofrekvencijskog spektra na temelju tih pojedinačnih prava korištenja.

- (20) Trebalo bi unaprijediti koordinaciju i dosljednost prava na uporabu radiofrekvencijskog spektra barem za pojaseve koji su usklađeni za bežične nepokretne, nomadske i pokretne širokopojasne komunikacije. To uključuje pojaseve utvrđene na razini ITU-a za napredne sustave međunarodnih pokretnih telekomunikacija (IMT) te za pojaseve koji se koriste za radijske lokalne mreže (RLAN) poput 2,4 GHz i 5 GHz. To bi trebalo uključivati i pojaseve koji se u budućnosti mogu uskladiti za bežične širokopojasne komunikacije, kako je predviđeno člankom 3. točkom (b) RSPP-a i Mišljenju Skupine za politiku radiofrekvencijskog spektra (RSPG) o „Strateškim izazovima Europe u zadovoljavanju rastuće potražnje za radiofrekvencijskim spektrom za bežični širokopojasni pristup” donesenog 13. lipnja 2013., poput budućih pojaseva od 700 MHz, 1,5 GHz i 3,8 – 4,2 GHz.
- (21) Jasnije odredbe o kriterijima važnima za vremenski raspored postupaka odobravanja bile bi korisne za dosljednost među raznim nacionalnim postupcima dodjele radiofrekvencijskog spektra; za čijeg se trajanja jamče prava uporabe, pristojbe i načini njihova plaćanja; obveze kapaciteta i pokrivanja; utvrđivanje opsega radiofrekvencijskog spektra i blokove spektra koji podliježu postupku dodjeljivanja; objektivni najmanji zahtjevi za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja; uvjeti za trgovanje pravima uporabe, uključujući uvjete za zajedničku uporabu.
- (22) Ograničavanjem pristojbi na iznos usklađen s optimalnim upravljanjem radiofrekvencijskim spektrom, uz održavanje ravnoteže između neposrednog plaćanja i periodičnih naknada, potaknulo bi se ulaganje u infrastrukturu i uvođenje tehnologije te prelijevanje učinaka na prateće troškovne prednosti za krajnje korisnike.
- (23) Usklađenijim sustavom dodjele radiofrekvencijskog spektra te povezanim uvođenjem bežičnog širokopojasnog pristupa diljem Unije poduprli bi se učinci ekonomije razmjera u povezanim industrijama, primjerice mrežnoj opremi i terminalnim uređajima. U tim se industrijama s druge strane više no prije mogu uzimati u obzir inicijative i politike Unije o uporabi radiofrekvencijskog spektra. Stoga treba utvrditi postupak usklađivanja vremenskih rasporeda dodjele i najkraćeg ili uobičajenog trajanja prava uporabe tih pojaseva.
- (24) Kad je riječ o ostalim glavnim uvjetima koji se mogu odnositi na prava uporabe radiofrekvencijskog spektra za bežični širokopojasni pristup, konvergentnoj primjeni regulatornih načela i kriterija utvrđenih u ovoj Uredbi u državama članicama mogao bi pogodovati koordinacijski mehanizam kojim Komisija i nadležna tijela ostalih država članica mogu unaprijed komentirati davanje prava korištenja u predmetnoj državi članici i kojim Komisija može, uzimajući u obzir stajališta država članica, spriječiti provedbu svakog prijedloga koji nije u skladu s pravom Unije.
- (25) Uzimajući u obzir znatan rast potražnje za radiofrekvencijskim spektrom za bežični širokopojasni pristup, trebalo bi promicati rješenja alternativni bežični širokopojasni

pristup učinkovit s obzirom na spektar. To uključuje uporabu sustava bežičnog pristupa male snage s malim operativnim prostornim dosegom, poput takozvanih „aktivnih mjesta” (*hotspots*) radijske lokalne mreže (RLAN, poznat i kao Wi-Fi) te mreža male ćelijske pristupne točke male snage (poznate i kao femtoćelije, pikoćelije ili metroćelije).

- (26) Dopunskim sustavima bežičnog pristupa poput RLAN-a, osobito javno dostupne pristupne točke RLAN-a, krajnjim korisnicima omogućava se pojačani pristup internetu, a operaterima pokretnih mreža omogućava se preusmjerenje pokretnog prometa, uz uporabu usklađenih resursa radiofrekvencijskog spektra bez potrebe za pojedinačnim odobrenjem ili pravom uporabe radiofrekvencijskog spektra.
- (27) Većinu pristupnih točaka RLAN-a koriste privatni korisnici kao lokalni bežični dodatak njihovoj nepokretnoj širokopojasnoj vezi. Ako tijekom trajanja njihove internetske pretplate krajnji korisnici odaberu zajedničku uporabu njihova RLAN-a s drugim pretplatnicima, zbog dostupnosti velikog broja takvih pristupnih točaka, osobito u gusto naseljenim područjima, trebao bi se maksimalno povećati bežični podatkovni kapacitet ponovnom uporabom radiofrekvencijskog spektra i izgraditi troškovno učinkovita dopunska bežična širokopojasna infrastruktura dostupna ostalim krajnjim korisnicima. Stoga treba ukloniti ili spriječiti nepotrebna ograničenja za krajnje korisnike da zajednički koriste pristup njihovim pristupnim točkama RLAN-a s ostalim krajnjim korisnicima ili da se na te pristupne točke povezuju.
- (28) Treba ukloniti i nepotrebna ograničenja za uvođenje i međupovezivanje pristupnih točaka RLAN-a. Tijela javne vlasti ili davatelji javnih usluga, primjerice njihovo osoblje, u svojim prostorima i za svoje potrebe sve više koriste pristupne točke RLAN-a kako bi građani imali bolji troškovno učinkovit pristup uslugama e-vlade na licu mjesta ili kako bi se poduprlo pružanje pametnih javnih usluga s informacijama u realnom vremenu, kao što je javni prijevoz ili upravljanje prometom. Ta tijela mogla bi osigurati pristup takvim pristupnim točkama i građanima općenito kao pomoćnu uslugu uslugama koje se javnosti nude u njihovim prostorima i trebala bi na to imati pravo u skladu s pravilima tržišnog natjecanja i javne nabave. Ako davatelj nudi lokalni pristup elektroničkim komunikacijskim mrežama na privatnom posjedu ili u njegovoj okolini ili na ograničenom javnom prostoru kao pomoćnu uslugu drugoj djelatnosti koja ne ovisi o takvom pristupu, poput aktivnih mjesta RLAN-a stavljenih na raspolaganje korisnicima ostalih komercijalnih djelatnosti ili javnosti na tom području, taj davatelj ne bi se smio svrstati u davatelje elektroničkih komunikacija.
- (29) Oprema za bežične pristupne točke male snage s malim prostornim dosegom vrlo je mala i neupadljiva oprema slična kućnim Wi-Fi usmjernicima, za koje bi se na razini Unije trebale utvrditi tehničke značajke za njihovo uvođenje i korištenje u različitim lokalnim situacijama na temelju općeg ovlaštenja bez nepotrebnih ograničenja zbog pojedinačnih odobrenja za planiranje ili ostalih odobrenja. Trebalo bi osigurati da opće ovlaštenje pogoduje razmjernosti mjera kojima se utvrđuju tehničke značajke takvog korištenja i to značajkama koje su znatno restriktivnije od primjenjivih donjih pragova mjera Unije u odnosu na parametre kao što je izlazna snaga.
- (30) Države članice trebale bi osigurati da se upravljanjem radiofrekvencijskim spektrom na nacionalnoj razini ostale države članice ne sprečavaju da se služe radiofrekvencijskim spektrom čija je uporaba usklađena na razini Unije. Kao nastavak postojećih aktivnosti RSPG-a potrebno je osigurati koordinacijski mehanizam kako bi svaka država članica imala pravičan pristup radiofrekvencijskom spektru i kako bi rezultati koordinacije bili dosljedni i provedivi.

- (31) Iskustvo u provedbi regulatornog okvira Unije upućuje da postojeće odredbe kojima se nalaže dosljedna primjena regulatornih mjera i cilj davanja doprinosa razvoju unutarnjeg tržišta nisu bili dovoljni poticaji za stvaranje proizvoda za pristup na temelju usklađenih normi i postupaka, osobito kad je riječ o nepokretnim mrežama. Operateri koji rade u različitim državama članicama teško nalaze ulazni proizvodi za pristup odgovarajuće kvalitete i razine interoperabilnosti mreže i usluge, a kada su takvi ulazni proizvodi dostupni, njihova su tehnička obilježja raznolika. Time se povećavaju troškovi i stvaraju prepreke pružanju usluga preko državnih granica.
- (32) Integracija jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija može se ubrzati utvrđivanjem okvira za određivanje izvjesnih ključnih europskih virtualnih proizvoda, osobito važnih za davatelje elektroničkih komunikacijskih usluga u pružanju prekograničnih usluga, te za donošenje strategije na razini Unije za sve-IP okružje na temelju ključnih parametara i osnovnih obilježja.
- (33) Operativne potrebe trebalo bi zadovoljiti raznim virtualnim proizvodima. Europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup trebaju biti dostupni u slučajevima kada se na temelju uvjeta Okvirne direktive i Direktive o pristupu od operatera sa znatnom tržišnom snagom zahtijeva da uz regulirane uvjete osigura pristup određenoj pristupnoj točki njegove mreže. Prvo, učinkovit prekogranični ulaz trebao bi biti pospješen uvođenjem usklađenih proizvoda kojima se prekograničnim davateljima usluga omogućuje početno pružanje usluga njihovim krajnjim korisnicima bez odgode, ali uz očekivanu i dovoljnu kvalitetu, uključujući usluge poslovnim korisnicima lociranim u više država članica, ako bi to na temelju tržišne analize bilo potrebno i razmjerno. Kako bi se tražiteljima i davateljima pristupa omogućilo planiranje srednjoročnih i kratkoročnih ulaganja, takvi usklađeni proizvodi trebali bi dovoljno dugo biti dostupni.
- (34) Drugo, proizvodi za sofisticirani virtualni pristup za koje je potrebno veće ulaganje tražitelja pristupa, a koji bi im omogućili bolju kontrolu i diferencijaciju, osobito osiguravanjem pristupa više na lokalnoj razini, ključni su za stvaranje uvjeta održivog natjecanja diljem unutarnjeg tržišta. Stoga u cilju lakšeg prekograničnog ulaganja treba uskladiti i te ključne proizvode za veleprodajni pristup pristupnim mrežama nove generacije (NGA). Takve virtualne proizvode za širokopojasni pristup treba osmisлити tako da imaju funkcije istovjetne fizičkom izdvajanju u cilju širenja raspona potencijalnih mjera na veleprodajnoj razini dostupnih za razmatranje državnih regulatornih tijela na temelju ocjene razmjernosti u skladu s Direktivom 2002/19/EZ.
- (35) Treće, potrebno je i uskladiti proizvod za veleprodajni pristup za terminalne segmente iznajmljenih vodova s poboljšanim sučeljima u cilju omogućivanja prekograničnog pružanja najzahtjevnijim poslovnim korisnicima kritičnih usluga za povezivanje.
- (36) U kontekstu progresivne migracije na „sve-IP mreže”, zbog nedostupnosti proizvoda za povezivanje koji se temelje na IP protokolu za različite razrede usluga s osiguranom kvalitetom kojima se otvaraju komunikacijski kanali u mrežnim domenama i van granica mreže, u državama članicama i među njima, sprečava se razvoj aplikacija koje se temelje na pristupu ostalim mrežama i time se ograničavaju tehnološke inovacije. Osim toga, time se sprečava i širenje produktivnosti koje se povezuje s upravljanjem mrežama koje se temelje na IP-ju i proizvoda za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluge te pružanje tih usluga, osobito poboljšane sigurnosti, pouzdanosti i fleksibilnosti, troškovne učinkovitosti i brže opskrbe, što pogoduje mrežnim operaterima, davateljima usluga i krajnjim korisnicima. Stoga je u osmišljavanju i dostupnosti tih proizvoda potreban usklađen pristup uz razumne uvjete uključujući,

ako se to zahtijeva, mogućnost unakrsne opskrbe među predmetnim poduzećima koja se bave elektroničkim komunikacijama.

- (37) Utvrđivanje europskih virtualnih proizvoda za širokopojasni pristup na temelju ove Uredbe treba se oslikavati u ocjeni najpogodnijih pristupnih mjera koju izrađuju državna regulatorna tijela za mreže operatera sa znatnom tržišnom snagom, ali se istovremeno treba izbjeći prekomjerno reguliranje nepotrebnom multiplikacijom proizvoda za veleprodajni pristup, predviđenih na temelju tržišne analize ili ostalih uvjeta. Uvođenje europskih virtualnih proizvoda za pristup ne bi samo po sebi trebalo uzrokovati povećanje broja reguliranih proizvoda za pristup predviđenih za određenog operatera. Osim toga, potreba da državna regulatorna tijela, nakon donošenja ove Uredbe, procijene treba li propisati europski virtualni proizvod za širokopojasni pristup umjesto postojećih mjera veleprodajnog pristupa, te da ocijene prikladnost propisivanja europskog virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup u kontekstu budućih revizija tržišta u slučaju znatne tržišne snage, ne bi smjela utjecati na njihovu obvezu za iznalaženjem najprikladnije i razmjerne mjere za rješavanja problema tržišnog natjecanja u skladu s člankom 16. Direktive 2002/12/EZ.
- (38) U interesu regulatorne predvidljivosti, zakonodavstvom bi trebalo obuhvatiti i ključne elemente za praksu donošenja odluka u skladu s postojećim pravnim okvirom koji utječu na uvjete na temelju kojih se proizvodi za veleprodajni pristup, uključujući europske virtualne proizvode za širokopojasni pristup, stavljaju na raspolaganje NGA mrežama. Za analizu tržišta veleprodajnog pristupa, a osobito za procjenu potrebe za kontrolom cijena takvog pristupa NGA mrežama, trebalo bi uključiti i odredbe o važnosti veze između konkurentnih ograničenja od alternativnih nepokretnih i bežičnih infrastruktura, važnost učinkovitih jamstava nediskriminirajućeg pristupa i postojeće razine tržišnog natjecanja u smislu cijene, izbora i kvalitete na maloprodajnoj razini. Posljednje navedeno izravno utječe na koristi za krajnje korisnike. Na primjer, u izradi procjene za svaki pojedinačni slučaj u skladu s člankom 16. Direktive 2002/21/EZ i ne dovodeći u pitanje ocjenu znatne tržišne snage i primjenu pravila EU-a o tržišnom natjecanju, državna regulatorna tijela mogu smatrati da su, ako su na tržištu prisutne dvije nepokretne NGA mreže, tržišni uvjeti dovoljno konkurentni za poticanje usavršavanja mreža i razvoju pružanja usluga.
- (39) Može se očekivati da će pojačano tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu s vremenom uzrokovati smanjenje reguliranja tog sektora na temelju tržišne analize. Doista, jedan od rezultata dovršenja jedinstvenog tržišta trebala bi biti veća sklonost učinkovitom natjecanju na odgovarajućim tržištima, a primjenu prava tržišnog natjecanja *ex post* treba smatrati dovoljnom za funkcioniranje tržišta. Radi pravne preciznosti i predvidljivosti regulatornih pristupa preko državnih granica, treba osigurati jasne i obvezujuće kriterije o tome kako procijeniti opravdava li određeno tržište još uvijek propisivanje regulatornih obveza *ex-ante*, s obzirom na trajanje zastoja i izgleda tržišnog natjecanja, osobito natjecanja koje se temelji na infrastrukturi, i uvjeta natjecanja na razini maloprodaje povezanih s parametrima poput cijene, izbora i kvalitete, što je od najveće važnosti za krajnje korisnike i opću konkurentnost gospodarstva EU-a. Time bi se trebale poduprijeti uzastopne provjere popisa tržišta podložnih reguliranju *ex ante* te bi se državnim regulatornim tijelima trebalo pomoći da svoje napore usmjere u područja u kojima tržišno natjecanje još nije učinkovito i to na konvergentan način. Za potrebe reguliranja u tom sektoru na temelju načela tržišnog natjecanja i za potrebe primjene prava tržišnog natjecanja, uspostavljanjem istinskog jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija može se utjecati i na geografski djelokrug tržišta.

- (40) Zbog nejednakosti u nacionalnoj provedbi pravila zaštite krajnjih korisnika u tom sektoru stvaraju se znatne prepreke na jedinstvenom digitalnom tržištu, osobito u obliku povećanih troškova usklađivanja za davatelje elektroničkih komunikacija javnosti koji žele svoje usluge pružati diljem država članica. Osim toga, rascjepkanošću i nesigurnošću s obzirom na razinu zaštite zajamčene u različitim državama članicama potkopava se povjerenje krajnjih korisnika te ih se odvraća od kupnje elektroničkih komunikacijskih usluga u inozemstvu. Kako bi se ostvario Unijin cilj uklanjanja prepreka na unutarnjem tržištu potrebno je postojeće, različite nacionalne pravne mjere nadomjestiti jedinstvenim i potpuno usklađenim skupom mjera u tom sektoru kojima se stvara visoka jedinstvena razina zaštite krajnjih korisnika. Potpunim usklađivanjem pravnih odredaba ne bi trebalo spriječiti davatelje elektroničkih komunikacija javnosti da krajnjim korisnicima nude ugovorne sporazume koji nadilaze tu razinu zaštite.
- (41) S obzirom na to da se ovom Uredbom usklađuju određena pravila u tom sektoru, ne treba dovoditi u pitanje opća pravila o zaštiti potrošača, utvrđena aktima Unije i nacionalnim zakonodavstvima o njihovom provedbi.
- (42) Ako se odredbe u poglavljima 4. i 5. ove Uredbe odnose na krajnje korisnike, one se ne bi trebalo primjenjivati samo na potrošače, već i na ostale kategorije krajnjih korisnika, prvenstveno mikropoduzeća. Na svoj pojedinačni zahtjev, krajnji korisnici usluge koji nisu potrošači trebali bi imati pravo na dogovaranje odstupanja od određenih odredaba u svojim pojedinačnim ugovorima.
- (43) Za dovršenje jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija potrebno je i ukloniti prepreke krajnjim korisnicima za pristup elektroničkim komunikacijskim uslugama diljem Unije. Stoga tijela javne vlasti ne bi smjela povećavati ili zadržavati prepreke za prekograničnu kupnju tih usluga. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti ne bi smjeli uskraćivati ili ograničavati pristup ili praviti razliku među krajnjim korisnicima na temelju njihovog državljanstva ili boravka u određenoj državi članici. Međutim, trebalo bi omogućiti pravljenje razlike na temelju objektivno opravdanih razlika u troškovima, rizicima i tržišnim uvjetima poput razlika u potražnji i određivanju cijena konkurenata.
- (44) Kad je riječ o nepokretnim i mobilnim komunikacijama, i dalje prevladavaju vrlo znatne razlike u cijeni domaćih glasovnih i SMS komunikacija i onih s drugom državom članicom. Unatoč suštinskim različitostima između država, operatera i tarifnih paketa te između pokretnih i nepokretnih usluga, to i dalje utječe na ranjive skupine korisnika i stvara prepreke nesmetanoj komunikaciji u Uniji. To se događa unatoč znatnom smanjenju, i konvergenciji u apsolutnom smislu, cijena završavanja poziva u različitim državama članicama i niskih cijena na tranzitnim tržištima. Osim toga, zbog prelaska na „sve-IP” elektroničko komunikacijsko okružje u dogledno bi se vrijeme troškovi trebali dodatno smanjiti. Stoga bi sve znatne razlike u maloprodajnim tarifama između domaćih nepokretnih komunikacija na velike udaljenosti, dakle komunikacija izvan lokalnog područja kojem je u nacionalnom sustavu dodjele brojeva dodijeljen područni pozivni broj, i nepokretnih komunikacija s drugom državom članicom, trebale biti opravdane na temelju objektivnih kriterija. U skladu s Uredbom (EU) br. 531/2002, osim ako je to opravdano na temelju objektivnih kriterija, maloprodajne tarife za međunarodne pokretne komunikacije ne bi smjele prelaziti eurotarife za govorne usluge i usluge SMS-a za regulirane pozive u *roamingu* i za poruke SMS-a. Tim kriterijima mogu biti obuhvaćeni dodatni troškovi i s njima povezane opravdane marže. Ostali objektivni čimbenici mogu uključivati razlike u povezanoj prilagodljivosti cijena i lakoj dostupnosti alternativnih tarifa svim krajnjim

korisnicima koje nude davatelji elektroničkih komunikacija javnosti preko državnih granica u Uniji uz niske dodatne naknade ili bez njih, ili usluga informatičkog društva s usporedivim funkcijama, uz uvjet da davatelji usluga o tim alternativama informiraju krajnje korisnike.

- (45) Internet se proteklih desetljeća razvio u otvorenu platformu za inovacije s malim preprekama za pristup krajnjih korisnika te za davatelje sadržaja i aplikacija te internetskih usluga. Postojećim regulatornim okvirom želi se promicati sposobnost krajnjih korisnika da pristupe informacijama i da ih distribuiraju ili da se služe aplikacijama i uslugama po svom izboru. Međutim, nedavno je u izvješću Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) o praksama upravljanja prometom objavljenom u svibnju 2012. i u studiji, koju je naručila Izvršna agencija za zdravlje i potrošače i koja je objavljena u prosincu 2012., o funkcioniranju tržišta internetskog pristupa i pružanju usluga sa stajališta potrošača, ukazano na to da prakse upravljanja prometom utječu na znatan broj krajnjih korisnika zbog čega dolazi do blokade ili usporavanja određenih aplikacija. Za takve su pojave potrebna jasna pravila na razini Unije o održavanju interneta otvorenim i izbjegavanju rascjepkanosti jedinstvenog tržišta koja nastaje zbog provedbe mjera pojedinačnih država članica.
- (46) Sloboda krajnjih korisnika da pristupaju informacijama i da ih distribuiraju te da pristupaju legalnim sadržajima te koriste aplikacije i usluge po svom izboru ovisi o poštivanju prava Unije i odgovarajućeg nacionalnog prava. Ovom Uredbom utvrđuju se ograničenja svih ograničenja te slobode davatelja elektroničkih komunikacija javnosti, ali se ne dovodi u pitanje ostalo zakonodavstvo Unije, uključujući propise o autorskim pravima i Direktivu 2000/31/EZ.
- (47) Na otvorenom internetu davatelji elektroničkih komunikacija javnosti, unutar ugovorom dogovorenih ograničenja o količini podataka i brzini usluga internetskog pristupa, ne bi smjeli blokirati, usporavati ili diskriminirati određene sadržaje, aplikacije ili usluge ili njihove određene razrede ili snižavati njihovu kvalitetu osim kad je riječ o ograničenom broju opravdanih mjera upravljanja prometom. Te bi mjere trebale biti transparentne, razmjerne i nediskriminirajuće. Opravdanim upravljanjem prometom obuhvaćeno je sprečavanje teških kaznenih djela, uključujući dobrovoljne mjere davatelja za sprečavanje pristupa dječjoj pornografiji i njene distribucije. Umanjivanje učinaka zagušenja mreže trebalo bi smatrati opravdanim ako se zagušenje događa samo povremeno ili u iznimnim okolnostima.
- (48) Tarife koje se temelje na količinama podataka smatraju se sukladnima načelu otvorenog interneta ako se njima krajnjima korisnicima omogućava odabir tarife koja odgovara njihovoj uobičajenoj potrošnji podataka na temelju transparentnim informacija o uvjetima i učincima takvog izbora. Istovremeno bi se tim tarifama davateljima elektroničkih komunikacija javnosti trebala omogućiti bolja prilagodba mrežnih kapaciteta očekivanim količinama podataka. Od ključne je važnosti da krajnji korisnici budu potpuno informirani prije no što pristanu na količinu podataka ili ograničenja brzine i primjenjive tarife, da stalno mogu pratiti svoju potrošnju i lako kupiti dodatne dostupne količine podataka ako to žele.
- (49) Postoji i potražnja krajnjih korisnika za uslugama i aplikacijama za koje je potrebna povećana razina osigurane kvalitete usluga koje nude davatelji elektroničkih komunikacija javnosti ili davatelji sadržaja, aplikacija ili usluga. Takvim uslugama mogu između ostalog biti obuhvaćeni radiodifuzija preko internetskog protokola (IP-TV), videokonferencije i određene zdravstvene aplikacije. Stoga krajnjim korisnicima treba biti omogućeno sklapanje ugovora o pružanju specijaliziranih usluga s

povećanom kvalitetom usluge s davateljima elektroničkih komunikacija javnosti ili davateljima sadržaja, aplikacija ili usluga.

- (50) Osim toga, postoji potražnja dijela davatelja sadržaja, aplikacija i usluga za pružanjem usluga prijenosa na temelju fleksibilnih parametara kvalitete, uključujući niže razine prioriteta za promet koji ne ovise o vremenu. Potrebno je davateljima sadržaja, aplikacija i usluga omogućiti da pregovaraju o fleksibilnoj kvaliteti razina usluga s davateljima elektroničkih komunikacija javnosti radi pružanja specijaliziranih usluga te se očekuje da će to imati važnu ulogu u razvoju novih usluga kao što su komunikacije strojeva (M2M). Istovremeno bi se tim dogovorima davateljima elektroničkih komunikacijskih usluga javnosti trebalo omogućiti bolje održavanje ravnoteže prometa i sprečavanje zagušenja mreže. Stoga bi davateljima sadržaja, aplikacija i usluga te davateljima elektroničkih komunikacija javnosti trebalo omogućiti slobodno sklapanje posebnih ugovora o uslugama o utvrđenim razinama kvalitete usluge ako takvi ugovori temeljito ne narušavaju opću kvalitetu usluga pristupa internetu.
- (51) Glavnu zadaću da krajnjim korisnicima osiguraju slobodno korištenje pristupa otvorenom internetu imaju državna regulatorna tijela. U tu svrhu državna regulatorna tijela trebala bi imati obvezu praćenja i izvješćivanja te osiguravanju sukladnosti davatelja elektroničkih komunikacija javnosti i dostupnosti nediskriminirajućih usluga pristupa internetu visoke kvalitete što ih specijalizirane usluge ne narušavaju. U izradi procjene o mogućem općem narušavanju usluga pristupa internetu, državna regulatorna tijela trebala bi uzeti u obzir parametre kvalitete poput parametara vremenskog rasporeda i pouzdanosti (latencija, varijacije kašnjenja, gubitak paketa), razina i učinaka zagušenja mreže, stvarne i najavljene brzine, pružanja usluga internetskog pristupa u odnosu na specijalizirane usluge te kvalitete sa stajališta krajnjih korisnika. Državna regulatorna tijela trebala bi imati ovlasti propisivanja najniže kvalitete usluga za sve ili pojedinačne davatelje elektroničkih komunikacija javnosti ako je to potrebno radi sprečavanja općeg narušavanja i pada kvalitete usluga pristupa internetu.
- (52) Mjerama za bolju transparentnost i usporedivost cijena, tarifa, uvjeta i parametara kvalitete usluga, uključujući one koje se odnose posebno na pružanje usluga pristupa internetu, trebala bi se povećati sposobnost krajnjih korisnika da odaberu najboljeg davatelja i tako u potpunosti iskoriste prednosti tržišnog natjecanja.
- (53) Krajnji korisnici trebali bi biti prije kupnje primjereno informirani o cijeni i vrsti ponuđene usluge. Informacije treba dati odmah prilikom spajanja poziva ako poziv na određeni broj ili prema određenoj usluzi podliježe posebnim uvjetima naplaćivanja kao što su usluge s posebnom tarifom. Ako je ta obveza nerazmjerna u pogledu trajanja i troška tarifnih informacija za davatelja usluga u usporedbi s prosječnim trajanjem poziva i troškovnim rizikom kojem je krajnji korisnik izložen, državna regulatorna tijela mogu odobriti odstupanja. Krajnji korisnici moraju biti informirani i o tome da li se za besplatni telefonski broj naplaćuju dodatne naknade.
- (54) Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti trebali bi prikladno informirati krajnje korisnike između ostalog o njihovim uslugama i tarifama, parametara kvalitete usluge, pristupu hitnim službama i svim ograničenjima te o izboru usluga i proizvoda namijenjenih potrošačima s invaliditetom. Informacije trebaju biti jasne i transparentne, specifične za državu članicu u kojoj se pružaju usluge te ažurirane u slučaju svake promjene. Davatelji trebaju biti oslobođeni obveze davanja takvih informacija o ponudama o kojima se pregovara na pojedinačnoj osnovi.

- (55) Dostupnost usporedivih informacija o proizvodima i uslugama od ključne je važnosti za krajnje korisnike i mogućnost da neovisne ocijene ponude. Iskustva pokazuju da se na temelju dostupnosti pouzdanih i usporedivih informacija povećava povjerenje krajnjih korisnika u korištenje usluga i jača njihova spremnost da naprave odabir.
- (56) Ugovori su važno sredstvo za krajnje korisnike jer im se osigurava visoka razina transparentnosti informacija i pravna sigurnost. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti trebali bi krajnjim korisnicima dati jasne i sveobuhvatne informacije o svim osnovnim elementima ugovora prije no što ugovor za krajnjeg korisnika postane obvezujući. Informacije bi trebale biti obvezne i nepromijenjene osim u slučaju naknadnog dogovora krajnjeg korisnika i davatelja usluga. Komisija i nekoliko državnih regulatornih tijela nedavno su utvrdili znatna neslaganja između oglašene brzine usluga pristupa internetu i brzine stvarno dostupne krajnjim korisnicima. Stoga bi davatelji elektroničkih komunikacija javnosti trebali prije sklapanja ugovora krajnje korisnike informirati o brzini i parametrima kvalitete usluga koju stvarno mogu isporučiti na glavnu adresu krajnjeg korisnika.
- (57) Kad je riječ o terminalnoj opremi, u ugovorima trebala bi biti navedena sva ograničenja koja propisuje davatelj usluga za korištenje opreme, primjerice pokretnih uređaja sa zaključanim SIM-om, te sve naknade koje se plaćaju prilikom raskidanja ugovora prije dogovorenog isteka. Nakon dogovorenog isteka ugovora naknade ne bi trebalo naplaćivati.
- (58) Kako bi se izbjegli šokantni računi, krajnjim korisnicima trebalo bi se omogućiti da odaberu najviša financijska ograničenja za naknade povezane s korištenim pozivima i uslugama pristupa internetu. Ta pogodnost trebala bi biti besplatna i uz odgovarajuću obavijest kojom se omogućuje naknadna provjera kad se približe tom ograničenju. Nakon što dosegnu gornju granicu ograničenja, krajnji korisnici ne bi trebali više primati navedene usluge niti bi im se one trebale naplaćivati, osim ako posebno zatraže daljnje pružanje usluga na temelju dogovora s davateljem.
- (59) Iskustva država članica i nedavna studija koju je naručila Izvršna agencija za zdravlje i potrošače pokazali su da dugotrajni ugovori i automatska ili prešutna produljenja ugovora čine prepreku promjeni davatelja usluga. Stoga je poželjno da krajnji korisnici mogu bez dodatnih troškova raskinuti ugovor šest mjeseci nakon njegova sklapanja. U tom slučaju od krajnjih korisnika može se tražiti da davateljima usluga nadoknade preostalu vrijednost subvencionirane terminalne opreme ili vrijednost *pro rata tempore* svih ostalih promotivnih ponuda. Ugovori koji se prešutno produljuju trebali bi se moći raskinuti s obavijesnim rokom od mjesec dana.
- (60) U slučaju bilo kojih znatnih izmjena ugovornih uvjeta koje unose davatelji elektroničkih komunikacija javnosti na štetu krajnjih korisnika, primjerice u vezi s naknadama, tarifama, ograničenjima količine podataka, brzinom podataka, pokrivenosti ili obradom osobnih podataka, krajnjim korisnicima trebalo bi osigurati pravo na raskida ugovora bez dodatnih troškova.
- (61) Paketi koji sadržavaju elektroničke komunikacijske i druge usluge poput linearne radiodifuzije postali su vrlo rašireni i čine važan dio tržišnog natjecanja. Ako se različita ugovorna pravila o raskidu ugovora i promjeni davatelja primjenjuju na različite usluge od kojih su sastavljeni ti paketi, krajnji korisnici zapravo ne mogu pri odabiru konkurentne ponude za cijeli paket ili njegov dio promijeniti davatelja. Stoga se odredbe ove Uredbe u pogledu raskida ugovora i promjene davatelja primjenjuju na sve elemente takvog paketa.

- (62) Kako bi u potpunosti iskoristili okružje tržišnog natjecanja, krajnjim korisnicima trebalo bi omogućiti da donesu informiranu odluku i promijene davatelja usluga ako je to u njihovu interesu. Stoga bi im trebalo omogućiti prelazak, a da ih tome ne sprečavaju pravne, tehničke ili postupovne prepreke, uključujući ugovorne uvjete i naknade. Prenosivost broja ključni je čimbenik kojim se olakšava izbor potrošača i učinkovito tržišno natjecanje. Prijenos bi se trebao izvršiti u najkraćem roku tako da broj bude aktiviran u roku od jednog radnog dana od dana sklapanja sporazuma o njegovu prijenosu. Plaćanje nepodmirenih računa ne bi trebao biti uvjet za izvršenje zahtjeva za prijenos.
- (63) Kako bi se poduprlo pružanje usluge „sve na jednom mjestu” i omogućio nesmetan prelazak za korisnike, taj postupak treba provoditi novi davatelj elektroničkih komunikacija javnosti. Zamijenjeni davatelj elektroničkih komunikacija javnosti ne bi smio odgađati ili sprečavati postupak prelaska. Trebali bi se više koristiti automatski postupci te bi trebalo osigurati visoku razinu zaštite osobnih podataka. Na temelju dostupnosti transparentnih, točnih i pravovremenih informacija o prijenosu trebalo bi se povećati povjerenje krajnjih korisnika u prelazak te im omogućiti da se aktivnije uključe u tržišno natjecanje.
- (64) Ugovori sa zamijenjenim davateljima elektroničkih komunikacija javnosti trebali bi se automatski poništiti nakon prelaska, a da se pri tom od krajnjeg korisnika ne zahtijevaju nikakvi dodatni postupci. U slučaju unaprijed plaćenih usluga, sva nepotrošena sredstva trebalo bi vratiti korisniku koji traži prelazak.
- (65) Krajnjim korisnicima treba omogućiti kontinuitet kad mijenjaju važne identifikatore kao što su adrese elektroničke pošte. U tu svrhu i kako se prepiska elektroničkom poštom ne bi izgubila, zamijenjeni davatelj usluge pristupa internetu trebao bi krajnjim korisnicima omogućiti da besplatno odaberu mogućnost prosljeđivanja elektroničke pošte u slučajevima kada se krajnji korisnik služi adresom elektroničke pošte kod zamijenjenog davatelja usluga.
- (66) Nadležna državna tijela mogu propisati opće postupke prijenosa brojeva i prelaska uzimajući u obzir tehnološki razvoj i potrebu za osiguranjem brzog i učinkovitog postupka lakog za korištenje. Nadležna državna tijela trebala bi imati mogućnost uvođenja razmjernih mjera za odgovarajuću zaštitu krajnjih korisnika tijekom postupka prelaska uključujući odgovarajuće sankcije potrebne za smanjivanje rizika zlorabe ili kašnjenja i prelaska na drugog davatelja bez pristanka krajnjih korisnika. Trebali bi imati i mogućnost uspostavljanja automatskog mehanizma naknade krajnjim korisnicima u takvim slučajevima.
- (67) Državna regulatorna tijela trebala bi imati mogućnosti poduzeti učinkovite mjere praćenja i osigurati poštovanje odredaba ove Uredbe, uključujući ovlasti propisivanja učinkovitih financijskih ili upravnih kazni u slučaju njihova kršenja.
- (68) Kako bi se u obzir uzeli razvoj tržišta i tehnički razvoj, ovlasti donošenja akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije treba dodijeliti Komisiji u pogledu prilagodbe priloga. Od posebne je važnosti da Komisija u okviru svojeg pripremnog rada održi odgovarajuća savjetovanja, uključujući i ona na stručnoj razini. Prilikom izrade i sastavljanja delegiranih akata Komisija treba osigurati istovremenu, pravodobnu i odgovarajuću dostavu potrebnih dokumenata Europskom parlamentu i Vijeću.
- (69) Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Uredbe, ovlasti provedbe trebalo bi dodijeliti Komisiji u pogledu odluke kojom se od država članica zahtijeva da

prilagode svoje planove za poštovanje zajedničkog vremenskog rasporeda za dodjelu prava uporabe i dopuštanja uporabe.

- (70) Ovlaсти provedbe povezane s usklađivanjem i koordinacijom odobravanja radiofrekvencijskog spektra, značajke bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom, koordinaciju između država članica u vezi s dodjelom radiofrekvencijskog spektra, detaljnija tehnička i metodološka pravila o europskim virtualnim proizvodima za pristup i zaštita pristupa internetu i opravdano upravljanje prometom i kvalitetu usluga trebalo bi primjenjivati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.²⁵
- (71) Kako bi se osigurala dosljednost između cilja i mjera potrebnih za dovršenje jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija u skladu s ovom Uredbom i nekim posebnim postojećim zakonskim odredbama i kako bi se odrazili ključni elementi prakse donošenja odluka koja se razvija, potrebno je izmijeniti Direktivu 2002/21/EZ, direktive 2002/20/EZ i 2002/22/EZ i Uredbu br. 531/2012. To podrazumijeva osiguravanje toga da se u Direktiva 2002/21/EZ i povezane direktive tumače u vezi s ovom Uredbom, uvođenje većih ovlasti Komisije kako bi se osigurala dosljednost pravnih mjera koje se odnose na europske davatelje elektroničkih komunikacija sa znatnom tržišnom snagom u kontekstu europskog mehanizma savjetovanja, usklađivanje kriterija donesenih pri ocjenjivanju pojma i konkurentnosti odgovarajućih tržišta, prilagodba sustava obavješćivanja u skladu s Direktivom 2002/20/EZ u pogledu jedinstvenog europskog odobrenja te stavljanje izvan snage odredaba o minimalnom usklađivanju prava krajnjih korisnika predviđenih Direktivom 2002/22/EZ koje postaju suvišne zbog punog usklađivanja predviđenog ovom Uredbom.
- (72) Tržište pokretnih komunikacija u Uniji i dalje je rascjepkano, a nijedna pokretna mreža ne pokriva sve države članice. Zato, kako bi svojim domaćim korisnicima koji putuju Unijom pružali pokretne komunikacijske usluge, davatelji usluga *roaminga* moraju kupovati veleprodajne usluge *roaminga* od operatera u državi članici u koje njihovi korisnici putuju. Veleprodajne naknade čine važnu zapreku pružanju usluga *roaminga* prema cijenama koje odgovaraju domaćim uslugama u pokretnoj mreži. Stoga treba donijeti daljnje mjere za smanjivanje tih naknada. Veleprodajne naknade mogu se internalizirati trgovinskim ili tehničkim sporazumima među davateljima usluga *roaminga* kojima im se omogućuje virtualno proširenje mrežne pokrivenosti diljem Unije. U cilju poticaja trebalo bi prilagoditi određene regulatorne obveze utvrđene u Uredbi (EZ) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća²⁶. Posebno, ako davatelji usluga *roaminga*, preko svojih mreža ili na temelju dvostranih ili višestranih ugovora o *roamingu*, omogućuju svim korisnicima u Uniji tarife za *roaming* koje su na razini domaćih tarifa, obveza domaćih davatelja usluga da korisnicima omoguće pristup govornim, SMS i podatkovnim uslugama *roaminga* bilo kojeg drugog davatelja usluga *roaminga* na njih se ne bi trebale primjenjivati, uz uvjet prijelaznog razdoblja u kojem je takav pristup već omogućen.
- (73) Dvostranim ili višestranim ugovorima o *roamingu* operateru pokretne mreže može se omogućiti da prema uslugama *roaminga* kojima se njegovi domaći korisnici služe na

²⁵ Uredba (EU) br. 182/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela o mehanizmima država članica za kontrolu izvršavanja provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

²⁶ Uredba (EZ) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o *roamingu* u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 172, 30.6.2012., str. 10.).

mreži partnerâ postupa kao da je to u znatnoj mjeri istovjetno pružanju usluga tim korisnicima na njegovoj mreži, s posljedicama na njegove maloprodajne cijene takve virtualne mrežne pokrivenosti diljem Unije. Takvim ugovorima na veleprodajnoj razini može se omogućiti razvoj novih proizvoda *roaminga* i tako povećati izbor i tržišno natjecanje na maloprodajnoj razini.

- (74) Digitalnom agendom za Europu i Uredbom br. 531/2012 utvrđuje se cilj politike da se razlika između tarifa za domaće pozive i *roaming* približi nuli. U praksi to znači da bi prilikom putovanja u Uniji korisnici koji pripadaju bilo kojoj širokoj uočljivoj kategoriji domaće potrošnje, koja se utvrđuje na temelju raznih domaćih maloprodajnih paketa stranke, trebali imati mogućnost sa sigurnošću održavati uobičajenu domaću potrošnju povezanu s njihovim odgovarajućim domaćim maloprodajnim paketima, bez dodatnih troškova u odnosu na troškove u svojoj državi. Te široke kategorije mogu se utvrditi na temelju postojeće trgovinske prakse primjerice na temelju razlika u domaćim maloprodajnim paketima za korisnike unaprijed plaćenih usluga i korisnike usluga plaćenih po ispostavljenom računu, paketima koji sadrže samo GSM usluge (tj. glasovne, SMS), paketima prilagođenima različitim opsezima potrošnje, paketima za poslovne i privatne potrebe, maloprodajnim paketima s cijenama po potrošenoj jedinici i onima kojima se nude skupovi jedinica (npr. glasovne minute, megabajti podataka) uz standardnu pristojbu bez obzira na stvarnu potrošnju. Zahvaljujući raznolikosti maloprodajnih tarifnih planova i paketa dostupnih korisnicima na domaćim tržištima pokretnih usluga diljem Unije ispunjavaju se različite potrebe korisnika povezane s konkurentnim tržištem. Fleksibilnost na domaćim tržištima trebala bi se odraziti na okruženje usluga *roaminga* unutar Unije, imajući na umu da bi se potrebom davatelja usluga *roaminga* za veleprodajnim ulaznim proizvodima neovisnih mrežnih operatera u različitim državama članicama moglo opravdati propisivanje ograničenja na temelju opravdane uporabe ako se domaće tarife primjenjuju na takve usluge *roaminga*.
- (75) Iako je za davatelje najvažnije procijeniti razumnu uporabu glasovnih poziva u *roamingu*, SMS-ova i podataka koji se trebaju obuhvatiti domaćim tarifama unutar njihovih raznih maloprodajnih paketa, državna regulatorna tijela trebala bi nadzirati davatelje usluga *roaminga* u primjeni takvih opravdanih ograničenja korištenja i osigurati da su ona točno utvrđena na temelju podrobnih količinskih informacija u ugovorima na za korisnike jasan i transparentan način. U tome državna regulatorna tijela trebala bi uzeti u obzir odgovarajuće smjernice BEREC-a. U tim bi smjernicama BEREC trebao utvrditi različite obrasce uporabe potkrijepljene trendovima u korištenju glasovnih, podatkovnih i SMS usluga na razini Unije i predvidjeti očekivani razvoj u pogledu osobito bežične potrošnje podataka.
- (76) Osim toga, zahvaljujući nedavnom znatnom smanjenju cijena završavanja poziva diljem Unije trebalo bi doći do ukidanja dodatnih naknada za *roaming* za dolazne pozive.
- (77) Kako bi se osigurala stabilnost i strateško vodstvo aktivnosti BEREC-a, Odbor regulatora BEREC-a treba zastupati stalni predsjednik kojeg imenuje Odbor regulatora, na temelju zasluga, sposobnosti i znanja u području elektroničkih komunikacijskih tržišta i njihovih sudionika te iskustva relevantnog za nadzor i regulaciju, na temelju otvorenog postupka odabira koji organizira i kojim upravlja Odbor regulatora uz pomoć Komisije. Za imenovanje prvog predsjednika Odbora regulatora Komisija bi, između ostalog, nakon otvorenog postupka odabira trebala sastaviti uži izbor kandidata na temelju zasluga, sposobnosti, znanja o tržištima elektroničkih komunikacija i sudionicima na njemu te iskustva povezanog s nadzorom

i regulacijom. Za naknadna imenovanja trebalo bi u izvješću koje se sastavlja u skladu s ovom Uredbom preispitati potrebu da Komisija sastavlja uži izbor. Stoga bi se Ured BEREC-a trebao sastojati od predsjednika Odbora regulatora, Upravljačkog odbora i upravitelja Ureda.

- (78) Direktive 2002/20/EZ, 2002/21/EZ i 2002/22/EZ i uredbe (EZ) br. 1211/2009 i (EU) br. 531/2012 treba stoga na odgovarajući način izmijeniti.
- (79) U skladu s Uredbom (EZ) br. 1211/2009. Komisija može uvijek tražiti mišljenje BEREC-a ako to smatra potrebnim za provedbu odredaba ove Uredbe.
- (80) Ovom se Uredbom poštuju temeljna prava te prava i načela ugrađena u Povelju Europske unije o temeljnim pravima, osobito članak 8. (zaštita osobnih podataka), članak 11. (sloboda izražavanja i informiranja), članak 16. (sloboda poduzetništva), članak 21. (zabrana diskriminacije) i članak 38. (zaštita potrošača).
- (81) Budući da cilj ove Uredbe, a to je utvrđivanje regulatornih načela i podobnih pravila potrebnih za dovršenje europskog jedinstvenog tržišta elektroničkim komunikacija, države članice ne mogu ostvariti u dovoljnoj mjeri i da ga je, zbog razmjera predloženog djelovanja, lakše ostvariti na razini Unije, Unija može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom razmjernosti, kako je predviđeno u istom članku, ova se Uredba odnosi samo na ono što je nužno za postizanje spomenutog cilja,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE 1. OPĆE ODREDBE

Članak 1. – Cilj i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju regulatorna načela i detaljna pravila potrebna za dovršenje europskog jedinstvenog tržišta elektroničkih komunikacija na kojem:

(a) davatelji elektroničkih komunikacijskih usluga i mreža imaju pravo, sposobnost i poticaj da razvijaju i šire svoje mreže i da njima upravljaju te da pružaju usluge bez obzira na njihov poslovni nastan ili u kojoj državi članici žive njihovi korisnici;

(b) građani i poduzeća imaju pravo i mogućnost pristupiti konkurentnim, sigurnim i pouzdanim elektroničkim komunikacijskim uslugama, bez obzira na državu članicu u kojoj se pružaju, a da ih u tome ne sprečavaju prekogranična ograničenja ili neopravdani dodatni troškovi.

2. Uredbom se posebno utvrđuju regulatorna načela u skladu s kojima postupaju Komisija, Tijelo europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) i nadležna državna tijela, svako u okviru svojih nadležnosti, u vezi s odredbama direktiva 2002/19/EZ, 2002/20/EZ, 2002/21/EZ i 2002/22/EZ:

a) načelo osiguravanja pojednostavljenih, predvidivih i konvergencijskih regulatornih uvjeta u pogledu ključnih administrativnih i trgovinskih parametara, uključujući što se tiče razmjernosti pojedinačnih obveza koje se mogu nametnuti u skladu s tržišnom analizom;

b) načelo promicanja održivog tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu i globalne konkurentnosti Unije te odgovarajućeg smanjivanja regulacije tržišta u tom sektoru kad i ako se ostvare ti ciljevi;

c) načelo zalaganja za ulaganje u nove i poboljšane infrastrukture velikog kapaciteta i za inovacije u tom području, a koje se protežu diljem Unije i koje mogu zadovoljiti rastuću potražnju krajnjih korisnika;

d) načelo olakšavanja pružanja inovativnih usluga visoke kvalitete;

e) načelo osiguranja dostupnosti i visoko učinkovite uporabe radiofrekvencijskog spektra, bilo na temelju općeg ovlaštenja ili pojedinačnih prava uporabe, za bežične širokopojasne usluge u cilju potpore inovacijama, ulaganju, radnim mjestima i pogodnostima za krajnje korisnike;

f) načelo služenja interesima građana i krajnjih korisnika u povezivosti, unapređivanjem uvjeta za ulaganja u cilju proširenja izbora i povećanja kvalitete pristupa mreži i usluga te olakšavanjem mobilnosti diljem Unije i socijalnog i teritorijalnog uključivanja.

3. Kako bi se osigurala provedba glavnih regulatornih načela utvrđenih u stavku 2., ovom Uredbom utvrđuju se nadalje potrebna detaljna pravila za:

(a) jedinstveno europsko odobrenje za europske davatelje elektroničkih komunikacija;

(b) daljnju konvergenciju regulatornih uvjeta u pogledu potrebe i razmjernosti pravnih mjera koje državna regulatorna tijela propisuju za europske davatelje elektroničkih komunikacija;

(c) usklađeno pružanje određenih veleprodajnih proizvoda za širokopojasni pristup na razini Unije uz konvergencijske regulatorne uvjete;

(d) usklađeni europski okvir za dodjelu usklađenog radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopojasne komunikacijske usluge, čime se stvara europski bežični prostor;

(e) usklađivanje pravila povezanih s pravima krajnjih korisnika i promicanje učinkovitog natjecanja na maloprodajnim tržištima, čime se stvara europski potrošački prostor za elektroničke komunikacije;

(f) postupno ukidanje neopravdanih dodatnih naknada za promet i *roaming* unutar Unije.

Članak 2. – Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije utvrđene u direktivama 2002/19/EZ, 2002/20/EZ, 2002/21/EZ, 2002/22/EZ i 2002/77/EZ.

Primjenjuju se i sljedeće definicije:

(1) „europski davatelj elektroničkih komunikacija” znači poduzeće osnovano u Uniji koje pruža ili planira pružati elektroničke komunikacijske mreže ili usluge, bilo izravno ili preko najmanje jedne podružnice, u najmanje jednoj državi članici i koje se ne može smatrati podružnicom drugog davatelja elektroničkih komunikacija;

(2) „davatelj elektroničkih komunikacijskih usluga javnosti” znači poduzeće koje pruža elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge;

(3) „podružnica” znači poduzeće u kojem drugo poduzeće izravno ili neizravno ima:

i. ovlast ostvarivati više od polovice glasačkih prava, ili

ii. ovlast imenovati više od polovice članova nadzornog odbora, uprave ili tijela koja zakonski zastupaju poduzetnika, ili

iii. pravo upravljanja poslovanjem poduzeća;

(4) „jedinstveno europsko odobrenje” znači pravni okvir koji se primjenjuje na davatelje elektroničkih komunikacija u cijeloj Uniji na temelju općeg ovlaštenja u matičnoj državi članici i u skladu s ovom Uredbom;

- (5) „matična država članica” znači država članica u kojoj europski davatelj elektroničkih komunikacija ima glavni poslovni nastan;
- (6) „glavni poslovni nastan” znači mjesto poslovnog nastana u državi članici u kojem se donose glavne odluke o ulaganjima u pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga ili mreža u Uniji i upravljanje tim uslugama;
- (7) „država članica domaćin” znači bilo koja država članica osim matične države članice u kojoj europski davatelj elektroničkih komunikacija pruža elektroničke komunikacijske mreže ili usluge;
- (8) „usklađeni radiofrekvencijski spektar za bežične širokopojasne komunikacije” znači radiofrekvencijski spektar za koji su uvjeti dostupnosti i učinkovite uporabe usklađeni na razini Unije, osobito u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁷, i koji služi za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga kojima nije obuhvaćena radiodifuzija;
- (9) „bežična pristupna točka s malim prostornim dosegom” znači oprema za pristup bežičnoj mreži male snage, male po veličini i s malim prostornim dosegom, koja može, ali ne mora biti dio javne zemaljske pokretne komunikacijske mreže i koja je opremljena najmanje jednom antenom s malim vizualnim učinkom, kojim se javnosti omogućuje bežični pristup elektroničkim komunikacijskim mrežama neovisno o osnovnoj mrežnoj topologiji;
- (10) „radijska lokalna mreža” (RLAN) znači sustav bežičnog pristupa male snage s malim prostornim dosegom i s malim rizikom od smetnji za ostale takve sustave koje su u blizini postavili ostali korisnici, za koju se na neisključivoj osnovi koristi spektar za koji su uvjeti dostupnosti i učinkovite uporabe u tu svrhu usklađeni na razini Unije;
- (11) „virtualni širokopojasni pristup” znači vrsta veleprodajnog pristupa širokopojasnim mrežama koji se sastoji od poveznice za virtualni pristup u prostorima korisnika preko bilo kojeg mrežnog uređaja za pristup, isključujući fizičko izdvajanje, uz uslugu prijenosa do utvrđenog skupa točaka primopredaje, i uključujući posebne mrežne elemente, posebne mrežne funkcije i pomoćne IT sustave;
- (12) „proizvod za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluga (ASQ)” znači proizvod koji se na raspolaganje stavlja pri razmjeni podataka između internetskih protokola (IP), kojim se korisnicima omogućuje da uspostave IP komunikacijsku vezu između točke međusobnog povezivanja i najmanje jedne krajnje točke nepokretne mreže, i kojim se osiguravaju utvrđene razine učinka mreže s kraja na kraj za pružanje posebnih usluga krajnjim korisnicima na temelju isporuke utvrđene zajamčene kvalitete usluge, na temelju utvrđenih parametara;
- (13) „komunikacije na velike udaljenosti” znači usluge poziva ili poruka koji su upućeni van lokalne mreže ili regionalnih obračunskih područja i kojemu je u nacionalnom sustavi dodjele brojeva dodijeljen područni pozivni broj;
- (14) „usluga pristupa internetu” znači javno dostupna elektronička komunikacijska usluga kojom se omogućuje povezivanje na internet te time povezivanje između gotovo svih krajnjih točaka povezanih na internet, bez obzira na korištenu mrežnu tehnologiju;
- (15) „specijalizirana usluga” znači elektronička komunikacijska usluga ili bilo koja druga usluga na temelju koje se može pristupiti posebnom sadržaju, aplikacijama ili uslugama, ili njihovoj kombinaciji, i čija se tehnička obilježja kontroliraju od jednog do drugog kraja, ili se

²⁷ Odluka br. 676/2002/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra u Europskoj zajednici (Odluka o radiofrekvencijskom spektru) (SL L 108, 24.4.2002., str. 1.).

mogu slati podaci određenom broju stranaka ili krajnjih točaka ili od njih podaci primati; a koja se ne oglašava ili se ne koristi na veliko kao zamjena za uslugu pristupa internetu;

(16) „novi davatelj” znači davatelj elektroničkih komunikacija javnosti na kojeg se prenosi broj ili usluga ;

(17) „zamijenjeni davatelj elektroničkih komunikacija javnosti” znači davatelj elektroničkih komunikacija javnosti iz kojeg se prenosi broj ili usluga.

Poglavlje II.

Jedinstveno europsko odobrenje

Članak 3. – Sloboda pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga diljem Unije

1. U skladu s jedinstvenim europskim odobrenjem koje podliježe samo obvezi obavješćivanja iz članka 4., europski davatelji elektroničkih komunikacija imaju pravo pružati elektroničke komunikacijske mreže i usluge u cijeloj Uniji i ostvarivati prava povezana s pružanjem tih mreža i usluga u svakoj državi članici u kojoj obavljaju djelatnost.

2. Europski davatelj elektroničkih komunikacija podliježu pravilima i uvjetima koji se primjenjuju u svakoj predmetnoj državi članici u skladu s prvom Unije, osim ako je u ovoj Uredbi predviđeno drugačije i ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 531/2012.

3. Odstupajući od članka 12. Direktive 2002/20/EZ, europski davatelji elektroničkih komunikacija mogu podlijezati plaćanju administrativnih naknada u državi članici domaćinu samo ako je njihov godišnji prihod od elektroničkih komunikacijskih usluga u toj državi članici veći od 0,5 % ukupnog nacionalnog prihoda u elektroničkim komunikacijama. Pri naplati tih naknada uzima se u obzir samo prihod od elektroničkih komunikacijskih usluga u predmetnoj državi članici.

4. Odstupajući od članka 13. stavka 5. točke (b) Direktive 2002/22/EZ, europski davatelji elektroničkih komunikacija mogu podlijezati plaćanju doprinosa uvedenih radi podjele neto troška obveza pružanja univerzalne usluge u državi članici domaćinu samo ako je njihov godišnji prihod od elektroničkih komunikacijskih usluga u toj državi članici veći od 3 % ukupnog nacionalnog prihoda u elektroničkim komunikacijama. Pri naplati tih doprinosa uzima se u obzir samo prihod u predmetnoj državi članici.

5. Europski davatelji elektroničkih komunikacija imaju pravo na jednako postupanje državnih regulatornih tijela različitih država članica u objektivno istovjetnim situacijama.

6. U slučaju spora između poduzeća u koji je uključen europski davatelj elektroničkih komunikacija u vezi s obvezama u skladu s direktivama 2002/19/EZ, 2002/20/EZ, 2002/21/EZ i 2002/22/EZ, ovom Uredbom ili Uredbom (EU) br. 531/2012 u državi članici domaćinu, europski davatelj elektroničkih komunikacija može zatražiti savjet od državnog regulatornog tijela u matičnoj državi članici, koje može dati mišljenje kako bi se osigurala primjena dosljedne regulatorne prakse. Kad odlučuje o sporu, državno regulatorno tijelo u državi članici domaćinu posebno uzima u obzir mišljenje državnog regulatornog tijela u matičnoj državi članici.

7. Europski davatelji elektroničkih komunikacija koji, na datum stupanja na snagu ove Uredbe, imaju pravo na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga u više od jedne države članice dostavljaju obavijest iz članka 4. najkasnije do 1. srpnja 2016.

Članak 4. – Postupak obavješćivanja za europske davatelje elektroničkih komunikacija

1. U skladu s ovom Uredbom, europski davatelji elektroničkih komunikacija dostavljaju jednokratnu obavijest državnom regulatornom tijelu u matičnoj državi članici prije početka aktivnosti u najmanje jednoj državi članici.

2. Obavijest sadrži izjavu o pružanju ili namjeri pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga te se uz nju navode samo sljedeće informacije:

(a) naziv davatelja, njegov pravni status i oblik, registracijski broj, mjesto upisa u trgovački ili drugi sličan javni registar, adresa glavnog poslovnog nastana, osoba za kontakt, kratak opis mreža ili usluga koje pruža ili planira pružati, uključujući identifikator matične države članice;

(b) naziv države članice (država članica) domaćina u kojima pruža ili namjerava pružati usluge i mreže izravno ili preko podružnica te u potonjem slučaju naziv, njegov pravni status i oblik, adresu, registracijski broj, mjesto upisa u trgovački ili drugi sličan javni registar u državi članici domaćinu, te osobu za kontakt u svakoj predmetnoj podružnici i pripadajućim operativnim područjima. Ako podružnicu zajednički kontroliraju najmanje dva davatelja elektroničkih komunikacija čiji su glavni nastani u različitim državama članicama, podružnica za potrebe ove Uredbe navodi odgovarajuću matičnu državu članicu među državama matičnih društava, a o tome je obavješćuje matično društvo te matične države članice.

Obavijest se dostavlja na jeziku ili jezicima koji se govore u matičnoj državi članici i svakoj državi članici domaćinu.

3. Državno regulatorno tijelo matične države članice obavješćuje se o svim promjenama informacija dostavljenih u skladu sa stavkom 2. u roku od jednog mjeseca od dana promjene. U slučaju da se promjena, o kojoj se treba dostaviti obavijest, odnosi na namjeru pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga u državi članici domaćinu i koja nije bila obuhvaćena prethodnom obavijesti, europski davatelji elektroničkih komunikacija u toj državi članici domaćinu može započeti aktivnost nakon obavješćivanja.

4. Nepoštovanje obveze obavješćivanja utvrđene u ovom članku predstavlja povredu zajedničkih uvjeta koji se primjenjuju na europske davatelje elektroničkih komunikacija u matičnoj državi članici.

5. Državno regulatorno tijelo matične države članice državnom regulatornom tijelu predmetne države članice domaćina i Uredu BEREC-a u roku od jednog tjedna od dana primanja tih informacija ili obavijesti o njihovoj promjeni proslijeđuje informacije primljene u skladu sa stavkom 2. i obavješćuje ih o svim promjenama informacija u skladu sa stavkom 3.

Ured BEREC-a vodi javno dostupan registar obavijesti primljenih u skladu s ovom Uredbom.

6. Na zahtjev europskog davatelja elektroničkih komunikacija, državno regulatorno tijelo matične države članice daje izjavu u skladu s člankom 9. Direktive 2002/20/EZ u kojoj navodi da dotično poduzeće podliježe jedinstvenom europskom odobrenju.

7. U slučaju da najmanje jedno državno regulatorno tijelo država članica smatra da navedena matična država članica u obavijesti dostavljenoj u skladu sa stavkom 2. ili u obavijesti o promjeni informacija dostavljenih u skladu sa stavkom 3. ne odgovara ili više ne odgovara glavnom poslovnom nastanu poduzeća u skladu s ovom Uredbom, predmet upućuje Komisiji uz obrazloženje na čemu se temelji njegova procjena. Primjerak dopisa šalje se Uredu BEREC-a u svrhu informiranja. Nakon pozivanja europskog davatelja elektroničkih komunikacija i državnog regulatornog tijela sporne matične države da iznesu svoje stavove, Komisija u roku od tri mjeseca nakon primitka dopisa donosi odluku kojom utvrđuje matičnu državu članicu dotičnog poduzeća u skladu s ovom Uredbom.

Članak 5. – Udovoljavanje uvjetima jedinstvenog europskog odobrenja

1. Državna regulatorna tijela svih predmetnih država članica prate i osiguravaju, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvima o provedbi postupaka iz članka 10. Direktive 2002/20/EZ, da europski davatelji elektroničkih komunikacija poštuju pravila i uvjete koji se primjenjuju na njihovim državnim područjima u skladu s člankom 3.

2. Državno regulatorno tijelo države članice domaćina državnog regulatornog tijela matične države članice dostavlja sve važne informacije o pojedinačnim mjerama donesenima u vezi s europskim davateljem elektroničkih komunikacija u cilju osiguranja da se poštuju pravila i uvjeti koji se primjenjuju na njezinom državnim području u skladu s člankom 3.

Članak 6. – Privremeno ili trajno oduzimanje prava pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga za europske davatelje elektroničkih komunikacija

1. Ne dovodeći u pitanje mjere o privremenom ili trajnom oduzimanju prava uporabe radiofrekvencijskog spektra ili brojeva koje dodjeljuju sve predmetne države članice i privremene mjere donesene u skladu sa stavkom 3., samo državna regulatorna tijela matične države članice može europskim davateljima elektroničkih komunikacija privremeno i trajno oduzeti pravo pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga u cijeloj Uniji ili njenom dijelu u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o provedbi članka 10. stavka 5. Direktive 2002/20/EZ.

2. U slučaju ozbiljnog ili ponovljenog kršenja pravila i uvjeta koji se primjenjuju u državi članici domaćinu u skladu s člankom 3., ako nije ostvaren cilj mjera za osiguranje poštovanja koje je poduzelo državno regulatorno tijelo države članice domaćina u skladu s člankom 5., ono o tome obavješćuje državno regulatorno tijelo matične države članice i od njega zahtijeva donošenje mjera iz stavka 1.

3. Prije no što državno regulatorno tijelo matične države članice donese konačnu odluku o zahtjevu podnesenom u skladu sa stavkom 2., državno regulatorno tijelo države članice domaćina može poduzeti hitne privremene mjere u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o provedbi članka 10. stavka 6. Direktive 2002/20/EZ ako raspolaže dokazom o kršenju pravila i uvjeta koji se primjenjuju na njenom državnim području u skladu s člankom 3. Ne odstupajući od roka od tri mjeseca iz članka 10. stavka 6. Direktive 2002/20/EZ, takve privremene mjere mogu se primjenjivati sve dok državno regulatorno tijelo matične države članice donese konačnu odluku.

Komisija, BEREC i državna regulatorna tijela matične države članice i ostalih država članica domaćina pravovremeno se obavješćuju o donesenim privremenim mjerama.

4. Ako državno regulatorno tijelo matične države članice razmatra donošenje odluke o privremenom ili trajnom oduzimanju prava europskom davatelju elektroničkih komunikacija u skladu sa stavkom 1. na svoju inicijativu ili na zahtjev državnog regulatornog tijela države članice domaćina, o svojoj namjeri obavješćuje državna regulatorna tijela svih država članica domaćina na koje utječe ta odluka. Državno regulatorno tijelo države članice domaćina može u roku od jednog mjeseca dati mišljenje.

5. Uzimajući posebno u obzir mišljenje državnog regulatornog tijela bilo koje predmetne države članice domaćina, državno regulatorno tijelo matične države članice donosi konačnu odluku te u roku od jednog tjedna nakon njenog donošenja o tome obavješćuje Komisiju, BEREC i državna regulatorna tijela država članica domaćina na koje utječe ta odluka.

6. Ako je državno regulatorno tijelo matične države članice donijelo odluku o privremenom ili trajnom oduzimanju prava europskom davatelju elektroničkih komunikacija u skladu sa

stavkom 1., državna regulatorna tijela svih predmetnih država članica domaćina poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi europskog davatelja elektroničkih komunikacijskih usluga spriječile da na njihovim državnim područjima nastavi pružati usluge ili mreže na koje se odnosi ova odluka.

Članak 7. – Koordinacija mjera izvršenja

1. U primjeni članka 6. državna regulatorna tijela matične države članice poduzimaju nadzorne ili provedbene mjere povezane s elektroničkom komunikacijskom uslugom ili mrežom pruženoj u drugoj državi članici ili čijim je pružanjem uzrokovana šteta u drugoj državi članici s istom pažnjom kao da je predmetna elektronička komunikacijska usluga ili mjera pružena u matičnoj državi članici.

2. Države članice osiguravaju da je na njihovim državnim područjima moguće uručenje pravnih dokumenata povezanih s mjerama poduzetima u skladu s člancima 5. i 6.

Poglavlje III. Europski ulazni proizvodi

Odjeljak 1. – Koordinacija uporabe radiofrekvencijskog spektra na jedinstvenom tržištu

Članak 8. – Područje primjene i opće odredbe

1. Ovaj odjeljak primjenjuje se na usklađeni radiofrekvencijski spektar za bežične širokopolasne komunikacije.

2. Ovim odjeljkom ne dovodi se u pitanje pravo država članica da iskoristi pristojbe uvedene radi osiguranja optimalne uporabe radiofrekvencijskih resursa u skladu s člankom 13. Direktive 2002/20/EZ te organiziranja i uporabe radiofrekvencijskog spektra za potrebe javnog reda, sigurnosti i obrane.

3. Pri izvršenju ovlasti danih u ovom odjeljku, Komisija posebno uzima u obzir sva važna mišljenja koje donosi Skupina za politiku radiofrekvencijskog spektra (RSPG) osnovane Odlukom Komisije 2002/622/EZ²⁸.

Članak 9. – Uporaba radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopolasne komunikacije regulatorna načela

1. Nadležna državna tijela za radiofrekvencijski spektar pridonose razvoju bežičnog prostora u kojem se konvergiraju uvjeti za ulaganje i konkurentnost u pogledu brzih bežičnih širokopolasnih komunikacija i kojim se omogućuju planiranje i pružanje integriranih mreža i usluga kojim je pokriveno više državnih područja te ekonomije razmjera, čime se potiču inovacije, gospodarski rast i dugoročna korist za krajnje korisnike.

Nadležna državna tijela suzdržavaju se od primjene postupaka ili uvođenja uvjeta za uporabu radiofrekvencijskog spektra kojima bi se europski davatelji elektroničkih komunikacija neopravdano mogli spriječiti u pružanju integriranih elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga u nekoliko država članica ili cijeloj Uniji.

²⁸ Odluka Komisije 2002/622/EZ od 26. srpnja 2002. o osnivanju Skupine za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 198, 27.7.2002., str. 49.).

2. Nadležna državna tijela primjenjuju najmanje zahtijevan sustav odobravanja za uporabu radiofrekvencijskog spektra na temelju objektivnih, transparentnih, nediskriminirajućih i razmjernih kriterija na način da se u najvećoj mogućoj mjeri povećaju fleksibilnost i učinkovitost uporabe radiofrekvencijskog spektra i da se diljem Unije promiču usporedivi uvjeti za integrirana ulaganja na više državnih područja i djelatnost europskih davatelja elektroničkih komunikacija.

3. Pri utvrđivanju uvjeta i postupaka za odobravanje uporabe radiofrekvencijskog spektra nadležna državna tijela osobito uzimaju u obzir jednako postupanje između postojećih i potencijalnih operatera i između europskih davatelja elektroničkih komunikacija i ostalih poduzeća.

4. Ne dovodeći u pitanje stavak 5., pri utvrđivanju uvjeta i postupaka za odobravanje prava uporabe radiofrekvencijskog spektra, nadležna državna tijela uzimaju u obzir i, ako je potrebno, usklađuju sljedeća regulatorna načela:

a) što više povećati interes krajnjeg korisnika, uključujući interes krajnjih korisnika u učinkovitom dugoročnom ulaganju i inovacijama u području bežičnih mreža i usluga te u učinkovitom tržišnom natjecanju;

b) osigurati najučinkovitiju uporabu radiofrekvencijskog spektra i djelotvorno upravljanje njime;

c) osigurati predvidljive i usporedive uvjete kojima se omogućuje planiranje ulaganja u mreže i usluge na više državnih područja te postizanje ekonomija razmjera;

d) osigurati neophodnost i razmjernost uvedenih uvjeta, uključujući na temelju objektivne procjene je li opravdano uvesti dodatne uvjete koji bi određenim operaterima mogli ići u prilog ili naštetiti;

e) osigurati široku teritorijalnu pokrivenost brzom bežičnom širokopojasnom mrežom i visoku razinu prodora i potrošnje povezanih usluga.

5. Pri razmatranju uvođenja bilo kojih posebnih uvjeta u pogledu prava uporabe radiofrekvencijskog sektora iz članka 10., nadležna državna tijela posebno uzimaju u obzir kriterije utvrđene tim člankom.

Članak 10. – Odgovarajući kriteriji koje treba uzeti u obzir za uporabu radiofrekvencijskog spektra

1. Pri utvrđivanju količine i vrste radiofrekvencijskog spektra koji se dodjeljuje u određenom postupku davanja prava uporabe radiofrekvencijskog spektra, nadležna državna tijela uzimaju u obzir sljedeće:

(a) tehničke značajke različitih dostupnih radiofrekvencijskih pojaseva;

(b) moguće kombinacije dopunskih pojaseva u jednom postupku; i

(c) važnost dosljednih portfelja radiofrekvencijskih prava uporabe u različitim državama članicama za pružanje mreža ili usluga na cijelom tržištu unije ili njegovu znatnom dijelu.

2. Pri utvrđivanju je li potrebno odrediti najmanje ili najviše količine radiofrekvencijskog spektra, a koje bi se utvrđivale u vezi s pravom uporabe u određenom pojasu ili kombinaciji dopunskih pojaseva, nadležna državna tijela osiguravaju:

(a) najučinkovitiju uporabu radiofrekvencijskog spektra u skladu s člankom 9. stavkom 4. točkom (b), uzimajući u obzir značajke predmetnog pojasa ili pojaseva;

(b) učinkovito ulaganje u mrežu u skladu s člankom 9. stavkom 4. točkom (a).

Ovim stavkom ne dovodi se u pitanje primjena stavka 5. u pogledu uvjeta kojima se utvrđuju najveće količine radiofrekvencijskog spektra.

3. Nadležna državna tijela osiguravaju da pristojbe za prava uporabe radiofrekvencijskog spektra, ako se one plaćaju:

- (a) na primjeren način odražavaju društvenu i gospodarsku vrijednost radiofrekvencijskog spektra, uključujući korisna vanjska svojstva;
- (b) izbjegavaju nedovoljnu iskorištenost i potiču ulaganja u kapacitet, pokrivenost i kvalitetu mreža i usluga;
- (c) sprečavaju diskriminaciju i osiguravaju jednake mogućnosti između operatera, uključujući između postojećih i potencijalnih operatera;
- (d) postižu optimalnu raspodijeljenost između neposrednih i, ako su predviđena, periodičnih plaćanja, posebno uzimajući u obzir potrebu za poticanjem brzog uvođenja mreže i uporabe radiofrekvencijskog spektra u skladu s člankom 9. stavkom 4. točkama (b) i (c).

Ovim stavkom ne dovodi se u pitanje primjena stavka 5. u pogledu bilo kojih uvjeta koji rezultiraju različitim pristojbama operatera i koji se utvrđuju u cilju promicanja učinkovitog tržišnog natjecanja.

4. Nadležna državna tijela mogu uvesti obveze postizanja najmanje teritorijalne pokrivenosti samo kad su te obveze potrebne i razmjerne, u skladu s člankom 9. stavkom 4. točkom (d), u cilju ostvarivanja posebnih ciljeva od općeg interesa utvrđenih na nacionalnoj razini. Pri uvođenju takvih obveza nadležna državna tijela uzimaju u obzir sljedeće:

- (a) sve ranije postojeće pokrivenosti državnih područja odgovarajućim uslugama ili ostalim elektroničkim komunikacijskim uslugama;
- (b) smanjenje broja operatera na koje bi se takve obveze mogle primjenjivati;
- (c) mogućnost podjele tereta i reciprociteta među raznim operaterima, uključujući davatelje ostalih elektroničkih komunikacijskih usluga;
- (d) ulaganja potrebna za postizanje takve pokrivenosti i potrebu za ta ulaganja odražavaju u pristojbama koje se primjenjuju;
- (e) tehničku prikladnost relevantnih pojaseva za učinkovito osiguranje široke teritorijalne pokrivenosti.

5. Pri razmatranju propisivanja bilo kojih mjera za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja utvrđenog u članku 5. stavku 2. Odluke br. 243/2012/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁹, nadležna državna tijela svoju odluku temelje na objektivnoj i očekivanoj procjeni sljedećeg, uzimajući u obzir tržišne uvjete i raspoložive referentne vrijednosti:

- (a) bi li se održalo ili postiglo učinkovito tržišno natjecanje bez uvođenja tih mjera; i
- (b) koji bi bio učinak takvih privremenih mjera na postojeća i buduća ulaganja operatera na tržištu.

6. Nadležna državna tijela utvrđuju uvjeta pod kojima poduzeća mogu prenijeti ili dati u najam svoja pojedinačna prava uporabe radiofrekvencijskog spektra ili njihov dio drugim poduzećima, uključujući zajedničku uporabu tog radiofrekvencijskog spektra. Pri utvrđivanju tih uvjeta nadležna državna tijela uzimaju u obzir sljedeće:

²⁹ Odluka (EZ) br. 243/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 81, 21.3.2012., str. 7.).

(a) optimizaciju učinkovite uporabe radiofrekvencijskog spektra u skladu s člankom 9. stavkom 4. točkom (b);

(b) omogućivanje pogodnosti zajedničke uporabe;

(c) približavanje interesa postojećih i potencijalnih nositelja prava;

(d) stvaranje likvidnijeg tržišta za pristup radiofrekvencijskom spektru koje bolje funkcionira.

Ovim stavkom ne dovodi se u pitanje primjena pravila tržišnog natjecanja na poduzeća.

7. Nadležna državna tijela odobravaju zajedničko korištenje pasivne i aktivne infrastrukture i zajedničko postavljanje infrastrukture za bežične širokopolasne komunikacije, uzimajući u obzir:

(a) stanje natjecanja na temelju infrastrukture i sva ostala natjecanja na temelju usluga;

(b) zahtjeve za učinkovitom uporabom radiofrekvencijskog spektra;

(c) povećani izbor i bolju kvalitetu usluga za krajnje korisnike;

(d) tehnološke inovacije.

Ovim stavkom ne dovodi se u pitanje primjena pravila tržišnog natjecanja na poduzeća.

Članak 11. – Dodatne odredbe koje se odnose na uvjete uporabe radiofrekvencijskog spektra

1. Ako je zahvaljujući tehničkim uvjetima dostupnosti i učinkovite uporabe usklađenog radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopolasne komunikacije moguće koristiti odgovarajući radiofrekvencijski spektar u skladu s općim sustavom odobravanja, nadležna državna tijela izbjegavaju uvođenje bilo kojih dodatnih uvjeta i sprečavaju svaku alternativnu uporabu, kojom bi se onemogućila učinkovita primjena takvog usklađenog sustava.

2. Nadležna državna tijela utvrđuju uvjete za odobrenje pri čemu pojedinačno odobrenje ili pravo uporabe može biti oduzeto ili ukinuto u slučaju trajnog nepridržavanja uporabe relevantnog radiofrekvencijskog spektra. Oduzimanje ili ukidanje može podlijeći odgovarajućoj odšteti ako je do nepridržavanja uporabe radiofrekvencijskog spektra došlo zbog okolnosti na koje operater nije mogao utjecati i koje su objektivno opravdane.

3. Nadležna državna tijela razmatraju potrebu utvrđivanja, u skladu s pravilima tržišnog natjecanja, i u cilju pravovremenog oslobađanja ili zajedničke uporabe dostatno usklađenog radiofrekvencijskog spektra u troškovno primjerenim pojasevima za bežične širokopolasne usluge velikog kapaciteta:

(a) odgovarajuće odštete ili poticajnih plaćanja postojećim korisnicima ili nositeljima prava na uporabu radiofrekvencijskog spektra, između ostalog uključivanjem u sustav ponuda ili fiksnom količinom za prava uporabe; ili

(b) poticajnih plaćanja za postojeće korisnike ili nositelje prava uporabe radiofrekvencijskog spektra.

4. Nadležna državna tijela razmatraju potrebu utvrđivanja odgovarajućih najnižih razina tehnološke izvedbe za različite pojaseve u skladu s člankom 6. stavkom 3. Odluke br. 243/2012/EZ u cilju poboljšanja učinkovitosti spektra i ne dovodeći u pitanje mjere donesene u skladu s Odlukom br. 676/2002.

Pri utvrđivanju tih razina, tijela posebno:

(a) uzimaju u obzir cikluse tehnološkog razvoja i obnove opreme, osobito terminalne opreme;

i

(b) primjenjuju načelo tehnološke neutralnosti radi postizanja utvrđene razine izvedbe u skladu s člankom 9. Direktive 2002/21/EZ.

Članak 12. – Usklađivanje određenih uvjeta odobravanja povezanih s bežičnim širokopojasnim komunikacijama

1. Nadležna nacionalna tijela određuju vremenski raspored za dodjelu ili preraspodjelu prava uporabe, ili za obnavljanje tih prava pod istim uvjetima kao i za postojeća prava, koja se odnose na radiofrekvencijski spektar usklađen za bežične širokopojasne komunikacije.

Trajanje prava uporabe ili datumi kasnijeg obnavljanja tih prava određuju se dostatno ranije od odgovarajućeg postupka obuhvaćenog vremenskim rasporedom iz prvog podstavka. Pri utvrđivanju vremenskih rasporeda, trajanja i ciklusa obnove uzimaju se u obzir potreba za predvidljivim okruženjem za ulaganje, stvarna mogućnost oslobađanja relevantnih pojaseva radiofrekvencijskog spektra usklađenih za bežične širokopojasne komunikacije i razdoblje amortizacije povezanih ulaganja u konkurentskim uvjetima.

2. Kako bi se osigurala dosljedna provedba stavka 1. u cijeloj Uniji, a posebno kako bi se omogućila usklađena dostupnost bežičnih usluga unutar Unije, Komisija može provedbenim aktima:

(a) odrediti zajednički vremenski raspored za Uniju u cjelini, ili vremenske rasporede primjerene okolnostima različitih kategorija država članica, datum ili datume do kojih se trebaju dodijeliti pojedinačna prava uporabe za usklađeni pojas ili kombinaciju komplementarnih usklađenih pojaseva te do kojih se treba omogućiti stvarna uporaba radiofrekvencijskog spektra za ekskluzivno ili zajedničko pružanje bežične širokopojasne komunikacije diljem Unije;

(b) odrediti najkraće trajanje prava odobrenih u usklađenim pojasevima;

(c) odrediti, u slučaju prava koja nisu neograničene prirode, usklađeni datum njihova isteka ili obnavljanja u Uniji u cjelini;

(d) definirati datum isteka svih postajućih prava uporabe za usklađene pojaseve izuzev bežičnih širokopojasnih komunikacija ili, u slučaju prava neograničenog trajanja, datum do kada se treba izmijeniti pravo uporabe, kako bi se omogućilo pružanje bežičnih širokopojasnih komunikacija.

Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

3. Komisija može donijeti i provedbene akte kojima se usklađuje datum isteka ili obnavljanja pojedinačnih prava uporabe radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopojasne komunikacije u usklađenim pojasevima, koji već postoje na dan donošenja tih akata, radi usklađivanja u cijeloj Uniji datuma obnavljanja ili preraspodjele prava uporabe tih pojaseva, uključujući moguće usklađivanje s datumom obnavljanja ili preraspodjele drugih pojaseva koji su usklađeni provedbenim mjerama donesenima u skladu sa stavkom 2. ili ovim stavkom. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

Ako je u provedbenim aktima predviđenima ovim stavkom definiran usklađeni datum obnavljanja ili preraspodjele prava uporabe radiofrekvencijskog spektra koji pada nakon datuma isteka ili obnavljanja bilo kojih postojećih pojedinačnih prava uporabe tog radiofrekvencijskog spektra u bilo kojoj državi članici, nadležna nacionalna tijela trebaju produljiti postojeća prava do usklađenog datuma pod istim materijanim uvjetima odobravanja koji su se prethodno primjenjivali, uključujući sve primjenjive periodične pristojbe.

Ako je razdoblje produljenja odobreno u skladu s drugim podstavkom znatno u odnosu na izvorno trajanje prava uporabe, nadležna nacionalna tijela mogu na produljenje prava primijeniti sve prilagodbe predhodno primjenjivih uvjeta odobravanja koje su potrebne u svjetlu promijenjenih okolnosti, uključujući uvođenje dodatnih pristojbi. Te dodatne pristojbe temelje se na primjeni *pro rata temporis* bilo koje prvotne pristojbe za izvorna prava uporabe koja je izričito izračunana upućivanjem na izvorno predviđeno trajanje.

U provedbenim aktima predviđenima ovim stavkom ne smije se zahtijevati se skraćivanje trajanja postojećih prava uporabe u bilo kojoj državi članici osim u skladu s člankom 14. stavkom 2. Direktive 2002/20/EZ te se ne primjenjuju na postojeća prava neograničenog trajanja.

Ako Komisija donese provedbeni akt na temelju stavka 2., odredbe ovog stavka mogu se primjenjivati *mutatis mutandis* na sva prava uporabe dotičnog usklađenog pojasa za bežične širokopojasne komunikacije.

4. Pri donošenju provedbenih akata predviđenih stavcima 2. i 3. Komisija treba uzeti u obzir:

(a) regulatorna načela utvrđena u članku 9.;

(b) objektivne razlike diljem Unije u potrebama za dodatnim radiofrekvencijskim spektrom za pružanje bežičnog širokopojasnog pristupa, uzimajući u obzir zajedničke potrebe radiofrekvencijskog spektra za integrirane mreže koje obuhvaćaju nekoliko država članica;

(c) predvidljivost operativnih uvjeta za korisnike postojećeg radiofrekvencijskog spektra;

(d) cikluse preuzimanja, razvoja i ulaganja za uzastopne generacije bežičnih širokopojasnih tehnologija;

(e) potražnju krajnjih korisnika za bežičnim širokopojasnim komunikacijama velikog kapaciteta.

Pri određivanju vremenskih rasporeda za različite kategorije država članica koje još nisu dodijelile pojedinačna prava uporabe i dopustile stvarnu uporabu dotičnog usklađenog pojasa, Komisija dužno uzima u obzir sve što države članice dostave u vezi s načinom kako su se prava radiofrekvencijskog spektra prethodno dodijeljivala, razlozima ograničenja predviđenih člankom 9. stavcima 3. i 4. Direktive 2002/21/EZ, možebitnom potrebom da se dotični pojas napusti, učincima na tržišno natjecanje ili zemljopisnim ili tehničkim ograničenjima, uzimajući u obzir učinak na unutarnje tržište. Komisija osigurava da se provedba nepotrebno ne odgađa te da niti jedna razlika u vremenskim rasporedima među državama članica ne izazove neprimjerene razlike među državama članicama u pogledu uvjeta tržišnog natjecanja i regulatornih uvjeta.

5. Stavkom 2. ne dovodi se u pitanje pravo država članica da dodijele prava uporabe usklađenog pojasa ili dopuste njegovu stvarnu uporabu prije donošenja provedbenog akta u vezi s tim pojasom, pod uvjetom da je u skladu s drugim podstavkom ovog stavka, ili prije usklađenog datuma koji je za taj pojas utvrđen u provedbenom aktu.

Ako nadležna nacionalna tijela dodijele prava uporabe usklađenog pojasa prije donošenja provedbenog akta koji se odnosi na taj pojas, trebaju odrediti uvjete te dodjele, a posebno u pogledu trajanja, tako da korisnici prava budu svjesni mogućnosti da bi Komisija mogla donijeti provedbene akte u skladu sa stavkom 2. kojima se utvrđuje najkraće trajanje tih prava ili usklađeni ciklus isteka ili obnavljanja za Uniju u cjelini. Ovaj podstavak ne primjenjuje se na dodjelu prava neograničenog trajanja.

6. Za usklađene pojaseve za koje je u provedbenom aktu donesenom u skladu sa stavkom 2. utvrđen zajednički vremenski raspored za dodjelu prava uporabe ili dopuštanje stvarne

uporabe, nadležna nacionalna tijela Komisiji dostavljaju pravovremene i dovoljno detaljne informacije o svojim planovima za osiguravanje usklađenosti. Komisija može donijeti provedbene akte kojima se definiraju format i postupak pružanja tih informacija. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

Ako, nakon što preispita te detaljne planove koje je dostavila država članica, Komisija smatra da nije vjerojatno da će dotična država članica moći poštovati vremenski raspored koje se na nju primjenjuje, Komisija može donijeti odluku putem provedbenog akta u kojem će od te države članice zahijevati da svoje planove primjereno prilagodi kako bi se osigurala usklađenost.

Članak 13. – Kordinacija postupaka odobravanja i uvjeta uporabe radiofrekvencijskog spektra za bežični širokopojasni pristup na unutarnjem tržištu

1. Ako nadležno nacionalno tijelo namjerava na uporabu radiofrekvencijskog spektra primjenjivati opće odobrenje ili dodijeliti pojedinačna prava uporabe radiofrekvencijskog spektra ili izmijeniti prava i obveze u pogledu uporabe radiofrekvencijskog spektra u skladu s člankom 14. Direktive 2002/20/EZ, nacrt te mjere, zajedno s njezinim obrazloženjem, treba staviti na raspolaganje istovremeno Komisiji i tijelima drugih država članica nadležnima za radiofrekvencijski spektar, prema potrebi nakon završetka javnog savjetovanja iz članka 6. Direktive 2002/21/EZ i u svakom slučaju samo u fazi pripreme u kojoj Komisiji i nadležnim tijelima u drugim državama članicama može dostaviti dostatne i stabilne informacije o svim relevantnim pitanjima.

Nadležno nacionalno tijelo dostavlja informacije koje uključuju barem sljedeće elemente, prema potrebi:

- (a) vrstu postupka odobravanja;
- (b) vremenski raspored postupka odobravanja;
- (c) trajanje prava uporabe;
- (d) vrstu i količinu raspoloživog radiofrekvencijskog spektra, u cjelini ili za određeno poduzeće;
- (e) iznos i strukturu svih pristojbi koje treba platiti;
- (f) naknadu ili poticaje za postojeće korisnike za napuštanje ili zajedničku uporabu radiofrekvencijskog spektra;
- (g) obveze pokrivanja;
- (h) zahtjeve u vezi s veleprodajnim pristupom i nacionalnim ili regionalnim *roamingom*;
- (i) rezerviranje radiofrekvencijskog spektra za određene vrste operatera ili isključivanje određene vrste operatera;
- (j) uvjete koji se odnose na dodjelu, prijenos ili kumulaciju prava uporabe;
- (k) mogućnost zajedničke uporabe radiofrekvencijskog spektra;
- (l) zajedničku uporabu infrastrukture;
- (m) najniže razine tehnološke izvedbe;
- (n) ograničenja koja se primjenjuju u skladu s člankom 9. stavcima 3. i 4. Direktive 2002/21/EZ;

(o) opoziv ili povlačenje jednog ili više prava uporabe ili izmjenu prava ili uvjeta povezanih s tim pravima koji se ne mogu smatrati manjima u smislu članka 14. stavka 1. Direktive 2002/20/EZ.

2. Nadležna nacionalna tijela i Komisija mogu iznijeti primjedbe dotičnom nadležnom tijelu u roku od dva mjeseca. Rok od dva mjeseca ne može se produljivati.

Pri procjeni nacрта mjere u skladu s ovim člankom, Komisija posebno uzima u obzir:

(a) odredbe direktiva 2002/20/EZ i 2002/21/EZ i Odluke br. 243/2012/EZ;

(b) regulatorna načela utvrđena u članku 9.;

(c) odgovarajuće kriterije za određene posebne uvjete iz članka 10. i dodatne odredbe iz članka 11.;

(d) sve provedbene akte donesene u skladu s člankom 12.;

(e) dosljednost s nedavnim, očekivanim ili planiranim postupcima u ostalim državama članicama te mogući učinak na trgovinu među državama.

Ako u tom razdoblju Komisija nadležno tijelo obavijesti da bi nacrt mjere mogao stvoriti prepreku unutarnjem tržištu ili da ima ozbiljne sumnje u vezi s njegovom usklađenosti s pravom Unije, nacrt mjere ne donosi se u razdoblju od dodatna dva mjeseca. Komisija osim toga u takvom slučaju obavješćuje nadležna tijela drugih država članica o svom stavu u vezi s nacrtom mjere.

3. U razdoblju od dodatna dva mjeseca iz stavka 2. Komisija i dotično nadležno tijelo blisko surađuju kako bi utvrdili najprikladniju i najučinkovitiju mjeru u svjetlu kriterija iz stavka 2., uz dužno uvažavanje stavova sudionika na tržištu i potrebe osiguranja razvoja dosljedne regulatorne prakse.

4. U svakoj fazi tog postupka nadležno tijelo može izmijeniti ili povući nacrt mjere, uzimajući u obzir u najvećoj mogućoj mjeri obavijest Komisije iz stavka 2.

5. U razdoblju od dodatna dva mjeseca iz stavka 2. Komisija može:

a) Odboru za komunikacije predstaviti nacrt odluke u kojoj od dotičnog nadležnog tijela zahtijeva da povuče nacrt mjere. Nacrt odluke popraćen je detaljnom i objektivnom analizom o tome zašto Komisija smatra da taj nacrt mjere ne treba donijeti kako je o njemu obavještena, zajedno s, po potrebi, posebnim prijedlogom za njegovu izmjenu ili

b) donijeti odluku o promjeni svojeg stava u pogledu dotičnog nacрта mjere.

6. Ako Komisija nije predstavila nacrt odluke iz stavka 5. točke (a) ili donese odluku iz stavka 5. točke (b), dotično nadležno tijelo može donijeti nacrt mjere.

Ako je Komisija predstavila nacrt odluke iz stavka 5. točke (a), nadležno tijelo ne donosi nacrt mjere u razdoblju ne duljem od 6 mjeseci od obavijesti upućene nadležnom tijelu na temelju stavka 2.

Komisija može odlučiti promijeniti svoj stav u pogledu dotičnog nacрта mjere u svakoj fazi postupka, uključujući nakon podnošenja nacрта odluke Odboru za komunikacije.

7. Komisija sve odluke kojima se od nadležnog tijela zahtijeva da povuče nacrt mjere donosi putem provedbenih akata. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom pregleda navedenom u članku 33. stavku 2.

8. Ako je Komisija donijela odluku u skladu sa stavkom 7., nadležno tijelo izmjenjuje ili povlači nacrt mjere u roku od šest mjeseci od dana obavijesti o odluci Komisije. Kada se nacrt

mjere izmjenjuje, nadležno tijelo provodi javno savjetovanje, prema potrebi, te Komisiji stavlja na raspolaganje izmijenjeni nacrt mjere u skladu sa stavkom 1.

9. Dotično nadležno tijelo u najvećoj mjeri uvažava sve primjedbe nadležnih tijela drugih država članica i Komisije i ono može, osim u slučajevima iz trećeg podstavka stavka 2., drugog podstavka stavka 6. i iz stavka 7., donijeti proizašli nacrt mjere, o čemu u tom slučaju obavješćuje Komisiju.

10. Nadležno tijelo nakon završetka postupka na koji se mjera odnosi obavješćuje Komisiju o njegovim rezultatima.

Članak 14 – Pristup radijskim lokalnim mrežama

1. Nadležna nacionalna tijela dopuštaju pružanje pristupa putem radijskih lokalnih mreža mreži davatelja elektroničkih komunikacija javnosti te uporabu usklađenog radiofrekvencijskog spektra za to pružanje, na što se primjenjuje samo opće ovlaštenje.

2. Nadležna nacionalna tijela ne smiju spriječavati davatelje elektroničkih komunikacija javnosti u tome da dopuste pristup javnosti svojim mrežama, putem radijskih lokalnih mreža, koje se mogu nalaziti u prostorima krajnjeg korisnika, pod uvjetom usklađenosti s uvjetima općeg ovlaštenja i prethodnog informiranog pristanka krajnjeg korisnika.

3. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti ne smije jednostrano ograničavati:

a) pravo krajnjih korisnika na pristup radijskim lokalnim mrežama po vlastitom izboru koje pružaju treće strane;

b) pravo krajnjih korisnika da drugim krajnjim korisnicima putem radijskih lokalnih mreža razmjerno ili općenito dopuste pristup mrežama tih davatelja, uključujući na temelju inicijativa trećih strana kojima se ujedinjuju radijske lokalne mreže različitih krajnjih korisnika te se one čine javno dostupnima.

4. Nadležna nacionalna tijela ne smiju ograničiti pravo krajnjih korisnika da drugim krajnjim korisnicima putem radijskih lokalnih mreža razmjerno ili općenito dopuste pristup svojim mrežama, uključujući na temelju inicijativa trećih strana kojima se ujedinjuju radijske lokalne mreže različitih krajnjih korisnika te se one čine javno dostupnima.

5. Nadležna nacionalna tijela ne smiju ograničiti pružanje javnog pristupa radijskim lokalnim mrežama:

(a) za tijela javne vlasti u prostorima u kojima se ona nalaze ili u neposrednoj blizini tih prostora, kada je u sklopu javnih usluga koje se pružaju u tim prostorima;

(b) za inicijative nevladinih organizacija ili tijela javne vlasti da se radijske lokalne mreže različitih krajnjih korisnika ujedine i učine razmjerno ili općenito dostupnima, uključujući, po potrebi, radijske lokalne mreže kojima je javni pristup omogućen u skladu s podtočkom (a).

6. Ne smatra se da su poduzeća, tijela javne vlasti ili ostali krajnji korisnici davatelji elektroničkih komunikacija javnosti samo na temelju pružanja javnog pristupa radijskim lokalnim mrežama ako to pružanje nije komercijalne prirode ili je samo u sklopu druge komercijalne djelatnosti ili javne usluge koja ne ovisi o prijenosu signala u toj mreži.

Članak 15. – Uvođenje i rad bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom

1. Nadležna nacionalna tijela dopuštaju uvođenje, povezivanje i rad neupadljivih bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom u okviru općeg sustava ovlaštenja te ne smije pojedinačnim urbanističkim dozvolama ili na neki drugi način nepotrebno ograničiti to

uvođenje, povezivanje ili rad ako je takva uporaba usklađena s provedbenim mjerama donesenima na temelju stavka 2.

Ovim stavkom ne dovodi se u pitanje sustav odobravanja radiofrekvencijskog spektra koji se koristi za rad bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom.

2. Za potrebe jedinstvene provedbe sustava općeg ovlaštenja za uvođenje, povezivanje i rad bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom na temelju stavka 1., Komisija može, putem provedbenog akta, odrediti tehničke značajke za dizajn, uvođenje i rad bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom, a usklađenosti s njima osigurava se njihova neupadljivost pri uporabi u različitim lokalnim kontekstima. Komisija te tehničke značajke određuje upućivanjem na najveću veličinu, snagu i elektromagnetske značajke te na vizualni učinak uvedenih bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom. Te tehničke značajke za uporabu bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom trebaju biti usklađene barem sa zahtjevima iz Direktive 2013/35/EU³⁰ i s pragovima definiranim u Preporuci Vijeća br. 1999/519/EZ.³¹

Značajkama koje su određene kako bi se na uvođenje, povezivanje i rad bežičnih pristupnih točaka s malim prostornim dosegom primjenjivao stavak 1. ne dovode se u pitanje ključni zahtjevi Direktive 1999/5/EZ Europskog parlamenta i Vijeća koji se odnose na stavljanje na tržište takvih proizvoda.³²

Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

Članak 16. – Koordinacija radiofrekvencijskog spektra među državama članicama

1. Ne dovodeći u pitanje njihove obveze u okviru odgovarajućih međunarodnih sporazuma, uključujući radijske propise Međunarodne telekomunikacijske unije (ITU), nadležna nacionalna tijela osiguravaju organiziranje uporabe radiofrekvencijskog spektra na svom državnom području te posebno poduzimaju sve potrebne mjere u pogledu dodjele ili raspodjele radiofrekvencijskog spektra kako se ni jednu drugu državu članicu ne bi spriječilo u tome da na svom državnom području dopusti uporabu posebnog usklađenog pojasa u skladu sa zakonodavstvom Unije.

2. Države članice međusobno surađuju na prekograničnoj koordinaciji uporabe radiofrekvencijskog spektra kako bi se osigurala usklađenost sa stavkom 1. i kako bi se osiguralo da niti jednoj državi članici nije uskraćen pravičan pristup radiofrekvencijskom spektru.

3. Svaka dotična država članica može pozvati Skupinu za politiku radiofrekvencijskog spektra da njoj ili nekoj drugoj državi članici pomogne u usklađenosti s ovim člankom.

Komisija može donijeti provedbene mjere kako bi osigurala da se u koordiniranim ishodima poštuju zahtjevi za pravičnim pristupom radiofrekvencijskom spektru među relevantnim državama članicama, riješila sve praktične nedosljednosti među različitim koordiniranim

³⁰ Direktiva 2013/35/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima u odnosu na izloženost radnika rizicima uzrokovanim fizikalnim čimbenicima (elektromagnetska polja) (dvadeseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) te stavljanju izvan snage Direktive 2004/40/EZ (SL L 179, 29.6.2013., str. 1.).

³¹ Preporuka 1999/519/EZ Vijeća od 12. srpnja 1999. o ograničavanju izloženosti stanovništva elektromagnetskim poljima (od 0 do 300 GHz) (SL L 1999., 30.7.1999., str. 59.).

³² Direktiva 1999/5/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 1999. o radio opremi i telekomunikacijskoj terminalnoj opremi te o uzajamnom priznavanju njihove usklađenosti (SL L 91, 7.4.1999., str. 10.).

ishodima različitih država članica ili kako bi osigurala provedbu koordiniranih rješenja u okviru prava Unije. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

Odjeljak 2. – Europski virtualni proizvodi za pristup

Članak 17. – Europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup

1. Pružanje virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup propisano u skladu s člancima 8. i 12. Direktive 2002/19/EZ smatra se pružanjem europskog virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup ako se ostvaruje u skladu s najmanjim parametrima popisanim u jednoj od ponuda iz Priloga I. i kumulativno zadovoljava sljedeće materijalne zahtjeve:

- (a) može se ponuditi kao proizvod visoke kvalitete bilo gdje u Uniji;
- (b) odlikuje se najvećim stupnjem interoperabilnosti mreža i usluga te nediskriminirajućim upravljanjem mrežama među operaterima u dosljednosti s topologijom mreže;
- (c) ima kapacitet za pružanje usluge krajnjim korisnicima pod konkurentnim uvjetima;
- (d) odlikuje se troškovnom učinkovitosti, uzimajući u obzir mogućnost primjene na postojećim i novonastalim mrežama te kompatibilnosti s drugim proizvodima za pristup koji se potencijalno pružaju na istoj mrežnoj infrastrukturi;
- (e) odlikuje se operativnom učinkovitosti, posebno u pogledu ograničavanja u najvećoj mogućoj mjeri prepreka primjeni te troškova uvođenja za davatelje i tražitelje virtualnog širokopojasnog pristupa;
- (f) poštuje pravila o zaštiti privatnosti, osobnih podataka, sigurnosti i integritetu mreža te transparentnosti u skladu s pravom Unije.

2. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 32. kako bi prilagodila Prilog I. u svjetlu tržišnog i tehnološkog razvoja te na taj način i dalje ispunjavala materijalne zahtjeve popisane u stavku 1.

Članak 18. – Regulatorni uvjeti koji se odnose na europski virtualni proizvod za širokopojasni pristup

1. Državno regulatorno tijelo koje je prethodno operateru u skladu s člancima 8. i 12. Direktive 2002/19/EC propisalo bilo kakvu obvezu da pruži veleprodajni pristup mreži sljedeće generacije procjenjuje bi li bilo primjereno i razmjerno umjesto toga propisati obvezu pružanja europskog virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup kojim se pružaju barem jednake funkcije kao kod trenutačno nametnutog proizvoda za veleprodajni pristup.

Državna regulatorna tijela iz prvog podstavka obavljaju potrebnu procjenu postojećih mjera veleprodajnog pristupa što je prije moguće nakon stupanja na snagu ove Uredbe, neovisno o vremenskom rasporedu analize relevantnih tržišta u skladu s člankom 16. stavkom 6. Direktive 2002/21/EZ.

Ako državno regulatorno tijelo koje je prethodno propisalo obvezu pružanja veleprodajnog pristupa nakon procjene na temelju prvog podstavka smatra da europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup nije prikladan u tim posebnim okolnostima, iznosi utemeljeno obrazloženje u svom nacrtu mjere u skladu s postupkom iz članaka 6. i 7. Direktive 2002/21/EZ.

2. Ako državno regulatorno tijelo namjerava u skladu s člancima 8. i 12. Direktive 2002/19/EZ operateru propisati obvezu pružanja veleprodajnog pristupa mreži sljedeće generacije ono, pored čimbenika navedenih u članku 12. stavku 2. te Direktive, posebno procjenjuje prednosti propisivanja

(i.) pasivnog veleprodajnog ulaznog proizvoda, primjerice fizičkog izdvojenog pristupa lokalnoj petlji ili potpetlji;

(ii.) nefizičkog odnosno virtualnog veleprodajnog ulaznog proizvoda koji nudi iste funkcije, a posebno europskog virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup koji zadovoljava materijalne zahtjeve i parametre iz članka 17. stavka 1. i iz Priloga I. točke 1. ovoj Uredbi.

3. Odstupajući od članka 12. stavka 3. Direktive 2002/19/EZ, ako državno regulatorno tijelo namjerava operateru propisati obvezu pružanja virtualnog širokopojasnog pristupa u skladu s člancima 8. i 12. te Direktive, ono propisuje obvezu pružanja europskog virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup koji ima najrelevantnije funkcije za zadovoljenje regulatorne potrebe utvrđene u njegovoj procjeni. Ako državno regulatorno tijelo smatra da europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup ne bi bio prikladan u tim posebnim okolnostima, ono iznosi utemeljeno obrazloženje u svom nacrtu mjere u skladu s postupkom iz članaka 6. i 7. Direktive 2002/21/EZ.

4. Pri procjeni na temelju stavaka 1., 2. ili 3. o tome treba li propisati europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup umjesto nekog drugog mogućeg proizvoda za veleprodajni pristup, državno regulatorno tijelo uzima u obzir interes za konvergencijske regulatorne uvjete u cijeloj Uniji u pogledu mjera veleprodajnog pristupa, trenutačno i očekivano stanje natjecanja na temelju infrastrukture te razvoj tržišnih uvjeta u smjeru pružanja konkurentskih mreža sljedeće generacije, ulaganja operatera za kojeg je utvrđeno da ima znatnu tržišnu snagu i tražitelja pristupa te razdoblje amortizacije tih ulaganja.

Državno regulatorno tijelo određuje prijelazno razdoblje za zamjenu postojećeg proizvoda za veleprodajni pristup europskim virtualnim proizvodom za širokopojasni pristup ako je to potrebno.

5. Odstupajući od članka 9. stavka 3. Direktive 2002/19/EZ, ako operater ima obveze u skladu s člancima 8. i 12. te Direktive da pruži europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup, državna regulatorna tijela osiguravaju objavu referentne ponude koja sadržava barem elemente iz točaka 1., 2. ili 3. Priloga I., ovisno o slučaju.

6. Odstupajući od članka 16. stavka 3. Direktive 2002/21/EZ, državno regulatorno tijelo ne smije propisati obvezni obavijesni rok prije povlačenja prethodno propisane obveze da se ponudi europski virtualni proizvodi za širokopojasni pristup koji zadovoljava materijalne zahtjeve i parametre iz članka 17. stavka 1. i iz Priloga I. točke 2. ovoj Uredbi ako se dotični operater dobrovoljno obveže da će u razdoblju od daljnje tri godine na zahjev trećih strana staviti na raspolaganje takav proizvod pod poštenim i razumnim uvjetima.

7. Ako državno regulatorno tijelo, u kontekstu procjene na temelju stavaka 2. i 3., razmatra treba li u skladu s člankom 13. Direktive 2002/19/EZ propisati ili zadržati kontrole cijena za veleprodajni pristup mrežama sljedeće generacije, bilo europskim virtualnim proizvodom za širokopojasni pristup ili na drugi način, ono uzima u obzir stanje tržišnog natjecanja u pogledu cijena, izbora i kvalitete proizvoda koji se nude na maloprodajnoj razini. Kako bi odlučilo bi li kontrole cijena za veleprodajni pristup bile nepotrebne ili nerazmjerne u određenom slučaju, ono uzima u obzir učinkovitost zaštite od diskriminacije na veleprodajnoj razini i stanje natjecanja na temelju infrastrukture u odnosu na druge nepokretne i bežične mreže te premjereno uvažava ulogu postojećeg natjecanja na temelju infrastrukture među mrežama sljedeće generacije u poticanju daljnjeg poboljšanja kvalitete za krajnje korisnike.

Članak 19. – Proizvod za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluge (ASQ)

1. Svaki operater ima pravo pružati europski proizvod za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluge kako je navedeno u stavku 4.

2. Svaki operater ispunjava svaki opravdani zahtjev za pružanje europskog proizvoda za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluge kako je navedeno u stavku 4. koji ovlašteni davatelj usluga elektroničkih komunikacija podnese u pisanom obliku. Odbijanje pružanja europskog proizvoda za povezivanje s osiguranom kvalitetom treba biti utemeljeno na objektivnim kriterijima. Operater razloge za svako odbijanje navodi u roku od jednog mjeseca od pisanog zahtjeva.

Opravdanim razlogom za odbijanje smatra se to što stranka koja je zatražila da joj se pruži europski proizvod za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluge ne može ili ne želi staviti na raspolaganje, unutar Unije ili u trećim zemljama, europski proizvod za povezivanje s osiguranom kvalitetom usluge zatraženoj stranci pod razumnim uvjetima ako spomenuta stranka tako zatraži.

3. Ako se zahtjev odbije ili se u roku od dva mjeseca od pisanog zahtjeva nije postigao dogovor o posebnim odredbama i uvjetima, uključujući cijenu, svaka stranka ima pravo to pitanje uputiti mjerodavnom državnom regulatornom tijelu na temelju članka 20. Direktive 2002/21/EZ. U tom slučaju može se primjenjivati članak 3. stavak 6. ove Uredbe.

4. Pružanje proizvoda za povezivanje smatra se pružanjem europskog proizvoda za povezivanje s osiguranom kvalitetom ako se ostvaruje u skladu s najmanjim parametrima popisanim u Prilogu II. i kumulativno zadovoljava sljedeće materijalne zahtjeve:

(a) može se ponuditi kao proizvod visoke kvalitete bilo gdje u Uniji;

(b) omogućava davateljima usluga da zadovolje potrebe svojih krajnjih korisnika;

(c) odlikuje se troškovnom učinkovitosti, uzimajući u obzir postojeća rješenja koja se potencijalno pružaju na istim mrežama;

(d) odlikuje se operativnom učinkovitosti, posebno u pogledu ograničavanja u najvećoj mogućoj mjeri prepreka primjeni te troškova uvođenja za korisnike; te

(e) osigurava poštovanje pravila o zaštiti privatnosti, osobnih podataka, sigurnosti i integritetu mreža te transparentnosti u skladu s pravom Unije.

5. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 32. kako bi prilagodila Prilog II. u svjetlu tržišnog i tehnološkog razvoja te na taj način i dalje ispunjavala materijalne zahtjeve popisane u stavku 4.

Članak 20. – Mjere koje se odnose na europske proizvode za pristup

1. Komisija do 1. siječnja 2016. donosi provedbene akte o uspostavi jedinstvenih tehničkih i metodoloških pravila za primjenu europskog virtualnog proizvoda za širokopojasni pristup u smislu članka 17. i Priloga I. točke 1., u skladu s u njima navedenim kriterijima i parametrima te kako bi se osigurala istovjetna funkcija tog virtualnog proizvoda za veleprodajni pristup za mreže sljedeće generacije s proizvodom za fizički izdvojeni pristup. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

2. Komisija može donijeti provedbene akte o uspostavi jedinstvenih tehničkih i metodoloških pravila za primjenu jednog ili više europskih proizvoda za pristup u smislu članaka 17. i 19. i Priloga I. točaka 1., 2. i 3. te Priloga II., u skladu s u njima navedenim kriterijima i parametrima. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

Poglavlje IV.

Usklađena prava krajnjih korisnika

Članak 21. – Uklanjanje ograničenja i diskriminacije

1. Tijela javne vlasti ne smiju ograničavati slobodu krajnjih korisnika da koriste javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge koje pruža poduzeće s poslovnim nastanom u drugoj državi članici.
2. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti ne smiju primjenjivati nikakve diskriminirajuće zahtjeve ili uvjete pristupa ili uporabe na krajnje korisnike na temelju njihovog državljanstva ili boravišta, osim ako su takve razlike objektivno opravdane.
3. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti ne smiju, osim ako je to objektivno opravdano, primjenjivati tarife za komunikacije unutar Unije s drugom državom članicom koje su više, osim ako je to objektivno opravdano:
 - a) u pogledu nepokretnih komunikacija, tarifa za domaće komunikacije na velike udaljenosti;
 - b) u pogledu pokretnih komunikacija, eurotarifa za uređene govorne i SMS komunikacije u *roamingu* utvrđene Uredbom (EZ) br. 531/2012.

Članak 22. – Rješavanje prekograničnih sporova

1. Postupci za izvansudsko rješavanje sporova uspostavljeni u skladu s člankom 34. stavkom 1. Direktive 2002/22/EZ primjenjuju se i na sporove povezane s ugovorima između potrošača, te ostalih krajnjih korisnika, i davatelja elektroničkih komunikacija za javnost koji imaju poslovni nastan u drugoj državi članici u mjeri u kojoj su im takvi postupci dostupni. Na sporove iz područja primjene Direktive 2013/11/EU³³ primjenjuju se odredbe te Direktive.

Članak 23. – Sloboda pružanja i korištenja pristupa otvorenom internetu te opravdano upravljanje prometom

1. Krajnji korisnici imaju slobodu pristupa informacijama i njihove distribucije te pristupa sadržajima, korištenja aplikacija i usluga po svom izboru putem usluge pristupa internetu.

Krajnji korisnici imaju slobodu sklapati sporazume o količini podataka i brzini s davateljima usluga pristupa internetu i, u skladu s tim sporazumima u pogledu količine podataka, iskoristiti sve ponude davatelja internetskih sadržaja, aplikacija i usluga.
2. Krajnji korisnici pored toga imaju slobodu sklapanja ugovora o pružanju specijaliziranih usluga s povećanom kvalitetom usluge s davateljima elektroničkih komunikacija za javnost ili davateljima sadržaja, aplikacija ili usluga.

Kako bi se omogućilo pružanje specijaliziranih usluga krajnjim korisnicima, davatelji sadržaja, aplikacija i usluga te davatelji elektroničkih komunikacija za javnost imaju slobodu međusobnog sklapanja ugovora o prijenosu povezanih količina podataka ili prometu kao specijaliziranih usluga s definiranom kvalitetom usluge ili određenim kapacitetom. Pružanje

³³ Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju sporova za potrošačke sporove i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ, SL L 165 od 18. lipnja 2013., str. 63.

tih specijaliziranih usluga ne smije ponavljano ili neprekidno narušavati opću kvalitetu usluga pristupa internetu.

3. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje zakonodavstvo Unije ili nacionalno zakonodavstvo koje se odnosi na zakonitosti informacija, sadržaja, aplikacija ili usluga koji se prenose.

4. Korištenje sloboda predviđenih stavcima 1. i 2. olakšava se pružanjem potpune informacije u skladu s člankom 25. stavkom 1., člankom 26. stavkom 2. i člankom 27. stavcima 1. i 2.

5. U granicama ugovorom dogovorenih količina podataka ili brzina usluge pristupa internetu, davatelji usluga pristupa internetu ne smiju ograničavati slobode predviđene stavkom 1. blokiranjem, usporavanjem, degradiranjem ili diskriminiranjem određenih sadržaja, aplikacija ili usluga ili njihovih određenih razreda, osim u slučajevima kada je potrebno primijeniti opravdane mjere upravljanja prometom. Opravdane su mjera upravljanja prometom transparentne, nediskriminirajuće, razmjerane i potrebne radi:

a) provedbe zakonodavne odredbe ili sudskog naloga ili prevencije ili sprječavanja teških kaznenih djela;

b) očuvanja integriteta i sigurnosti mreže, usluga koje se pružaju putem te mreže i terminalne opreme krajnjih korisnika;

c) sprječavanja prijenosa neželjenih komunikacija krajnjim korisnicima koji su prethodno dali svoj pristanak za takve restriktivne mjere;

d) smanjenja učinaka privremenog ili iznimnog zagušenja mreže, pod uvjetom da se s istovjetnim vrstama prometa jednako postupaju.

Opravdano upravljanje prometom podrazumijeva samo obradu podataka koja je potrebna i razmjerna za postizanje svrhe ovog stavka.

Članak 24. – Zaštitni mehanizmi za kvalitetu usluge

1. Državna regulatorna tijela blisko prate i osiguravaju stvarnu sposobnost krajnjih korisnika da iskoriste slobode predviđene člankom 23. stavcima 1. i 2., usklađenost s člankom 23. stavkom 5. i stalnu dostupnost nediskriminirajućih usluga pristupa internetu na razinama kvalitete koje odražavaju napredak tehnologije i koje ne narušavaju specijalizirane usluge. Prate i, u suradnji s drugim nadležnim nacionalnim tijelima, učinke specijaliziranih usluga na kulturnu raznolikosti i inovacije. Državna regulatorna tijela o tom praćenju i svojim zaključcima podnose godišnje izvješće Komisiji i BEREC-u.

2. Kako bi se spriječilo opće narušavanje kvalitete usluga pristupa internetu ili zaštitila sposobnost krajnjih korisnika da pristupe sadržaju ili informacijama i da ih distribuiraju ili da koriste aplikacije i usluge po svom izboru, državna regulatorna tijela imaju ovlasti propisati zahtjeve u vezi s najnižom kvalitetom usluge davateljima elektroničkih komunikacija za javnost.

Državna regulatorna tijela, pravovremeno i prije propisivanja takvih zahtjeva, Komisiji podnose sažetak razloga za poduzimanje mjera, predviđene zahtjeve i predložene mjere. Te se informacije stavljaju na raspolaganje i BEREC-u. Komisija, nakon ispitivanja tih informacija, može iznijeti svoje primjedbe ili preporuke s tim u vezi, posebno kako bi osigurala to da predviđeni zahtjevi štetno ne utječu na funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Predviđeni zahtjevi ne donose se u razdoblju od dva mjeseca od kada Komisija primi potpune informacije, osim ako se Komisija i državna regulatorna tijela drugačije dogovore ili ako je Komisija obavijestila nacionalno regulatorno tijelo o skraćenju razdoblja ispitivanja ili je Komisija

iznijela primjedbe ili preporuke. Državna regulatorna tijela u najvećoj mjeri uvažavaju primjedbe ili preporuke Komisije te Komisiju i BEREC obavještavaju o donesenim zahtjevima.

3. Komisija može donijeti provedbene akte kojima se utvrđuju jedinstveni uvjeti za provedbu obveza nadležnih nacionalnih tijela na temelju ovog članka. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

Članak 25. – Transparentnost i objavljivanje informacija

1. Davatelji elektroničkih komunikacija za javnost, osim u slučaju pojedinačno dogovorenih ponuda, objavljuju transparentne, usporedive, primjerene i ažurirane informacije:

a) svoje ime, adresu i kontakte podatke;

b) za svaki tarifni plan ponuđene usluge i odgovarajuće parametre kvalitete usluge, cijene koje se primjenjuju (za potrošače uključujući poreze) i primjenjive naknade (za pristup, korištenje, održavanje i sve dodatne naknade) te troškove povezane s terminalnom opremom;

c) primjenjive tarife koje se odnose na bilo koji broj ili uslugu na koje se primjenjuju posebni cjenovni uvjeti;

d) kvalitetu svojih usluga, u skladu s provedbenim aktima predviđenima u stavaku 2.;

e) usluge pristupa internetu, ako su ponuđene, a navode se sljedeći podaci:

(i.) stvarno dostupna brzina podataka za preuzimanje i učitavanje podataka u državi boravišta krajnjeg korisnika, uključujući tijekom vršnih sati;

(ii.) razina primjenjivih ograničenja količine podataka ako postoji; cijene povećanja dostupne količine podataka na *ad hoc* ili trajnoj osnovi; brzinu podataka, i njezin trošak, koja je dostupna nakon što se potroši primjenjiva količina podataka ako je ona ograničena; te načini na koji krajnji korisnici mogu u svakom trenutku pratiti trenutnu razinu svoje potrošnje;

(iii.) jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako svako ograničenje količine podataka, stvarno dostupna brzina i ostali parametri kvalitete te istovremeno korištenje specijaliziranih usluga s povećanom kvalitetom usluge, mogu praktično utjecati na uporabu sadržaja, aplikacija i usluga;

(iv.) informacije o svim postupcima koje davatelj provodi radi mjerenja i oblikovanja prometa kako bi se izbjeglo zagušenje mreže te o tome kako bi ti postupci mogli utjecati na kvalitetu usluge i zaštitu osobnih podataka;

f) mjere koje su poduzete kako bi se krajnjim korisnicima s invaliditetom osigurao jednaki pristup, uključujući redovito ažurirane informacije o pojedinostima proizvoda i usluga koji su im namjenjeni;

g) svoje standardne odredbe i uvjete ugovora, uključujući najkraće ugovorno razdoblje, uvjete prijevremenog raskida ugovora i s time povezane naknade, postupke i izravne naknade povezane s prelaskom i prenosivosti broja i ostalih identifikatora te mehanizme naknada za odgodu ili zlouporabu prelaska;

h) pristup hitnim službama i podatke o mjestu s kojega je poziv upućen za sve ponuđene usluge, sva ograničenja povezana s hitnim službama na temelju članka 26. Direktive 2002/22/EZ te sve naknade s tim u vezi;

i) prava u pogledu univerzalne usluge, uključujući po potrebi pogodnosti i usluge navedene u Prilogu I. Direktivi 2002/22/EZ.

Informacije se objavljuju u jasnom, razumljivom i lako dostupnom obliku na službenom jeziku odnosno jezicima države članice u kojoj se usluga nudi te se redovito ažuriraju. Dotični podaci također se, prije njihova objavljivanja, dostavljaju državnom regulatornom tijelu, na njegov zahtjev. Sve razlike u uvjetima koji se primjenjuju na potrošače i ostale krajnje korisnike trebaju se izričito navesti.

2. Komisija može donijeti provedbene akte u kojim se određuju metode mjerenja brzine usluga pristupa internetu, parametri kvalitete usluge i metode njihovog mjerenja te sadržaj, oblik i način objavljivanja informacija, uključujući moguće mehanizme za certificiranje kvalitete. Komisija može uvažiti parametre, definicije i metode mjerenja iz Priloga III. Direktivi 2002/22/EZ. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

3. Krajnji korisnici imaju pristup neovisnim alatima za ocjenu kojima ih se omogućava usporedba performansi usluga i pristupa elektroničke komunikacijske mreže te troška alternativnih obrazaca uporabe. U tu svrhu države članice uspostavljaju sustave dobrovoljnog certificiranja interaktivnih *web*-mjesta, vodiča i sličnih alata. Certificiranje se odobrava na temelju objektivnih, transparentnih i razmjernih zahtjeva, a posebno neovisnosti od svih davatelja elektroničkih komunikacija javnosti, korištenja jednostavnog jezika, pružanja potpunih i ažuriranih informacija te posjedovanja učinkovitog postupka za rješavanje pritužbi. Ako certificirane usluge usporedbe nisu dostupne na tržištu besplatno ili po razumnim cijenama, državna regulatorna tijela ili druga nadležna nacionalna tijela sama ili putem trećih strana stavljaju na raspolaganje te pogodnosti u skladu sa zahtjevima certificiranja. Informacije koje objave davatelji elektroničkih komunikacija javnosti trebaju, za potrebe stavljanja na raspolaganje usluga usporedbe, biti besplatno dostupne.

4. Na zahtjev relevantnih tijela javne vlasti, davatelji elektroničkih komunikacija besplatno distribuiraju informacije od javnog interesa krajnjim korisnicima, po potrebi te istim sredstvima koje uobičajeno koriste za komunikaciju s krajnjim korisnicima. U takvom slučaju odgovarajuća tijela javne vlasti dostavljaju te informacije davateljima elektroničkih komunikacija javnosti u standardnom format i mogu, *inter alia*, obuhvaćati sljedeće podatke:

(a) najčešće uporabe elektroničkih komunikacija za nezakonite aktivnosti ili širenje štetnog sadržaja; posebno ako bi se time doveli u pitanje prava i slobode drugih, uključujući kršenje prava povezanih sa zaštitom podataka, autorskih i srodnih prava te njihove pravne posljedice te

(b) načini zaštite od rizika za osobnu sigurnost i rizika od nezakonitog pristupa osobnim podacima pri korištenju usluga elektroničkih komunikacija.

Članak 26. – Zahtjevi u vezi s informacijama za ugovore

1. Prije nego što ugovor o pružanju povezivanja s javnom elektroničkom komunikacijskom mrežom ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga postane pravno obvezujući, davatelji elektroničkih komunikacija javnosti potrošačima i drugim krajnjim korisnicima, osim ako su se izričito drugačije dogovorili, pružaju barem sljedeće informacije:

(a) identitet, adresu i kontaktne podatke davatelja te, ako se razlikuju, adresu i kontaktne podatke za pritužbe;

(b) glavne značajke usluga koje se pružaju, uključujući posebno:

(i.) za svaki tarifni plan ponuđene usluge, uključene količine komunikacija i sve odgovarajuće parametre kvalitete usluge, uključujući vrijeme uspostave priključka;

(ii.) je li i u kojim je državama članicama omogućen pristup hitnim službama i podacima o mjestu s kojega je poziv upućen te sva ograničenja pri pružanju hitnih službi u skladu s člankom 26. Direktive 2002/22/EZ;

(iii.) vrste postprodajnih usluga, usluga održavanja i podrške korisnicima koje su dostupne, uvjeti i naknade povezani s tim uslugama te načini kontaktiranja s njima;

(iv.) sva ograničenja koja je davatelj propisao povezana s uporabom pružene terminalne opreme, uključujući informacija o otključavanju terminalne opreme te sve pripadajuće naknade u slučaju raskida ugovora prije isteka najmanjeg ugovornog razdoblja;

(c) detalje o cijenama i tarifama (za potrošače uključujući poreze i moguće dodatne naknade koje treba platiti) te načini na koje se ažurirane informacije o svim primjenjivim tarifama i naknadama stavljaju na raspolaganje;

(d) ponuđeni načini plaćanja i sve razlike u troškovima koje proizlaze iz načina plaćanja te raspoložive mogućnosti za zaštitu transparentnosti računa i praćenje razine potrošnje;

(e) trajanje ugovora te uvjete njegova obnavljanja i raskidanja, uključujući;

(i.) najmanju uporabu ili trajanje potrebno za korištenje promotivnih uvjeta;

(ii.) naknade povezane s prelaskom i prenosivosti broja i ostalih identifikatora, uključujući mehanizme naknada za kašnjenje ili zlouporabu prelaska;

(iii.) sve naknade za prijevremeni raskid ugovora, uključujući svaki povrat troškova povezanih s terminalnom opremom (na temelju uobičajenih metoda amortizacije) i drugim promotivnim pogodnostima (na osnovi *pro rata temporis*);

(f) sve naknade i mehanizme povrata sredstava, uključujući svako izričito upućivanje na statutarna prava krajnjih korisnika, koje se primjenjuju ako nisu zadovoljene razine kvalitete usluge iz ugovora;

(g) ako postoji obveza u skladu s člankom 25. Direktive 2002/22/EZ, mogućnosti izbora krajnjih korisnika hoće li se njihovi osobni podaci uključiti u imenik te dotični podaci;

(h) za krajnje korisnike s invaliditetom, pojediniosti o proizvodima i uslugama koji su im namijenjeni;

(i) način pokretanja postupaka za rješavanje sporova, uključujući prekogranične sporove, u skladu s člankom 34. Direktive 2002/22/EZ i člankom 22. ove Uredbe;

(j) vrste mjera koje davatelj može poduzeti kao odgovor na incidente povezane sa sigurnosti i integritetom ili prijetnje i slabosti.

2. Pored stavka 1., davatelji elektroničkih komunikacija javnosti pružaju krajnjim korisnicima, osim ako je krajnji korisnik koji nije potrošač na to pristao, barem sljedeće informacije u vezi sa svojim uslugama pristupa internetu:

(a) razinu primjenjivih ograničenja količine podataka ako postoji; cijene povećanja dostupne količine podataka na *ad hoc* ili trajnoj osnovi; brzinu podataka, i njezin trošak, koja je dostupna nakon što se potroši primjenjiva količina podataka ako je ona ograničena; te načine na koji krajnji korisnici mogu u svakom trenutku pratiti trenutnu razinu svoje potrošnje;

(b) stvarno dostupna brzina podataka za preuzimanje i učitavanje podataka na glavnoj adresi krajnjeg korisnika, uključujući stvarne raspone brzine, prosječne brzine i brzinu tijekom vršnih sati, uključujući potencijalni učinak dopuštanja pristupa trećim stranama putem radijske lokalne mreže;

(c) ostale parametre kvalitete usluge;

(d) informacije o svim postupcima koje davatelj provodi radi mjerenja i oblikovanja prometa kako bi se izbjeglo zagušenje mreže te o tome kako bi ti postupci mogli utjecati na kvalitetu usluge i zaštitu osobnih podataka;

(e) jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako svako ograničenje količine podataka, stvarno dostupna brzina i ostali parametri kvalitete te istovremeno korištenje specijaliziranih usluga s povećanom kvalitetom usluge mogu praktično utjecati na uporabu sadržaja, aplikacija i usluga.

3. Informacije iz stavaka 1. i 2. pružaju se u jasnom, razumljivom i lako dostupnom obliku na službenom jeziku države članice u kojoj u kojoj krajnji korisnik ima boravište te se redovito ažuriraju. Sastavni su dio ugovora i ne mogu se mijenjati osim ako se ugovorne stranke izrijekom drugačije dogovore. Krajnji korisnik dobiva primjerak ugovora u pisanom obliku.

4. Komisija može donijeti provedbene akte u kojima se navode detalji o zahjevima u vezi s informacijama popisani u stavku 2. Navedeni se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 33. stavka 2.

5. Ugovor pored toga uključuje, na zahtjev mjerodavnog tijela javne vlasti, sve informacije iz članka 25. stavka 4. koje su ta tijela u tu svrhu dostavila o uporabi elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga za nezakonite aktivnosti ili širenje štetnog sadržaja te o načinima zaštite od rizika za osobnu sigurnost i nezakonite obrade osobnih podataka, a povezane su s pruženom uslugom.

Članak 27. – Kontrola potrošnje

1. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti nude mogućnosti krajnjim korisnicima da odaberu besplatnu pogodnost primanja informacija o akumuliranoj potrošnji različitih elektroničkih komunikacijskih usluga izraženoj u valuti u kojoj krajnji korisnik te usluge plaća. Tom pogodnosti osigurava se da, bez suglasnosti krajnjeg korisnika, akumulirani troškovi tijekom određenog razdoblja uporabe, ne prelaze određeno financijskog ograničenje koje je krajnji korisnik postavio.

2. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti osiguravaju da se krajnjim korisnicima pošalje primjerena obavijest kada potrošnja usluga dosegne 80 % financijskog ograničenja postavljenog u skladu sa stavkom 1. U toj se obavijesti navodi postupak koji slijedi kako bi se pružanje tih usluga nastavilo, uključujući njihove troškove. Davatelj prestaje s pružanjem određenih usluga i njihovom naplatom krajnjem korisniku ako bi se u protivnom premašilo financijsko ograničenje, osim i kada krajnji korisnik zatraži nastavak pružanja ili obnavljanje pružanja tih usluga. Nakon što se dosegne financijsko ograničenje krajnji korisnik i dalje može primati pozive i SMS poruke te ima pristup besplatnim telefonskim brojevima i hitnim službama besplatnim pozivom na europski broj za hitne službe (112) do kraja obračunskog razdoblja.

3. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti omogućavaju krajnjim korisnicima neposredno prije spajanja poziva, besplatno i bez ikakvih troškova, pristup informacijama o primjenjivim tarifama koje se odnose na sve usluge na koje se primjenjuju posebni cjenovni

uvjeti, osim ako je državno regulatorno tijelo odobrilo prethodno odstupanje iz razloga razmjernosti. Sve takve informacije pružaju se na usporediv način za sve te brojeve ili usluge.

4. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti nude mogućnosti krajnjim korisnicima da besplatno odaberu primanje računa s detaljnim ispisom.

Članak 28. – Raskid ugovora

1. U ugovorima sklopljenima između potrošača i davatelja elektroničkih komunikacija javnosti ne smije se odrediti najmanje trajanje ugovora duže od 24 mjeseca. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti nude mogućnosti krajnjim korisnicima da sklope ugovor u najduljem trajanju od 12 mjeseci.

2. Potrošači i drugi krajnji korisnici imaju pravo, osim ako su se drugačije dogovorili, raskinuti ugovor s obavijesnim rokom od mjesec dana ako je od sklapanja ugovora prošlo šest mjeseci ili više. Ne treba platiti nikakvu naknadu osim za preostalu vrijednost subvencionirane terminalne opreme vezane uz ugovor u trenutku sklapanja ugovora i naknade troškova *pro rata temporis* za bilo koju drugu promotivnu pogodnost koja je kao takva označena u trenutku sklapanja ugovora. Davatelj besplatno uklanja sva ograničenja u vezi s uprabom terminale opreme na drugim mrežama najkasnije po plaćanju te naknade.

3. Ako je u ugovorima ili u nacionalnom pravu predviđeno prešutno produljenje ugovornih razdoblja, davatelj elektroničkih komunikacija javnosti pravovremeno obavještava krajnjeg korisnika kako bi krajnji korisnik imao najmanje mjesec dana za suprotstavljanje tom prešutnom produljenju. Ako se krajnji korisnik ne usprotivi, smatra se da je ugovor stalan te ga krajnji korisnik može u svakom trenutku raskinuti s obavijesnim rokom od mjesec dana i bez ikakvih dodatnih troškova.

4. Krajnji korisnici imaju pravo raskinuti ugovor bez dodatnih troškova nakon obavijesti o promjeni ugovornih uvjeta koje predlaže davatelj elektroničkih komunikacija javnosti, osim ako se predložene promjene isključivo u korist krajnjeg korisnika. Davatelji krajnjim korisnicima pružaju odgovarajuću obavijest, u roku ne kraćem od mjesec dana, o svim izmjenama te ih u isto vrijeme obavještavaju o njihovom pravu na raskid ugovora bez dodatnih troškova u slučaju da ne prihvaćaju nove uvjete. Stavak 2. primjenjuju se *mutatis mutandis*.

5. Svaka znatna i neprivremena razlika između stvarne performanse u pogledu brzine ili drugih parametara kvalitete i performanse koju je davatelj elektroničkih komunikacija javnosti naveo u skladu s člankom 26. smatra se za nesukladnost performanse za potrebe utvrđivanja pravnog lijeka koji krajnji korisnik može poduzeti u skladu s nacionalnim pravom.

6. Pretplata na dodatne usluge koje pruža isti davatelj elektroničkih komunikacija javnosti ne znači ponovni početak prvotnog ugovornog razdoblja, osim ako cijena dodatne usluge odnosno usluga znatno nadilazi cijenu prvotnih usluga ili se dodatne usluge nude po posebnoj promotivnoj cijeni povezanoj s obnavljanjem postojećeg ugovora.

7. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti primjenjuju takve uvjete i postupke za raskid ugovora kojima se ne postavljaju prepreke ili destimulira promjena davatelja usluga.

Članak 29. – Vezane ponude

Ako vezane usluge ponuđene potrošačima uključuju barem vezu s elektroničkom komunikacijskom mrežom ili jednom elektroničkom komunikacijskom uslugom, članci 28. i 30. ove Uredbe primjenjuju se na sve elemente tog paketa.

Poglavlje V.

Olakšavanje promjene davatelja

Članak 30. – Prelazak i prenosivost brojeva

1. Svi krajnji korisnici s brojevima iz nacionalnog sustava dodjele brojeva koji to zatraže imaju pravo zadržati svoj broj odnosno brojeve neovisno o davatelju elektroničkih komunikacija javnosti koji pruža uslugu u skladu s dijelom C Priloga I. Direktivi 2002/22/EZ, pod uvjetom da je davatelj davatelj elektroničkih komunikacija javnosti u državi članici na koju se nacionalni sustav dodjele brojeva odnosi ili je europski davatelj elektroničkih komunikacija koji je nadležnom regulatornom tijelu matične države članice prijavio činjenicu da pruža ili namjerava pružati takve usluge u državi članici na koju se nacionalni sustav dodjele brojeva odnosi.

2. Određivanje cijena među davateljima elektroničkih komunikacija javnosti povezano s pružanjem usluge prenosivosti broja treba biti troškovno usmjereno, a ako postoje izravne naknade koje plaćaju krajnji korisnici, one ne smiju destimulirati krajnjeg korisnika od primjene davatelja usluga.

3. Prijenos brojeva i njihova aktivacija provodi se u najkraćem mogućem roku. Krajnjim korisnicima koji su sklopili ugovor o prijenosu broja novom davatelju taj se broj aktivira u roku od jednog radnog dana od sklapanja ugovora. Prekid usluge tijekom postupka prijenosa, ako do toga dođe, ne smije trajati duže od jednog radnog dana.

4. Novi davatelj elektroničkih komunikacija javnosti vodi postupke prelaska i prijenosa broja. Krajnji korisnici trebaju primiti primjerene informacije o prelasku prije i tijekom tog postupka te neposredno nakon njegovog završetka. Krajnje korisnike ne smije se prisiliti da prijeđu drugom davatelju protiv svoje volje.

5. Ugovori krajnjih korisnika sa zamijenjenim davateljima elektroničkih komunikacija javnosti automatski se raskidaju nakon završetka prelaska. Zamijenjeni davatelji elektroničkih komunikacija javnosti vraćaju sve preostale iznose potrošačima unaprijed plaćenih usluga.

6. Davatelji elektroničkih komunikacija javnosti koji odgode ili zlorporabe prelazak, uključujući nepružanjem informacija potrebnih za pravovremeni prijenos broja, obvezni su to nadoknaditi krajnjim korisnicima izloženima toj odgodi ili zlorporabi.

7. U slučaju da krajnji korisnik koji prelazi novo davatelju usluga pristupa internetu ima adresu elektroničke pošte koju mu je dodijelio zamijenjeni davatelj, taj zamijenjeni davatelj, na zahtjev krajnjeg korisnika, u razdoblju od 12 mjeseci besplatno prosljeđuje na bilo koju adresu elektroničke pošte koju je krajnji korisnik naveo sve komunikacije elektroničke pošte upućene na prethodnu adresu elektroničke pošte krajnjeg korisnika. Ta usluga prosljeđivanja poruka elektroničke pošte uključuje automatsku poruku svim pošiljateljima poruka elektroničke pošte kojim ih se obavješćuje o novoj adresi elektroničke pošte krajnjeg korisnika. Krajnji korisnik ima mogućnost zatražiti da se njegova nova adresa elektroničke pošte u automatskoj poruci ne otkriva.

Nakon tog početnog razdoblja od 12 mjeseci, zamijenjeni davatelj elektroničkih komunikacija javnosti nudi mogućnosti krajnjem korisniku da produlji razdoblje prosljeđivanja poruka elektroničke pošte te na to, po potrebi, obračunati naknadu. Zamijenjeni davatelj elektroničkih komunikacija javnosti ne smije prvotnu adresu elektroničke pošte krajnjeg korisnika dodijeliti drugom krajnjem korisniku u razdoblju od dvije godine nakon raskida ugovora, a u svakom slučaju u razdoblju u kojem je produljeno prosljeđivanje poruka elektroničke pošte.

8. Nadležna nacionalna tijela mogu uspostaviti opće postupke za prelazak i prijenos broja, uključujući propisivanje odgovarajućih sankcija za davatelje i naknada za krajnje korisnike. Pritom uzimaju u obzir neophodnu zaštitu krajnjih korisnika tijekom postupka prelaska te potrebu osiguranja njegove učinkovitosti.

Poglavlje VI.

Organizacijske i završne odredbe

Članak 31. – Kazne

Države članice donose pravila o kaznama koje se primjenjuju na povrede odredaba ove Uredbe i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Predviđene kazne moraju biti učinkovite, razmjerne i odvraćajuće. Države članice obavješćuju Komisiju o ovim odredbama najkasnije do 1. srpnja 2016. i bez odlaganja izvješćuju o svim njihovim naknadnim izmjenama.

U pogledu europskih davatelja elektroničkih komunikacija, kazne se propisuju u skladu s poglavljem II. u vezi s nadležnosti državnih regulatornih tijela u matičnoj državi članici i državi članici domaćinu.

Članak 32. – Delegiranje ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodijeljena je Komisiji pod uvjetima koji su utvrđeni ovim člankom.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 17. stavka 2. i članka 19. stavka 5. dodjeljuje se Komisiji na neograničeno razdoblje od [datum stupanja na snagu ove Uredbe] nadalje.
3. Europski parlament ili Vijeće mogu u svakom trenutku opozvati delegirane ovlasti iz članka 17. stavka 2. i članka 19. stavka 5. Odlukom o opozivu prestaje delegiranje ovlasti navedeno u toj odluci. Opoziv proizvodi učinke sljedećeg dana od dana objave te odluke u *Službenom listu Europske unije* ili kasnijeg datuma navedenog u odluci. Odluka ne utječe na pravovaljanost delegiranih akata koji su već stupili na snagu.
4. Čim Komisija donese delegirani akt, istovremeno ga dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću.
5. Delegirani akt donesen u skladu s člankom 17. stavkom 2. i člankom 19. stavkom 5. stupa na snagu samo ako se tomu ne usprotive ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca nakon obavješćivanja Europskog parlamenta i Vijeća o tom aktu ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da se ne protive. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 33. – Postupak Odbora

1. Komisiji pomaže Odbor za komunikacije osnovan člankom 22. stavkom 1. Direktive 2002/21/EZ. Taj Odbor jest odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak, primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 34. – Izmjene Direktive 2002/20/EZ

U članku 3. stavku 2. briše se drugi podstavak.

Članak 35. – Izmjene Direktive 2002/21/EZ

Direktiva 2002/21/EZ mijenja se kako slijedi:

(1) u članku 1. dodaje se sljedeći stavak 6.:

„Ova Direktiva i posebne direktive tumače se i primjenjuju zajedno s odredbama Uredbe [XX/2014].”

(2) članak 7.a mijenja se kako slijedi:

– (a) u stavku 1. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ako se mjerom iz članka 7. stavka 3 namjerava propisati, izmijeniti ili povući obveza operatera u primjeni članka 16 ove Direktive u vezi s člankom 5. i člancima 9. do 13. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu) i člankom 17. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnoj usluzi), Komisija može u roku od mjesec dana predviđenom člankom 7. stavkom 3. ove Direktive, obavijestiti dotično državno regulatorno tijelo i BEREC o razlozima zbog kojih smatra da bi nacrt mjere stvorio prepreku na unutarnjem tržištu ili o svojim ozbiljnim sumnjama u sukladnost tog nacrta mjere s pravom Unije, uzimajući u obzir kao što je primereno svaku Preporuku donesenu na temelju članka 19. stavka 1. ove Direktive u vezi s usklađenom primjenom posebnih odredbi ove Direktive i posebnih direktiva. U tom slučaju nacrt mjere ne donosi se u razdoblju od daljnja tri mjeseca od obavijesti Komisije.”

– (b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. U razdoblju od tri mjeseca iz stavka 1., Komisija, BEREC i dotično državno regulatorno tijelo blisko surađuju kako bi utvrdili najprikladniju i najučinkovitiju mjeru u svjetlu ciljeva iz stavka 8., uz dužno uvažavanje stavova sudionika na tržištu i potrebe osiguranja razvoja dosljedne regulatorne prakse. Ako se mjerom namjerava propisati, izmijeniti ili povući obveza europskog davatelja elektroničkih komunikacija u smislu Uredbe [XXX/2014] u državi članici domaćinu, državno regulatorno tijelo matične države članice može sudjelovati u procesu suradnje.”

– (c) u stavak 5. umeće se sljedeća točka (aa):

„(aa) donijeti odluku kojom od državnog regulatornog tijela zahtijeva povlačenje nacrta mjere, zajedno s posebnim prijedlozima za njegovu izmjenu, ako se tom mjerom ima za cilj propisati, izmijeniti ili povući obveza europskog davatelja elektroničkih komunikacija u smislu Uredbe [XXX/2014].”

– (d) u stavak 6. dodaje se sljedeći podstavak:

„Članak 7. stavak 6. primjenjuje se u slučajevima kada Komisija donese odluku u skladu sa stavkom 5. točkom (aa).”

(3) članak 15. mijenja se kako slijedi:

– (a) između prvog i drugog podstavka stavka 1 umeće se sljedeći podstavak:

*„Pri procjeni ima li određeno tržište značajke takve prirode da opravdaju propisivanje ex-ante regulatornih obveza te se stoga mora uključiti u Preporuku, Komisija posebno uzima u obzir potrebu za konvergentnom regulacijom u cijeloj Uniji, potrebu za promicanjem učinkovitih ulaganja i inovacija u interesu krajnjih korisnika i globalne konkurentnosti gospodarstva Unije, važnost dotičnog tržišta zajedno s ostalim čimbenicima kao što su postojeće tržišno natjecanje na temelju infrastrukture na razini maloprodaje te natjecanje u pogledu cijena, izbora i kvalitete proizvoda ponuđenih krajnjim korisnicima. Komisija razmatra sva bitna ograničenja tržišnog natjecanja, **bez obzira na to smatraju li se mreže, usluge ili aplikacije koje ta ograničenja propisuju elektroničkim komunikacijskim***

mrežama, elektroničkim komunikacijskim uslugama ili drugom vrstom usluge ili aplikacije koje su usporedive sa stajališta krajnjeg korisnika kako bi utvrdila jesu li općenito u Uniji ili u njezinom znatnom dijelu kumulativno ispunjenja sljedeća tri kriterija:

- (a) prisutnost visokih i neprolaznih strukturnih, pravnih ili regulatornih prepreka ulasku;*
- (b) struktura tržišta nije usmjerena na učinkovito natjecanje u odgovarajućem vremenskom razdoblju, uzimajući u obzir stanje tržišnog natjecanja na temelju infrastrukture i ostalog tržišnog natjecanja koje je u pozadini prepreka ulasku;*
- (c) samo pravo u području tržišnog natjecanja nedovoljno je za primjerno rješavanje utvrđenog tržišnog nedostatka odnosno nedostataka.”*

– (b) u stavku 3. dodaje se sljedeći podstavak:

„U izvršavanju svojih ovlasti na temelju članka 7., Komisija provjerava jesu li kumulativno ispunjenja trij kriterija iz stavka 1. pri preispitivanju sukladnosti s pravom Unije nacрта mjere u kojoj se zaključuje:

- (a) da određeno tržište koje nije utvrđeno u Preporuci ima značajke takve prirode da opravdavaju propisivanje regulatornih obveza u posebnim nacionalnim okolnostima; ili*
- b) da za tržište određeno u Preporuci nije potrebna regulacija u posebnim nacionalnim okolnostima.”*

(4) Prvi stavak članka 19. mijenja se kako slijedi:

„Ne dovodeći u pitanje članak 9. ove Direktive i članke 6. i 8. Direktive 2002/20/EZ (Direktiva o ovlaštenju), ako Komisija smatra da razilaženja u provedbi od strane državnih regulatornih tijela regulatornih zadaća navedenih u ovoj Direktivi, posebnim direktivama i Uredbi br. [XX/2014] može stvoriti prepreku na unutarnjem tržištu, Komisija može, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir mišljenje BEREC-a, objaviti preporuku ili odluku o usklađenoj primjeni odredaba iz ove Direktive, posebnih direktiva i Uredbe br. [XX/2014] radi poticanja ostvarenja ciljeva iz članka 8.”

Članak 36. – Izmjene Direktive 2002/22/EZ

1. S učinkom od 1. srpnja 2016., Direktiva 2002/22/EZ mijenja se kako slijedi:

- (1) U članku 1. stavku 3. briše se prva rečenica.
- (2) Brišu se članci 20., 21., 22. i 30.

2. Države članice do 1. srpnja 2016. zadržavaju na snazi sve mjere kojima se prenose odredbe iz stavka 1.

Članak 37. – Izmjene Uredbe (EZ) br. 531/2012

Uredba (EU) br. 531/2012 mijenja se kako slijedi:

(1) u članku 1. stavku 1. umeće se sljedeći treći podstavak:

„Ova Uredba primjenjuje se na usluge roaminga koje se u Uniji pružaju krajnjim korisnicima čiji je domaći davatelj usluga davatelj elektroničkih komunikacija javnosti u državi članici.”

(2) u članku 2. stavku 2. umeće se sljedeća točka (r):

„(r) „dvostrani ili višestrani ugovor o roamingu” znači jedan ili više komercijalnih ili tehničkih ugovora među davateljima usluga roaminga kojim se omogućuje virtualno

proširenje pokrivenosti domaće mreže i održivo pružanje od strane svakog davatelja roaminga reguliranih maloprodajnih usluga roaminga na istoj cjenovnoj razini kao i njihovih domaćih usluga pokretnih komunikacija.”

(3) u članku 4. dodaje se sljedeći stavak 7.:

„7. Ovaj članak ne primjenjuje se na davatelje roaminga koji pružaju regulirane maloprodajne usluge roaminga u skladu s člankom 4.a.”

(4) Sljedeći članak 4.a. umeće se:

„Članak 4.a

1. Ovaj članak primjenjuje se na davatelje roaminga koji:

(b) primjenjuju, automatski i u svim svojim maloprodajnim paketima koji uključuju regulirane usluge roaminga, stope primjenjive za domaće usluge na domaće usluge i regulirane usluge roaminga u cijeloj Uniji, kao da su regulirane usluge roaminga potrošene na domaćoj mreži; te

(b) osiguravaju, vlastitim mrežama ili putem dvostranih ili višestranih ugovora o roamingu s drugim davateljima roaminga, da je barem jedan davatelj roaminga u svim državama članicama sukladan s odredbama točke(a).

*2. Stavcima 1. i 6. ne isključuje se ograničavanje potrošnje reguliranih maloprodajnih usluga roaminga po primjenjivim stopama za domaće usluge od strane davatelja roaminga, upućivanjem na kriterij razumne uporabe. Svi kriteriji razumne uporabe primjenjuju se tako da potrošači koji koriste **razne domaće maloprodajne pakete davatelja roaminga** za vrijeme povremenih putovanja unutar Unije imaju mogućnost sa sigurnošću održavati uobičajenu domaću potrošnju povezanu s njihovim domaćim maloprodajnim paketima. Davatelj roaminga koji koristi tu mogućnost objavljuje, u skladu s [članak 25. stavak 1. točka (b)] Uredbe XXX/2014 i uključuje u svoje ugovore, u skladu s [članak 26. stavak 1. točke (b)i (c)] te Uredbe, detaljne kvantificirane informacije o primjeni kriterija razumne uporabe upućivanjem na glavne cjenovne, količinske i druge parametre dotičnog maloprodajnog paketa.*

Do 31. prosinca 2014. BEREC, nakon savjetovanja s dionicima i u bliskoj suradnji s Komisijom, utvrđuje opće smjernice za primjenu kriterija razumne uporabe u maloprodajnim ugovorima koje nude stranke davatelji roaminga koji koriste ovaj članak. BEREC razvija te smjernice upućivanjem na opći cilj iz prvog podstavka, a posebno uvažava razvoj obrazaca cijena i potrošnje u državama članicama, stupanj konvergencije razine domaćih cijena diljem Unije, sve uočljive učinke roaminga po stopama primjenjivima na domaće usluge na razvoj tih stopa i razvoj veleprodajnih stopa za roaming za neuravnoteženi promet između davatelja roaminga.

Nadležno državno regulatorno tijelo prati i nadzire primjenu kriterija razumne uporabe, uzimajući u obzir u najvećoj mogućoj mjeri opće smjernice BEREC-a, nakon što ih se donese, te osigurava da se ne primjenjuju nerazumni uvjeti.

3. Pojedinačni krajnji korisnici koji koriste usluge davatelja roaminga koji koristi ovaj članak mogu na vlastiti zahtjev namjerno i izričito donijeti odluku da se, u zamjenu za druge pogodnosti koje taj davatelj nudi, odriču od pogodnosti primjene reguliranih usluga roaminga po primjenjivim stopama za domaće usluge u okviru određenog maloprodajnog paketa. Davatelj usluga roaminga podsjeća te krajnje korisnike na prirodu pogodnosti vezanih uz roaming koji bi time izgubili. Državna regulatorna tijela posebno prate provode li davatelji roaminga koji koriste ovaj članak poslovnu praksu koja bi mogla značiti izbjegavanje automatskog mehanizma.

4. Regulirane maloprodajne naknade za roaming propisane člancima 8., 10. i 13. ne primjenjuju se na usluge roaminga ponuđene putem davatelja roaminga koji koristi ovaj članak mjeri u kojoj se naplaćuju na razini stopa primjenjivih na domaće usluge.

Ako davatelj roaminga koji koristi ovaj članak primjenjuje za potrošnju reguliranih usluga roaminga koje nadilaze razumnu uporabu tih usluga u skladu sa stavkom 2. naknade različite od stopa primjenjivih na domaće usluge, ili ako se pojedinačni krajnji korisnik izričito odrekne od pogodnosti primjene cijena za domaće usluge na regulirane usluge roaminga u skladu sa stavkom 3., cijene za te regulirane usluge roaminga ne premašuju maloprodajne cijene roaminga propisane člancima 8., 10. i 13.

5. Davatelj roaminga koji želi koristiti ovaj članak o svojoj izjavi te svim dvostranim ili višestranim sporazumima na temelju kojih ispunjava uvjete iz stavka 1., te svim njihovim izmjenama, obavješćuje Ured BEREC-a. Davatelj roaminga koji dostavlja obavijest u nju uključuje dokaze da su svi ugovorni partneri u dotičnim dvostranim ili višestranim sporazumima o roamingu sporazumni s tom obavijesti.

6. U razdoblju od 1. srpnja 2014. do 30. lipnja 2016. ovaj članak primjenjuje se na davatelje roaminga koji ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ako ispunjavaju sljedeće uvjete:

(a) davatelj roaminga o svojoj izjavi te svim relevantnim dvostranim ili višestranim sporazumima o roamingu obavješćuje Ured BEREC-a u skladu sa stavkom 5., uz posebno upućivanje na ovaj stavak;

b) davatelj roaminga osigurava, vlastitim mrežama ili putem dvostranih ili višestranih ugovora o roamingu s drugim davateljima roaminga, da se uvjeti iz točaka (c), (d) i (e) ispunjavaju u najmanje 17 država članica koje predstavljaju 70 % stanovništva Unije;

(c) davatelj roaminga i svi ugovorni partneri u smislu točke (b) obvezuju se staviti na raspolaganje i aktivno ponuditi najkasnije od 1. srpnja 2014. ili od datuma obavijesti, koji je god datum kasniji, najmanje jedan maloprodajni paket s tarifnom opcijom prema kojoj se stopa primjenjiva na domaće usluge primjenjuje na domaće usluge i na regulirane usluge roaminga u cijeloj Uniji, kao da su regulirane usluge roaminga potrošene na domaćoj mreži;

(d) davatelj roaminga i svi ugovorni partneri u smislu točke (b) obvezuju se staviti na raspolaganje i aktivno ponuditi najkasnije od 1. srpnja 2015. ili od datuma obavijesti, koji je god datum kasniji, tarifne opcije u maloprodajnim paketima koje je dana 1. siječnja te godine koristilo najmanje 50 % njihovih korisnika;

(e) davatelj roaminga i svi ugovorni partneri u smislu točke (b) obvezuju se uskladiti sa stavkom 1. točkom (b) u svim svojim maloprodajnim paketima najkasnije od 1. srpnja 2016.

Davatelj roaminga i svi ugovorni partneri u smislu točke (b) koji koriste ovaj članak mogu se obvezati, kao alternativa obvezi iz točke (d), obvezati od 1. srpnja 2015. ili od datuma obavijesti, koji je god datum kasniji, da sve dodatne naknade za roaming koje se primjenjuju uz primjenjive stope za domaće usluge u različitim maloprodajnim paketima ukupno neće iznositi više od 50 % onih koje su primjenjive u tim paketima na dan 1. siječnja 2015., bez obzira na to izračunavaju li se te dodatne naknade na temelju jedinica kao što su glasovne minute ili megabajti, na temelju razdoblja kao što su dani ili tjedni roaminga ili na bilo koji drugi način ili njihovom kombinacijom. Davatelj roaminga koji se pozivaju na tu točku dokazuju sukladnosti sa zahtjevom o sniženju od 50 % državnim regulatornim tijelima i dostavljaju sve potrebne popratne dokaze koji se od njih zatraže.

Ako davatelj roaminga koji koristi ovaj članak o svojoj izjavi te svim relevantnim dvostranim ili višestranim sporazumima o roamingu obavijesti Ured BEREC-a na temelju točke (a) prvoga podstavka i time potpada pod taj stavak, dotični davatelj roaminga i svi ugovorni

partneri u smislu točke (b) obvezni su barem do 1. srpnja 2018. poštovati preuzetu obvezu u skladu s točkama (c), (d) i (e) prvoga podstavka, uključujući sve alternativne obveze različite od one iz točke (d) tog podstavka.

7. U razdoblju od 1. srpnja 2014. do 30. lipnja 2016. ovaj članak primjenjuje se na davatelje roaminga koji ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ako ispunjavaju sljedeće uvjete:

(a) davatelj roaminga o svojoj izjavi te svim relevantnim dvostranim ili višestranim sporazumima o roamingu obavještuje Ured BEREC-a u skladu sa stavkom 5., uz posebno upućivanje na ovaj stavak;

b) davatelj roaminga osigurava, vlastitim mrežama ili putem dvostranih ili višestranih ugovora o roamingu s drugim davateljima roaminga, da se uvjeti iz stavka 1. točke (a) ispunjavaju u najmanje 10 država članica koje predstavljaju 30 % stanovništva Unije i to najkasnije od 1. srpnja 2014. ili od datuma obavijesti, koji je god datum kasniji;

b) davatelj roaminga osigurava, vlastitim mrežama ili putem dvostranih ili višestranih ugovora o roamingu s drugim davateljima roaminga, da se uvjeti iz stavka 1. točke (a) ispunjavaju u najmanje 14 država članica koje predstavljaju 50 % stanovništva Unije i to najkasnije od 1. srpnja 2015. ili od datuma obavijesti, koji je god datum kasniji;

(d) davatelj roaminga osigurava, vlastitim mrežama ili putem dvostranih ili višestranih ugovora o roamingu s drugim davateljima roaminga, da se uvjeti stavka 1. točke (a) ispunjavaju u najmanje 17 država članica koje predstavljaju 70 % stanovništva Unije i to najkasnije od 1. srpnja 2016.

Ako davatelj roaminga koji koristi ovaj članak o svojoj izjavi te svim relevantnim dvostranim ili višestranim sporazumima o roamingu obavijesti Ured BEREC-a na temelju točke (a) prvoga podstavka i time potpada pod taj stavak, dotični davatelj roaminga i svi ugovorni partneri u smislu točke (b) obvezni su barem do 1. srpnja 2018. poštovati preuzetu obvezu da će ispunjavati uvjete iz stavka 1. točke (a).

8. Davatelji usluga roaminga u dobroj vjeri dogovaraju mehanizme za uspostavu dvostranih ili višestranih sporazuma o roamingu pod poštenim i razumnim uvjetima i uzimajući u obzir cilj da bi se takvim sporazumima s drugim davateljima usluga roaminga trebalo omogućiti virtualno proširenje pokrivenosti domaće mreže i održivo pružanje, od strane svakog davatelja roaminga koji koristi ovaj članak, reguliranih maloprodajnih usluga roaminga na istoj cjenovnoj razini kao i njihovih domaćih usluga pokretnih komunikacija.

9. Iznimno od stavka 1., nakon 1. srpnja 2016. ovaj se članak primjenjuje na davatelje roaminga koji koriste ovaj članak ako su ti davatelji roaminga dokazali da su u dobroj vjeri nastojali uspostaviti ili proširiti dvostrane ili višestranne sporazume o roamingu pod poštenim i razumnim uvjetima u svim državama članicama gdje još ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1. te nisu mogli osigurati ni jedan dvostrani ili višestran sporazum o roamingu s davateljem roaminga u jednoj ili više država članica, pod uvjetom da ispunjavaju uvjet o najmanjoj pokrivenosti mreže iz stavka 6. točke (b) i sve ostale relevantne odredbe ovog članka. U tom slučaju davatelji roaminga koji koriste ovaj članak i dalje trebaju nastojati uspostaviti razumne uvjete za sklapanje sporazuma o roamingu s davateljem roaminga iz bilo koje nezastupljene države članice.

10. Ako je alternativnom davatelju usluga roaminga već dodijeljen pristup korisnicima domaćeg davatelja na temelju članka 4. stavka 1. te je već ostvario potrebna ulaganja kako bi pružao uslugu tim korisnicima, članak 4. stavak 7. ne primjenjuje se na tog domaćeg davatelja u prijelaznom razdoblju od tri godine. Prijelaznim razdobljem ne dovodi se u pitanje potreba daljnjeg poštovanja ugovornog razdoblja koje je dogovoreno s alternativnim davateljem usluga roaminga.

11. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje primjena pravila Unije o tržišnom natjecanju na dvostrane ili višestranе sporazume o roamingu.”

(5) U članku 8. stavak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„2. S učinkom od 1. srpnja 2013., maloprodajna naknada, (bez PDV-a), za eurotarifu za govorne usluge koju davatelj usluga roaminga može naplaćivati korisnicima roaminga za pružanje reguliranih poziva u roaming može se razlikovati za svaki poziv u roamingu, ali ne smije biti veća od 0,24 EUR po minuti za svaki odlazni poziv ili 0,07 EUR po minuti za svaki dolazni poziv. Najveća maloprodajna naknada za odlazne pozive smanjuje se na 0,19 EUR od 1. srpnja 2014. Od 1. srpnja 2014. davatelji usluga roaminga ne smiju naplaćivati nikakvu naknadu korisnicima roaminga za dolazne pozive, ne dovodeći u pitanje mjere poduzete radi sprječavanja neispravne uporabe ili prijevare. Ne dovodeći u pitanje članak 19., navedene najveće maloprodajne naknade za eurotarifu za govorne usluge ostaju važeće do 30. lipnja 2017.

(b) treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Svaki davatelj usluga roaminga svojim korisnicima roaminga naplaćuje pružanje svakog reguliranog poziva u roamingu na koji se primjenjuje eurotarifa za govorne usluge na temelju sekunde.”

(6) U članku 14. umeće se sljedeći stavak 1.a:

„1.a Ako je potrošnja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga po primjenjivim stopama za domaće usluge ograničena upućivanjem na kriterij razumne uporabe u skladu s člankom 4.a stavkom 2., davatelji usluga roaminga upozoravaju korisnike roaminga kada potrošnja poziva i SMS poruka u roamingu dosegne ograničenje razumne uporabe te istovremeno korisnicima roaminga pružaju osnovne korisnikovim potrebama prilagođene informacije o cijenama naknada za roaming koje se primjenjuju na odlazne i dolazne pozive i na slanje i primanje SMS poruka izvan cijene primjenjive na domaće usluge ili izvan paketa u skladu s drugim, četvrtim i petim podstavkom stavka 1. ovog članka.”

(7) U članku 15. umeće se sljedeći stavak 2.a:

„2.a Ako je potrošnja reguliranih maloprodajnih usluga roaminga po primjenjivim stopama za domaće usluge ograničena upućivanjem na kriterij razumne uporabe u skladu s člankom 4.a stavkom 2., davatelji usluga roaminga upozoravaju korisnike roaminga kada potrošnja podatkovnih usluga u roamingu dosegne ograničenje razumne uporabe te istovremeno korisnicima roaminga pružaju osnovne korisnikovim potrebama prilagođene informacije o cijenama naknada za roaming koje se primjenjuju na podatkovne usluge u roamingu izvan cijene primjenjive na domaće usluge ili izvan paketa u skladu sa stavkom 2. ovog članka. Stavak 3. ovog članka primjenjuje se na podatkovne usluge u roamingu koje su potrošene izvan stopa primjenjivih na domaće usluge ili izvan paketâ iz članka 4.a stavka 2.”

(8) Članak 19. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. mijenja se kako slijedi:

(i.) prva rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Komisija preispituje funkcioniranje ove Uredbe i, nakon javnog savjetovanja, izvješćuje Europski parlament i Vijeće najkasnije do 31. prosinca 2016.

(ii.)točka (g) zamjenjuje se sljedećim:

„(g) u kojoj je mjeri provedba strukturnih mjera predviđenih člancima 3. i 4. te alternativnog mehanizma o roamingu predviđenih člankom 4.a imala za posljedicu razvoj tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu usluga roaminga u mjeri u kojoj nema stvarne razlike između tarifa za roaming i domaćih tarifa;”

(iii.) umeće sljedeća točka (i):

„(i) mjera u kojoj, ako uopće, na razvoj domaćih maloprodajnih cijena vidno utječe to što davatelji roaminga stope primjenjive za domaće usluge primjenjuju na domaće usluge i regulirane usluge roaminga u cijeloj Uniji.

(b) stavak 2. mijenja se kako slijedi:

(i.) prva rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Ako izvješće pokazuje da barem jedan davatelj usluga roaminga u svakoj državi članici ne pruža tarifne opcije prema kojima se stopa za domaće usluge primjenjuje na domaće i regulirane usluge roaminga u svim maloprodajnim paketima za razumnu uporabu, ili da u ponudama alternativnih davatelja usluga roaminga materijalno istovjetne maloprodajne tarife za roaming nisu lako dostupne potrošačima u cijeloj Uniji, Komisija do istog datuma iznosi odgovarajuće prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću radi rješavanja te situacije i osiguravanja toga da na unutarnjem tržištu ne postoje razlike između domaćih tarifa i tarifa u roamingu.”

(ii.)točka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) kako bi se promijenilo trajanje ili smanjila razina najvećih veleprodajnih naknada za roaming predviđenih člancima 7., 9. i 12. radi jačanja sposobnosti svih davatelja usluga roaminga da u svojim maloprodajnim paketima stave na raspolaganje za razumnu uporabu tarifne opcije prema kojima se primjenjiva stopa za domaće usluge primjenjuje na domaće i regulirane usluge roaminga, kao da su regulirane usluge roaminga potrošene na domaćoj mreži.”

Članak 38. – Izmjene Uredbe (EZ) br. 1211/2009

Uredba (EZ) br. 1211/2009 mijenja se kako slijedi:

(1) u članku 1., stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. BEREC djeluje u okviru područja primjene Direktive 2002/21/EZ (Okvirna direktiva), direktiva 2002/19/EZ, 2002/20/EZ, 2002/22/EZ i 2002/58/EZ (posebne direktive) te Uredbe (EU) br. 531/2012 i br. No XX/2014.”

(2) U članku 4. brišu se stavci 4. i 5.

(3) Sljedeći članak 4.a. umeće se:

„Članak 4.a – Imenovanje i zadaće predsjednika

1. Odbor regulatora predstavlja njegov predsjednik, koji je neovisni stručnjak u punom radnom vremenu.

Predsjednik se zapošljava kao privremeni službenik Ureda na temelju članka 2. točke (a) Uvjeta zapošljavanja ostalih službenika.

Predsjednik je zadužen za pripremu rada Odbora regulatora i predsjedja, bez prava glasa, sastancima tog Odbora i Upravljačkog odbora.

Ne dovodeći u pitanje ulogu Odbora regulatora vezano uz zadaće predsjednika, on ne zahtijeva, a ni ne prihvaća, upute niti jedne vlade ili državnih regulatornih tijela, Komisije ili ostalih javnih ili privatnih subjekata.

2. Odbor regulatora nakon javnog postupka odabira imenuje predsjednika na temelju zasluga, sposobnosti, znanja o tržištima elektroničkih komunikacija i sudionicima na njemu te iskustva povezanog s nadzorom i regulacijom.

Prije imenovanja, kandidat kojeg je Odbor regulatora odabrao može biti pozvan da da izjavu pred nadležnim odborom Europskog parlamenta i odgovori na pitanja njegovih članova.

Imenovanje predsjednika ima učinak tek nakon odobrenja Upravljačkog odbora.

Odbor regulatora odabirom među svojim članovima imenuje potpredsjednika, koji obavlja poslove predsjednika u njegovoj odsutnosti.

3. Mandat predsjednika traje 3 godine i može se još jednom produjiti.

4. Tijekom razdoblja od 9 mjeseci koje prethodi kraju trogodišnjeg mandata predsjednika, Odbor regulatora ocjenjuje:

(a) rezultate postignute tijekom prvog mandata i načine na koji su oni ostvareni;

(b) dužnosti i potrebe Odbora regulatora u nadolazećim godinama..

Odbor regulatora obavješćuje Europski parlament o svojoj namjeri da produjti mandat predsjednika. U roku od mjesec dana prije tog produjtenja, predsjednik može biti pozvan da da izjavu pred nadležnim odborom Europskog parlamenta i odgovori na pitanja njegovih članova.

5. Predsjednika se može razriješiti dužnosti samo odlukom Odbora regulatora koji djeluje na prijedlog Komisije i nakon odobrenja Upravljačkog odbora.

Predsjednik ne smije sprječavati Odbor regulatora i Upravljački odbor da raspravljaju o pitanjima koja se odnose na predsjednika, posebno o potrebi za njegovim razrješenjem, te nije uključen u rasprave u vezi s tim pitanjem.

(4) Članak 6. mijenja se kako slijedi:

(a) Briše se stavak 2. alineja 4.

(b) stavak 3. mijenja se kako slijedi:

„3. Ured se sastoji od:

(a) predsjednika Odbora regulatora;

(b) Upravljačkog odbora;

(c) upravitelja Ureda.”

(5) Članak 7. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 2. mijenja se kako slijedi:

„2. Upravljački odbor imenuje upravitelja Ureda i po potrebi produjtuje njegov mandat ili ga razrješava dužnosti u skladu s člankom 8. Predloženi upravitelj Ureda ne sudjeluje u pripremi za glasovanje ili u glasovanju o toj odluci.

(b) briše se stavak 4.

(6) Članak 8. stavci 2., 3., i 4. brišu se i zamjenjuju kako slijedi:

„2. Upravitelj Ureda zapošljava se kao privremeni službenik Ureda na temelju članka 2. točke (a) Uvjeta zapošljavanja ostalih službenika.

3. Upravitelja Ureda imenuje Upravljački odbor s popisa kandidata koje predloži Komisija i nakon otvorenog i transparentnog postupka odabira.

Za potrebe skapanja ugovora s upraviteljem Ureda, Ured predstavlja predsjednik Upravljačkog odbora.

Prije imenovanja, kandidat kojeg je Upravljački odbor odabrao može biti pozvan da da izjavu pred nadležnim odborom Europskog parlamenta i odgovori na pitanja njegovih članova.

4. Mandat upravitelja Ureda traje pet godina. Prije isteka tog razdoblja, Komisija obavlja procjenu u kojoj uzima u obzir ocjenu uspjeha upravitelja Ureda u obavljanju dužnosti te buduće zadaće i izazove.

5. Upravljački odbor može, na prijedlog Komisije kojim se uzima u obzir procjena iz stavka 4., produljiti mandat upravitelja Ureda jednom i najviše na pet godina.

6. Upravljački odbor obavješćuje Europski parlament o svojoj namjeri da upravitelju Ureda produlji mandat. U roku od mjesec dana prije tog produljenja, upravitelj Ureda može biti pozvan da da izjavu pred nadležnim odborom Europskog parlamenta i odgovori na pitanja njegovih članova.

7. Upravitelj ureda kojem je produljen mandat ne može sudjelovati u drugom postupku odabira za isto radno mjesto na kraju ukupnog razdoblja mandata.

8. Upravitelja ureda može se razriješiti dužnosti samo odlukom Upravljačkog odbora koji djeluje na prijedlog Komisije.

9. Upravljački odbor odluku o imenovanju, produljenju mandata ili razriješenju dužnosti upravitelja Ureda donosi dvotrećinskom većinom glasova članova s pravom glasa.”

(7) U članku 9. stavak 2. mijenja se kako slijedi:

„2. Upravitelj Ureda pomaže predsjedniku Odbora regulatora u izradi programa rada Odbora regulatora, Upravljačkog odbora i stručnih radnih skupina. Upravitelj Ureda sudjeluje u radu Odbora regulatora i Upravljačkog odbora bez prava glasa.”

(8) Članak 10. mijenja se kako slijedi:

„1. Na osoblje Ureda, uključujući predsjednika Odbora regulatora i upravitelja Ureda, primjenjuje se Pravilnik o osoblju i Uvjeti zapošljavanja ostalih službenika te pravila koja su za primjenu tog Pravilnika o osoblju i Uvjeta zapošljavanja ostalih službenika zajedno donijele institucije Unije.

2. Upravljački odbor donosi odgovarajuća provedbena pravila za primjenu Pravilnika o osoblju i Uvjeta zapošljavanja ostalih službenika u skladu s člankom 110. Pravilnika o osoblju.

3. Upravljački odbor, u skladu s člankom 4., izvršava, u odnosu na osoblje Ureda, ovlasti koje su Pravilnikom o osoblju dodijeljene tijelu za imenovanja i ovlasti koje su Uvjetima zapošljavanja ostalih službenika dodijeljene tijelu nadležnom za sklapanje ugovora o radu („ovlasti tijela za imenovanja”).

4. Upravljački odbor, u skladu s člankom 110. Pravilnika o osoblju, donosi odluku na temelju članka 2. stavka 1. Pravilnika o osoblju i na temelju članka 6. Uvjeta zapošljavanja ostalih službenika kojom se odgovarajuće ovlasti tijela za imenovanja delegiraju upravitelju Ureda i kojom se utvrđuju uvjeti pod kojima se to delegiranje ovlasti može suspendirati. Upravitelj ureda ovlašten je te ovlasti prenijeti dalje.

Ako to zahtijevaju izuzetne okolnosti, Upravljački odbor može donijeti odluku o privremenoj suspenziji delegiranja ovlasti tijela za imenovanja upravitelju Ureda te ovlasti koje je upravitelj Ureda prenio dalje ili ih Upravljački odbor može sam izvršavati ili ih delegirati nekom svom članu ili nekom drugom članu osoblja osim upravitelja Ureda.”

(9) Sljedeći članak 10.a. umeće se:

„Članak 10.a – Upućeni nacionalni stručnjaci i ostalo osoblje

- 1. Ured može koristiti upućene nacionalne stručnjake ili ostalo osoblje koje nije zaposleno u Uredu.*
- 2. Upravljački odbor donosi odluku o pravilima za upućivanje nacionalnih stručnjaka u Uredu.”*

Članak 39. – Klauzula o preispitivanju

Komisija Europskom parlamentu i Vijeću u redovitim vremenskim razmacima podnosi izvješća o ocjeni i preispitivanju ove Uredbe. Prvo izvješće podnosi se najkasnije 1. srpnja 2018. Daljnja izvješća podnose se svake četiri godine nakon toga. Komisija po potrebi podnosi odgovarajuće prijedloge u svrhu izmjene ove Uredbe i usklađivanja drugih pravnih instrumenata, uzimajući u obzir posebno razvoj informacijskih tehnologija i napredak informacijskog društva. Izvješća se objavljuju.

Članak 40. – Stupanje na snagu

- 1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije.*
 - 2. Primjenjuje se od 1. srpnja 2014.*
- Međutim, članci 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29. i 30. primjenjuju se od 1. srpnja 2016.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.
Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

PRILOG I.

NAJMANJI PARAMETRI ZA PONUDE EUROPSKOG VIRTUALNOG PROIZVODA ZA ŠIROKOPOJASNI PRISTUP

1. PONUDA 1 – Proizvod za veleprodajni pristup nepokretnoj mreže koji se nudi putem mreža sljedeće generacije na sloju 2 sedmoslojnog modela za komunikacijske protokole Međunarodne organizacije za normizaciju („sloj podatkovne veze”) kojim se nude istovjetne funkcije kao i kod fizičkog izdvajanja, s točkama primopredaje na razini koja je bliža prostorima korisnika nego nacionalna ili regionalna razina

1.1 Mrežni elementi i povezane informacije:

- (a) opis mrežnog pristupa koji se pruža, uključujući tehničke značajke (koje obuhvaćaju podatke o konfiguraciji mreže radi učinkovite uporabe mrežnog pristupa po potrebi);
- (b) lokacije na kojim se mrežni pristup pruža;
- (c) sve relevantne tehničke norme mrežnog pristupa, uključujući sva ograničenja uporabe i druga sigurnosna pitanja;
- (d) tehničke specifikacije sučelja na točkama primopredaje i krajnjim točkama mreže (prostori korisnika);
- (e) specifikacije opreme za uporabu na mreži; te
- (f) detalji ispitivanja interoperabilnosti.

1.2 Funkcije mreže:

- (a) fleksibilna dodjela VLAN-ova na temelju zajedničkih tehničkih specifikacija;
- (b) povezivanje neovisno o usluzi, kojim se omogućava kontrola brzine prometa preuzimanja i učitavanja;
- (c) omogućavanje sigurnosti;
- (d) fleksibilan izbor opreme u prostorima korisnika (ako je to tehnički moguće);
- (e) daljinski pristup opremi u prostorima korisnika; te
- (f) *multicast* funkcije ako za tim postoji potražnja i ta je funkcija potrebna za osiguranje tehničke replikacije konkurentnih maloprodajnih ponuda.

1.3 Operativni i poslovni proces:

- (a) postupci u vezi sa zahtjevima prihvatljivosti za naručivanje i pružanje;
- (b) informacije o naplati računa;
- (c) postupci za migraciju, premještaj i prekid; te
- (d) posebni rokovi za uklanjanje kvarova i održavanje.

1.4 Pomoćne usluge i IT sustavi:

- (a) informacije i uvjeti u vezi s pružanjem kolokacije i usluge *backhaul*;
- (b) specifikacije za pristup pomoćnim IT sustavima za sustave operativne potpore, informacijske sustave ili baze podataka za potrebe podnošenje zahtjeva za prednarudžbe, zahtjeva za pružanje usluge, za narudžbe, održavanje i uklanjanje kvarova te naplatu i specifikacije za njihovu uporabu, uključujući ograničenja njihove uporabe i postupke za pristup tim uslugama.

2. PONUDA 2: Proizvod za veleprodajni pristup nepokretnoj mreži koji se nudi na sloju 3 sedmoroslojnog modela za komunikacijske protokole Međunarodne organizacije za normizaciju („mrežni sloj”) na razini *bitstreama* na IP razini na s točkama primopredaje kojima se nudi viši stupanj agregacije resursa kao na nacionalnoj ili regionalnoj razini

2.1 Mrežni elementi i povezane informacije:

- (a) značajke priključne veze koja se pruža na točkama primopredaje (u pogledu brzine, kvalitete usluge itd.);
- (b) opis širokopojasne mreže kojom se prostore korisnika povezuje s točkama primopredaje, u pogledu mrežne arhitekture *backhula* i pristupa;
- (c) lokacija točke odnosno točaka primopredaje; te
- (d) tehničke specifikacije sučelja na točkama primopredaje.

2.2 Funkcije mreže:

Mogućnost podržavanja različitih kvaliteta usluge (npr. QoS 1, 2 i 3) u pogledu:

- (i.) kašnjenja;
- (ii.) varijacije kašnjenja;
- (iii.) gubitka paketa; te
- (iv.) omjera konflikta.

2.3 Operativni i poslovni proces:

- (a) postupci u vezi sa zahtjevima prihvatljivosti za naručivanje i pružanje;
- (b) informacije o naplati računa;
- (c) postupci za migraciju, premještanje i prekid; te
- (d) posebni rokovi za uklanjanje kvarova i održavanje.

2.4 Pomoćni IT sustavi:

Specifikacije za pristup pomoćnim IT sustavima za sustave operativne potpore, informacijske sustave ili baze podataka za potrebe podnošenja zahtjeva za prednarudžbe, zahtjeva za pružanje usluge, za narudžbe, održavanje i uklanjanje kvarova te naplatu i specifikacije za njihovu uporabu, uključujući ograničenja njihove uporabe i postupke za pristup tim uslugama.

3. PONUDA 3: Veleprodajni terminalni segmenti iznajmljenih vodova s poboljšanim sučeljem za isključivu uporabu tražitelja pristupa kojima se pruža stalni simetrični pristup bez ograničenja u pogledu uporabe i sa sporazumima o razini usluge putem direktne veze (*point-to-point*) te s mrežnim sučeljima na sloju 2 sedmoroslojnog modela za komunikacijske protokole Međunarodne organizacije za normizaciju („sloj podatkovne veze”)

3.1 Mrežni elementi i povezane informacije:

- (a) opis mrežnog pristupa koji se pruža, uključujući tehničke značajke (koje obuhvaćaju podatke o konfiguraciji mreže radi učinkovite uporabe mrežnog pristupa po potrebi);
- (b) lokacije na kojim se mrežni pristup pruža;
- (c) različite brzine i najveća duljina koji su ponudeni;
- (d) sve relevantne tehničke norme mrežnog pristupa, uključujući sva ograničenja uporabe i druga sigurnosna pitanja);

- (e) detalji ispitivanja interoperabilnosti.
- (f) specifikacije opreme dopuštene za uporabu na mreži;
- (g) dostupno sučelje između mreža (network-to-network (NNI));
- (h) najveća dopuštena veličina okvira izražena u bajtovima.

3.2 Funkcije mreže i proizvoda:

- (a) neometan i simetričan pristup;
- (b) povezivanje neovisno o usluzi, kojim se omogućava kontrola brzine prometa i simetričnost;
- (c) transparentnost protokola, fleksibilna dodjela VLAN-ova na temelju zajedničkih tehničkih specifikacija;
- (d) parametri kvalitete usluge (kašnjenje, varijacije kašnjenja, gubitak paketa) kojim se omogućava performansa presudna za poslovanje.

3.3 Operativni i poslovni proces:

- (a) postupci u vezi sa zahtjevima prihvatljivosti za naručivanje i pružanje;
- (b) postupci za migraciju, premještanje i prekid;
- (c) posebni rokovi za uklanjanje kvarova i održavanje;
- (d) promjene IT sustava (u mjeri u kojoj utječu na davatelje alternativnih usluga); te odgovarajuće naknade, uvjeti plaćanja i postupci naplate.

3.4. Sporazumi o razini usluga

- (a) iznos naknade koju jedna stranka plaća drugoj zbog neispunjenja ugovornih obveza, uključujući rok za pružanje i uklanjanje kvara, te uvjeti za ostvarivanje prava na naknadu;
- (b) definicija i ograničenje odgovornosti i naknade štete;
- (c) postupci u slučaju prijedloga izmjena ponuđenih usluga, npr. ponuda nove usluge, promjena postojeće usluge i promjena cijena;
- (d) detalji o svim relevantnim pravima intelektualnog vlasništva;
- (e) detalji o trajanju i ponovnom sklapanju sporazuma.

3.5 Pomoćni IT sustavi:

Specifikacije za pristup pomoćnim IT sustavima za sustave operativne potpore, informacijske sustave ili baze podataka za potrebe podnošenje zahtjeva za prednarudžbe, zahtjeva za pružanje usluge, za narudžbe, održavanje i uklanjanje kvarova te naplatu i specifikacije za njihovu uporabu, uključujući ograničenja njihove uporabe i postupke za pristup tim uslugama.

PRILOG II.

NAJMANJI PARAMETRI EUROPSKOG PROIZVODA ZA POVEZIVANJE S OSIGURANOM KVALITETOM

Mrežni elementi i povezane informacije:

Opis proizvoda za povezivanje koji se pruža putem nepokretne mreže, uključujući tehničke značajke i primjenu svih relevantnih normi.

Funkcije mreže:

Sporazum o povezivanju kojim se osigurava kvaliteta usluge od jednog do drugog kraja, na temelju zajedničkih specificiranih parametara kojima se omogućava pružanje barem sljedećih vrsta usluga:

- govorni i video pozivi;
- radiodifuzija audio-vizualnog sadržaja; te
- podatkovno kritične aplikacije.